

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI

BİR MODA İKONU OLARAK

MARILYN MONROE

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan:

Nilüfar MOAYERİ

İSTANBUL– 2013

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI

**BİR MODA İKONU OLARAK
MARILYN MONROE**

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan:

Nilüfar MOAYERİ

Öğrenci no:

110783017

Danışman:

Prof. Dr. Betül ATLI

İSTANBUL – 2013

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

31.05.2013

Enstitümüz **Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat dalı** **Tekstil ve Moda Tasarımı Sanat dalı** yüksek lisans öğrencilerinden **110783017** numaralı **Nilüfar MOAYERİ'nin** "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**Bir Moda İkonu Olarak Marilyn Monroe**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 28.05.2013 tarih ve 2013/17 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu/oybirliği* ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

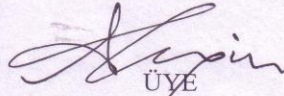

DANIŞMAN

PROF. DR. BETÜL ATLI

ÜYE

YRD. DOÇ. DR. CAFER ARSLAN

ÜYE

YRD. DOÇ. DR. FATMA ENGİN ALPAT

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum ‘‘ Bir Moda İkonu Olarak Marilyn Monroe’’ başlıklı çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun bir şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamını kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıklarını her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.
31/05/2013

Aday: Nilüfar MOAYERİ

ÖNSÖZ

Geçmişten bu yana moda nın oluşumunu etkileyen çeşitli faktörlerin olduğu bilinmektedir. Bu çalışma moda kavramının bugünkü anlamının oluşmasında büyük katkıları olan öncü insanlarından biri olan Marilyn Monroe üzerinedir.

Marilyn Monroe giysilere ve güzel görünmeye tutkusu olan ve modacılarına her zaman bir ilham kaynağı olmuş bir yıldızdır. Giyim konusundaki cesaretiyle topluma önderlik etmiş, modacıların giysilerini yorumlayarak giysi modasına ve giysilere anlam katmıştır.

Bu tez 1950'lerde moda ikonalarından biri olan Marilyn Monroe'nun moda ya nasıl yenilikler getirdiğini ve Modaya bırakmış olduğu etki üzerine yapılan bir çalışmadır.

Çalışma süresi boyunca büyük bir sabırla beni yönlendiren danışman hocam Prof. Dr. Betül ATLI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Emeği geçen Yrd Doç. Cafer ARSLAN ve Yrd. Doç. Dr Fatma Engin ALPAT hocalarıma çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No.</u>
RESİM LİSTESİ	ix
ÖZET	xiv
1.GİRİŞ	1
2. AMERİKAN SİNEMA TARİHİ	
2.1. Yirminci Yüzyılın Başında Amerika	2
2.2. İkinci Dünya Savaşından Sonra Amerika Sineması	3
2.3. Hollywood'da McCarty Dönemi	4
2.4. Film Noir Akımı	5
3. AMERİKAN SİNEMASINDA ANLATIM BİÇİMLERİ	
3.1. Işık	6
3.2. Renk	7
3.3. Müzik	7
3.4. Makyaj	8
4. AMERİKAN SİNEMASINDA RENK KULLANIMI	
4.1. Sinemada Rengin Kullanımı ve Anlatım	9
5. MODA	
5.1. Hollywood ve Moda Etkileşimi	10
6. MARILYN MONROE'NUN HAYATI	
6.1. Trajik Çocukluk Dönemi	11
6.2. Gençlik Yılları	12
6.3. Yıldız Oluşu	16
6.4. Hayatının Son yılları	18
6.5. Ödülleri	18
6.6. Filmleri	18

6.7. Yıldız Olduğu Filmleri	19
6.7.1. Niagara 1953	19
6.7.2. Gentlemen Prefer Blondes 1953	19
6.7.3. How To Marry a Millionaire 1953	21
6.7.4. River Of No Return 1954	22
6.7.5. There Is No Business Like Show Business 1954	23
6.7.6. The Seven Year Itch 1955	24
6.7.7. Bus Stop 1956	26
6.7.8.The Prince And Showgirl 1957	27
6.7.9. Some Like It Hot 1959	28
6.7.10.Let’s Make Love 1960	29
6.7.11. The Misfits 1961	29
6.8.12. Something’s Got To Give 1962	31
7. MARILYN MONROE MODASI	
7.1. 1950’ler	32
7.2. Marilyn Tarzı	34
7.3. Marilyn Olmak	40
8. MARILYN ‘IN TASARIMCILARI	
8.1. Dorothy Jeakins	48
8.2. Jean Louis	53
8.3. Elois Jenson	63
8.4. Charles lemaire	68
8.5. Don Loper	74
8.6. John Moore	78
8.7. William Travilla	88
9. MARİLYN MAKYAJI	104
10. MARİLYN’IN SAÇI	110

11. SONUÇ	112
KAYNAKLAR	114
ÖZGEÇMİŞ	118

RESİM LİSTESİ

Sayfa No.

Resim 1: Marilyn Monroe (http://coolcalmandconnected.files.wordpress.com/27.02.2012)	11
Resim 2: Marilyn Monroe Doğum Belgesi(www.kralinblogu.com/12.03.2012)	12
Resim 3: Norma Jean ve İlk Eşi James Dougherty(www.tumblr.com/30.05.2012)	13
Resim 4: Norma Jean Radioplane Fabrikası(Nickens, Zeno, 2012 s.18)	14
Resim 5: Marilyn ve İkinci Eşi Joe Dimaggio(2.bp.blogspot.com/25.2011)	16
Resim 6: Marilyn ve Üçüncü Eşi Arthur Miller (www.assetstorage.co.uk/22.2013)	17
Resim7: Niagara Filmi Afişi Ve Bir Sahne (mediatedmarilynmonroe.files.wordpress.com/12.04.2013)	19
Resim 8: Erkekler Sarışın Sever Film Afişi ve en önemli Sahnes (bilgecekic.blogspot.com/12.02.2013)	20
Resim 9: Marilyn Monroe ve Jane Russell'ın el ve ayak izleri (bilgecekic.blogspot.com/10.12.2013)	21
Resim 10: How to Marry A Millionaire film afişi ve filmden bir kare (www.thisismarilyn.com/14.07.2012)	22
Resim 11: River Of No Return Film Afişi ve Filmden bir Kare(www.doctormacro.com/20.03.2012)	23
Resim 12: There Is No Business Like Show Business Film Afişi (www.womthrough.com/12.03.2012)	23
Resim 13: There Is No Business Like Show Business Filminden Bir sahne (www.tumblr.com/30.01.2013)	24
Resim 14: Marilyn The Seven Year Itch filminin en ünlü çekimini gerçekleştiriyor(2.bp.blogspot.com/07.08.2012)	25
Resim 15: The Seven Year Itch Filmin Afişi Ve Filminden Bir Sahne (www.thisismarilyn.com/02.05.2012)	26
Resim 16: The Bus Stop Filminin bir sahnesi(2.bp.blogspot.com/05.01.2013)	26
Resim 17: The Prince And Showgirl Film Afişi ve Bir Sahnesi (www.tumblr.com/01.02.2013)	27
Resim 18: Some Like It Hot film Afişi ve En Ünlü Sahnesi (www.thisismarilyn.com/20.01.2013)	28

Resim 19: Let's MAke Love Film Afiş i ve Bir Sahnesi(www.oscars.org .08.02.2013)	29
Resim 20: The Misfits Film Afiş i(www.arts-stew.com .06.01.2012)	30
Resim 21: The Misfits Filminin en Önemli Oyuncuları Bir Arada (www.stripes.com .20.08.2011)	30
Resim 22: Somethin's Got To Give Film Afiş i (www.stripes.com .14.03.2012)	31
Resim 23: Mariyn Monroe(25.media.tumblr.com.12.05.2012)	32
Resim 24: Christian Dior'un Modasını yansıtan giyim tarzı (25.media.tumblr.com.14.03.2012)	33
Resim 25: Marilyn Mor elbisesi ile (ww2.hdnux.com.11.02.2012)	35
Resim 26: Marilyn altın rengi elbisesiyle (ww2.hdnux.com.11.02.2012)	37
Resim 27: Marilyn Traville tasarımı bir elbiseyle(ww2.hdnux.com.12.02.2012)	38
Resim 28: Marilyn Evinde (24.media.tumblr.com.13.03.2012)	39
Resim 29: Norma Jean objektife ilk pozları (farm6.staticflickr.com.19.03.2012)	40
Resim 30: Model olmaya başlıyor(4.bp.blogspot.com.13.03.2012)	41
Resim 31: Los Angeles Ambassador Hotel de(4.bp.blogspot.com.22.03.2012)	42
Resim 32: Marilyn Banyo çıkışı(4.bp.blogspot.com.22.03.2012)	43
Resim 33: Marilyn ve George Jessel(www.thetimes.co.uk .11.03.2012)	44
Resim 34: Marilyn'in en doğal pozunu(www.thetimes.co.uk .11.03.2012)	45
Resim 35: Marilyn sevdiği egzersizleri yaparken(farm7.staticflickr.com.13.03.2012)	46
Resim 36: Clash By Night filminin setinde(Nickens,Zeno.2012.s.21)	47
Resim 37: 1952 Marilyn Los Angeles Gilmore Field'de (Nickens,Zeno.2012.s.22)	48
Resim 38: Niagara Filmindeki Eflatun kıyafeti (fashionpluslifestyle.wordpress.com.11.04.2012)	49
Resim 39: Niagara filminde giydiği Turkuaz elbisesi(Nickens,Zeno.2012.s.25)	50
Resim 40: Marilyn'in Niagara filminde giydiği bir diğer elbisesi(Nickens,Zeno.2012.s.28)	51
Resim 41: Let's make love filminden bir sahne(pleasurephoto.wordpress.com.11.02.2012)	52
Resim 42: Anyone Can You See filmindeki giydiği kıyafet(Nickens,Zeno.2012.s.29)	54
Resim43: Jean Louis'in tasarlamış olduğu gündüz elbisesiyle	

www.thejournal.ie.11.02.2013)	55
Resim 44: Every Baby Needs a Daddy şarkısını söylerken giydiği kıyafet(www.thejournal.ie.11.02.2012)	56
Resim 45: The Misfits filmindeki giymiş olduğu kıyafetlerden bir kaçı(www.thejournal.ie.11.02.2012)	57
Resim 46: Marilyn The Misfits filmindeki oyuncu arkadaşlarıyla birlikte(www.tumblr.com.18.03.2012)	58
Resim 47: Something's Got To Give filminde giymiş olduğu çiçekli elbisesiyle(Nickens,Zeno.2012.s.30)	59
Resim 48: Marilyn yardımcı oyuncu Cyd Charisse ile tartışırken (Nickens,Zeno.2012.s.32)	60
Resim 49: Marilyn Kennedy'in doğum gününde(i.i.com.com/cnwk.1d.26.06.2012)	61
Resim 50: Marilyn'ın Kennedy'nin doğum gününde giydiği elbise(i.i.com.com/cnwk.1d.26.06.2012)	62
Resim 51: Marilyn 1 Haziran 1962 36. Yaş günü için Charyes Rayine Stadyumunda(Nickens,Zeno.2012.s.34)	63
Resim 52: We are not Married filminde giydiği kıyafetiyle birlikte(24.media.tumblr.com.12.04.2012)	64
Resim 53: We are not Married filmi için dikilen bir diğer kıyafet(24.media.tumblr.com.12.04.2012)	65
Resim 54: 1952 Yılında Katıldığı Atlantic City'deki Miss Amerika(25.media.tumblr.com.15.04.2012)	66
Resim 55: Annebel Miss Mississippi ünvanını aldığı mayo ile birlikte(25.media.tumblr.com.15.04.2012)	67
Resim 56: Meşhur Platform topuklu Ayakkabılarıyla(www.marilynmonroe.ca.19.04.2012)	68
Resim 57: 29 Mart 1951 Thomar Moulton'a All About Eve filminin en iyi ses için aldığı Oscar ödülü ile birlikte(www.marilynmonroe.ca.19.04.2012)	69
Resim 58: 14 Ocak 1954 Marilyn Joe Dimaggio ile evleniyor(Nickens,Zeno.2012.s.39)	70
Resim 59: Marilyn ve Joe San Francisco havaalanındalar(Nickens,Zeno.2012.s.63)	71
Resim 60: Marilyn japonya havaalanında(farm4.staticflickr.com.20.02.2013)	72
Resim 61: Marilyn ve Dimaggio 12 Eylül 1954 Manhattan El Morocco'da (Nickens,Zeno.2012.s.63)	73

Resim 62: Marilyn Mikimoto İnci Kolyesiyle (farm4.staticflickr.com.20.02.2013)	74
Resim 63: Marilyn Looper'ın Moda evinde (farm8.staticflickr.com.21.04.2012)	75
Resim 64: Marilyn Looper'ın tasarımı koyu lacivert elbisesiyle(Nickens.Zeno.2012.s.68)	76
Resim 65: Marilyn Looper'ın tasarımı diğer bir elbiseyle(24.media.tumblr.com)	77
Resim 66: Ambassador Hotel'de Cecil Beaton'a poz verirken(24.media.tumblr.com)	78
Resim 67: Marilyn ve Arthur evleniyor(3.bp.blogspot.com.12.05.2012)	79
Resim 68: Radio Ctiy Müzik Hall'da The Prince And The Showgirl'ün Prömiyerinde(3.bp.blogspot.com.30.05.2012)	80
Resim 69: Mark Of Dimes yararına yapılan Moda Şovu(3.bp.blogspot.com.29.05.2012)	81
Resim 70: Marilyn Cristobal Balenciaga tasarımı düz kesim elbiseyle poz veriyor(www.thisismarilyn.com.04.05.2012)	82
Resim 71: John Moore tarzı bir elbise ile poz veriyor(25.media.tumblr.com03.05.2012)	83
Resim 72: Marilyn Paramount Theatre'da filminin prömiyerinde (25.media.tumblr.com.0305.i2012)	83
Resim 73: Marilyn Hotel Del Coronadı'da(/imgc.allpostersimages.com.09.11.2012)	84
Resim 74: Marilyn burada 'Some Like It Hot' filminin prömiyerinde (/imgc.allpostersimages.com.09.11.2012)	85
Resim 75: 1961 Actor Studio Galasında(img2-2.timeinc.net.10.12.2012)	86
Resim 76: Marilyn David di Donatello ödülünü alırken(img2-2.timeinc.net.10.12.2012)	87
Resim 77: Gentlemen Prefer Blondes filmi kostumlerinden biri(25.media.tumblr.com.05.01.2013)	88
Resim 78: Monkey Bussines filminde giydiği kıyafet(25.media.tumblr.com.05.01.2013)	89
Resim 79: Monkey Bussiness Filminden Bir sahne (http://www.marilynmonroe.ca.07.02.2013)	90
Resim 80: Marilyn Atlantic Ctiy de Miss Amerika yürüyüşünde(http://www.marilynmonroe.ca.07.02.2013)	91
Resim 81: Gentlemen Prefer Blondies filminde giydiği kostümlerden bir tanesi(http://www.marilynmonroe.ca.07.02.2013)	92
Resim 82: Marilyn şık bir Travilla kostümü içinde (http://www.marilynmonroe.ca.07.02.2013)	94

Resim 83: Gentlemen Prefer Blondes filmindeki en önemli kıyafeti ve eskizi (Nickens,Zeno,2012.s.160)	95
Resim 84: Marilyn Call Me Madam Filmi Prömiyerinde(Nickens,Zeno.2012.s.161)	95
Resim 85: Marilyn Gentlemen Prefer Blondes oyuncusu Charles Coburn İle Birlikte(http://tr.wikipedia.org.10.03.2013)	96
Resim 86: How To Marry a Millionaire Filmindeki giydiği kostüm(http://tr.wikipedia.org.10.03.2013)	97
Resim 87: Marilyn Beverly Hills’de How To Marry aMillonaire filminin prömiyerinde(en.wikipedia.org.12.04.2013)	98
Resim 88: Marlon Brando ve Marilyn Desiree filmi setinde(en.wikipedia.org.12.04.2013)	99
Resim 89: There’s No Bussiness Like Show Bussiness filminin setinde en.wikipedia.org.12.04.2013)	100
Resim 90: The Seven Year İtch filmi için New York hava alanında en.wikipedia.org.12.04.2013)	101
Resim 91: The Seven Year İtch filmindeki en önemli kostümü(en.wikipedia.org.12.04.2013)	102
Resim 92: Manhattan Lexington Avenue The Seven Year İtch(Nickens,Zeno.2012.s.170)	103
Resim 93: Marilyn makyajını yaparken(http://www.marilynmonroe.ca.08.02.2013)	104
Resim 94: 1952 de çekilmiş bir portresi(http://www.marilynmonroe.ca.08.02.2013)	105
Resim 95: Marilyn burada Londra’da(http://www.marilynmonroe.ca.08.02.2013)	106
Resim 96: Marilyn’ın favori makyözü Whitey ile birlikte(Nickens,Zeno.2012.s.101)	107
Resim 97: Los Angeles Hava alanında(http://www.marilynmonroe.ca.09.02.2013)	108
Resim 98: Marilyn Köşe yazarı Walter Winchell’in doğum günü Partisinde	109
Resim 99: Gentlemen Prefer Blondes filmindeki saç modeli(Nickens,Zeno,2012.s.105)	110
Resim 100: 19 Mart 1962 Marilyn John Kennedy’nin Doğum gününde (Nickens,Zeno,2012.s.211)	111

ÖZET

Marilyn'in efsanevi hayatı bu araştırmada ilk bölümde Hollywood sinemasının kısa tarihi, Amerikan siyasal yaşamından sinema sektörünün nasıl etkilendiğine ve dünyadaki gelişmeler sayesinde Amerikan sinemasının bunlardan faydalanarak nasıl bir ilerleme kaydettiği irdelendi.

Sinemanın önemli bir endüstri haline gelişi sırasında, sinemada anlatım tekniklerinin ne kadar önemli olduğunu, modanın nasıl sinemanın ayrılmaz bir parçası haline geldiği araştırıldı.

En önemli bölüm olan Marilyn'ın hayatından fikir sahibi olmak için beşinci bölümde kısaca bir bahsettik. Hayatının nasıl bir çelişkiler yumağı olmasından ve bunun ilerisi için modasını, filmlerini nasıl etkilediğine analiz edildi.

Altıncı bölümde Radioplane uçak parçaları cilalama fabrikasında bir tanıtım için çekilen fotoğraf sonrasında nasıl aranan bir yüz olması, zamanla kıvrıcık ve kestane rengi olan saçlarının platin sarısı saçlara dönüşmesi ve bunu tamamlayan ve sembolleşen Marilyn makyajıyla Norma Jean'den Marilyn Monroe olma sürecini içermektedir. Yedinci bölümde çalıştığı ünlü modacıların üzerinde nasıl bir eki bıraktığı onları nasıl etkilediğinden kısaca bahsederek makyajındaki ve saçındaki incelikler araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sinema, Moda, Marilyn Monroe, Saç, Makyaj

ABSTRACT

In the first part of this research which I gave place to Marilyn's legendary life, I talked about the brief history of the Hollywood cinema, how the movie industry was influenced from American political life and how the American cinema made progress thanks to the developments in the world.

I touched briefly how important are the narrative techniques and how the fashion became an integral part of the cinema while the cinema was becoming a major industry.

I mentioned briefly the life of Marilyn to have an idea in the fifth part which is the most important part. I touched briefly how her life is ridden with contradictions and how this affected her fashion and movies.

In the sixth part I gave place how she had become a face searched for after a promotional photo taken in the Radioplane aircraft parts polishing factory, the changes in her hair from chestnut curly to platinum blonde over time and the process to be Marilyn Monroe from Norma Jean with the symbolized Marilyn make-up which is complementary. I finished my research mentioning briefly how she affected famous fashion designers she had worked with and the details in her make-up and hair in the seventh part.

Keywords: Cinema, Fashion, Marilyn Monroe, Hair, Make-up

1.GİRİŞ

Kıyafet insan bedeninin en önemli ihtiyaçlarından biridir. İnsanlar zamanla çeşitli beğeniler ve ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirmişlerdir. Moda dediğimizde bir toplumun bir zaman dilimi içerisinde öne çıkan giyim tarzlarını ifade etmekle birlikte, sadece giyim değil genel bir davranış, sanat, mimari edebiyat gibi birçok alanı içerisine alan ve bir süre etkin olan toplumsal beğeniyi ifade etmek için kullanılmaktadır.

Sinemanın tarihsel gelişimine baktığımızda da giyim modasının ne kadar önemli olduğunu görmekteyiz ve sinemanın bir nevi modanın kitlelere yayılmasında çok önemli bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bu tanıtımı yaparken hem modacılar hem sinemacılar kazanmaktadır. Modacılar kendisinin tanıtımı sağlamakta stüdyo sahipleri de kıyafet masraflarından kurtulmaktadırlar.

Sinema tarihinde 50'li yıllara damgasını vuran Marilyn Monroe giyim tarzıyla döneminden her zaman daha ilerisinde bir çizgide ilerlemiştir. Zamanında büyük bir tasarımcı timleriyle çalışan Marilyn bunu en iyi şekilde kendi lehine çevirmiştir. Sinemaya uygun kıyafetlerinin yanında kendi tarzını oluşturmak istemiş ve bunda da başarılı olmuştur. Zamanında birçok tepki uyandıracak şekilde dekolte ve transparanlarla süslü kıyafetler giymiş daha sonrasında taklit edilmiştir. Birçok tasarımcının ilham kaynağı olmuştur.

Sadece giydiği kıyafetler veya yaptığı makyajıyla ilgileri kendi üzerine toplamanın yanında komşu kızı havası ve sahip olduğu cinsel cazibesini hanım efendiliğiyle harmanlayıp diğer sanatçılardan çok farklı bir etki yaratmıştır.

2. AMERİKAN SİNEMA TARİHİ

2.1. Yirminci Yüzyılın Başında Amerika

Sinemanın babaları diye bilinen Lumiere Kardeşler, 1897’de Paris’te bir sinema salonu kurmuşlardı. 1902’de Los Angeles’te bir sinema salonu daha kuruldu ve biraz şans biraz da Amerikan tüketiminin doruk yılları olan 1900’lü yılların etkisiyle de zamanla Los Angeles, Batı sinemasının merkezi hâline geldi.

Fransız Georges Melies, sinemada kurgu tekniğinin ilk geliştiricisiydi. Biraz kurmaca, biraz illüzyon katarak çektiği filmler büyük ilgi görmüştü. Bütün bu gelişmelere rağmen yüzyılın başlarında sinema endüstrisinin liderliği hiçbir ülkede değildi. Almanlar rejim propagandası için, İngilizler çekmesi gereken yüzde beşlik kota için film çekiyordu. İtalyanlar ise çok geride kalmıştı. Ancak Fransızlar ve Amerikalılar sanayileşme yolunda çok büyük adımlar atıyordu. Bu çekişmede, Amerikalılar, liderliği kaptı ve Amerikan sinema devrimi başlamış oldu.

“Yüzyılın başlarında Amerika’nın büyük kısmı İngilizceyi iyi konuşamayan göçmen nüfustan oluşuyordu. Bunlar için sinema, tiyatro ve kitaptan daha önce geliyordu. Hatta sessiz sinema ve basit öyküler bu kitlenin ilgisini çekiyordu. Amerika’da sinemaya olan talebin büyümesinde 1917’ye kadar dışında kalmaya çalıştığı savaşın katkısı da büyük oldu. 1914 ve 1918 yılları arasında Avrupa’da, film yapımı sürse de pek öncelik taşııyordu. Amerika da ithalattaki düşüşü karşılamak ve kendi üretimini artırmak zorunda kaldı. Bu on yılın sonunda Hollywood, New York’un yerini alarak bu endüstrinin merkezi olmuş ve Amerika dünya pazarında söz sahibi olma yoluna girmişti. 1920’lerde Amerika, film üretiminde dünyada lider durumundaydı denilebilirse de sinemanın bir sanat biçimine dönüştürülmesine katkısı pek yoktu diyebiliriz. Ancak bu tarihlerde Hollywood’un elinde *Charlie Chaplin* gibi son derece yaratıcı bir sanatçı vardı.” (Başvuru kitapları Film, 2011. s.150)

Sesli sinemanın büyük bir hamle yaptığı 1930’lu yıllar süresince Hollywood dünya sinemasının başkenti hâline geldi ve birçok kaliteli film üretti. Frank Capra, John Ford filmlerinin yanısıra William Wyler , “Çıkmaz Sokak” (1937), “Jezebel” (1938), ve “Ölmeyen Aşk”ta (1939), sanat gücünü ortaya koydu. Chaplin’in “Asri Zamanlar”ı yaptığı dönemde ünlü çizer Walt Disney de canlı resimleri gerçek bir sanayi hâline getirdi. Bir yandan Mickey ve Donald dizilerine devam ederken öte yandan “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler” (1938) gibi uzun metrajlı filmler gerçekleştirerek canlandırma sinemasına bütünüyle egemen oldu.(Gevgilili, 1989. s.20)

İkinci Dünya Savaşı’ndan güçlenerek çıkan tek ülke olan Amerika birleşik devletleri, “Dünya Liderliği” ve sosyalizmin çökertilmesi yolundaki çabasında sinemaya (Hollywood’a) önemli görevler yapmıştır. Batı Avrupa’nın ekonomik anlamda güçlendirilmesini ve “Amerikan yaşam tarzı”nı benimsemesini hedefleyen Marshall Planı, buna iyi bir örnektir. Fransa’nın Nazi işgali altında olduğu yıllarda iktidardaki Vichy Hükümeti, Hollywood yapımı filmlerin ülkeye girmesini yasaklamıştı. Alman işgalinin sona ermesinden hemen sonra, Amerikan ordusunun psikolojik savaş bölümü, yeni gösterime girmiş dört yüzden fazla Amerikan filmi, Fransa’da dağıtılması için Amerikan dağıtım şirketlerine teslim etmişti.

Amerika Birleşik Devletleri, Marshall Planı çerçevesinde savaş borçlarının silinmesi ve maddi yardım hak etmesi için Fransız Hükümeti’ne kilit sanayi kollarında kendisine ayrıcalık tanınmasını istemişti. Bu antlaşma 28 Mayıs 1946’da imzalandığında, ayrıcalık istenen kilit

sanayi kolları listesinde sinema endüstrisi de bulunuyordu. Bu müdahale tavrı, Fransa'yla sınırlı kalmadı İtalya, İngiltere ve Almanya da pastadan payını aldı. Bir süre Hollywood sinemasına karşı dayanan ulusal sinemalar, bir süre sonra etkinliklerini yitirerek Hollywood'a yenik düştüler.(Lodge,1930-1990 Hollywood Sixty Great Years, 1992. s.210)

Kökleri daha öncesine dayanan ama özellikle 1960'lı yıllarda ivme kazanan "Siyasal sinema", sinemaya yalnızca dolaysız olarak siyasallığı sokmakla kalmayıp, sinemanın daha 1920'lerde özellikle Sovyet sinemacılar tarafından atılmaya başlanan kuramsal temeline de ciddi katkıda bulundular.

Fransa'da *Chaiers du Cinema* dergisi etrafında gelişen ve "Yeni Dalga" akımında somutlanan *Avant Garde* hareketin yanı sıra, İtalya'da varolan muhalif kültür öğelerini kullanarak sinemada "gerçekçilik"i geliştiren "Yeni Gerçekçilik" bunlara paralel olarak kuramsal bir yapı üzerinde şekillenen yeni İngiliz sineması "Free Cinema" ve Amerika'da Hollywood'a tepki olarak gelişen "Yeni Hollywood" bunlara sunulabilecek en iyi örneklerdir.

"Bu dönemde, ticari ilişkileri reddeden, sinemayı bir seyirlik eğlence olarak değil, zihinsel bir etkinlik, entelektüel bir üretim olarak gören ve Hollywood sinemasının getirdiği estetik kalıpları "zedeleyen" bir sinema tarzı ön plana çıkıyordu. Hollywood sineması kendi geleneği üzerinde varlığını sürdürürken, alternatif-muhalif sinema da Hollywood ilişkilerinin dışında kalmış bir sinemayı kendisine dayanak noktası yapıyordu. Hollywood sineması bugün de geçmişte olduğu gibi açıktan siyasal-ideolojik mesaj vermez. Kendi ideolojisini seyirciye dolaylı yollardan ve fark ettirmeden benimsetmeye çalışır".(Borden, Başvuru Kitapları Film,2011, s.324)

Amerika bu savaş döneminden en karlı çıkan taraf oldu. Avrupa da savaş öncesindeki sinema sektörü hızla ilerlerken birden durağanlaşması Amerika'nın tarafsız kalarak bu alanda dünyanın lideri olmasını sağlamıştır. Amerikan sinemasının bu hızını sağlayan ünlü yönetmenleri (King Vidor, John Ford, Charlie Chaplin) ile Avrupa'dan Amerika'ya göç eden (Erich Von Stroheim, Joseph Sternberg gibi) yönetmenleriyle Amerika bütün piyasayı ele geçirmiştir.

2.2. İkinci Dünya Savaşından Sonra Amerikan Sineması

Savaş yılları zamanında sinemada bir durgunluk yaşandı. Savaşta askerlerin morallerini yüksek tutmak amacıyla birçok film çekildi. 1950'lere gelindiğinde televizyonun ortaya çıkmasıyla ABD sineması seyircisiz kaldı. Bunun karşısında Hollywood sinemaskop, Vista Vision ¹ gibi geniş ekran uygulamalarıyla, üç boyutlu filmlerle ve üstün yapımlarla televizyonun rekabetine dayanmaya çalıştı. Öte yandan televizyon filmlerinin etkisiyle küçük bütçeli filmlere tekrar yönelinmeye başlandı. 1960'lar da stüdyoların çöküşü ve yapım yönetmenliğinin geçerliliğini yitirmesiyle küçük bağımsız şirketlerin önemi arttı.

Yapımcılar izleyiciyi yeniden sinema salonlarına çekebilmek için teknolojik yeniliklerden yararlanmaya çalıştılar. Özel gözlüklerle izlendiğinde üç boyutlu görüntü etkisi yaratan filmler ilk kez o dönemde ortaya çıktı. Bu buluşun beklenen başarıyı sağlayamaması üzerine, sinemaskop adı verilen büyük görüntü uygulamasına geçildi. Görüntünün enini, boyunun 2,5 katı olarak verebilen sinemaskop filmler izleyicileri yeniden salonlara çekmekte başarılı oldu. ABD'de "Oklahoma", yeniden çekilen "On Emir" ve "Ben Hur" gibi tarihsel ve

¹ Vista Vision: geniş açıda görünüm sağlamak için yapılmış bir film gösterim sistemi.

dinsel konulu filmler, müzikaller, westernler çekilmeye başlandı. Bunlar çok sayıda oyuncunun ve gösterişli dekorların kullanıldığı masraflı yapımlardı.(Borden, Başvuru Kitapları Film,2011,s:154)

1960'ların sonlarına doğru ABD'de Arthur Penn, Sam Peckinpah, Robert Altman, Dennis Hopper, Stanley Kubrick gibi yönetmenler Hollywood'un cinsellik, şiddet, milliyetçilik gibi konulardaki kalıplaşmış sinema anlayışının dışına çıkan filmler yaptılar. Yeni, değişik üsluplar ve teknikler kullandılar. Gençliğe yönelik çekilen bu filmler sinemaya gençleri kazandırdı.

2.3. Hollywood'da McCarty dönemi

Savaş yıllarında ABD'li sinemacılar savaşın değişik cephelerini tanıtan filmler yaptılar. Savaştan sonra ise stüdyo sistemi gerilemeye başladı. Bunun başlıca nedenlerinden biri antitröst² yasalarının stüdyoların dayandığı yapım ve dağıtım tekellerini zayıflatmasıydı. Bazı stüdyolar finansman güçlükleri yüzünden gösterişli müzikaller ve tarihsel filmler yerine küçük bütçeli filmlere yöneldiler. Böylece toplumsal bilinç sineması olarak adlandırılan ve savaş sonrasının düş kırıklıklarına, ırkçılığa, alkolizme, gerçek polisiye olaylara değinen filmler çekildi.

1947'de Amerika'ya Karşı Etkinlikleri Soruşturma Komitesi'nin "komünist etkiler"i araştırmaya başlamasıyla birlikte karalama ve temizlik kampanyaları Hollywood'u da içine aldı. Uzlaşmayı reddeden sinemacılar çalışma olanağından yoksun kalırken, yenilikçi düşüncelerden ve tartışmalı konulardan uzak kalmaya özen gösteren tutucu filmler çekildi. Savaşın sonunda ABD sineması, tutucu hükümetin filmlere uyguladığı yoğun sansürle birlikte "Hollywood 10"³ları olarak anılan sekiz senaryo yazarı ve iki yönetmenin kara listeye alınmasıyla karşı karşıya kaldı. Bir ihbar salgını başlamıştı. Pek çok sanatçı ABD'ye karşı yıkıcı etkinliklerde bulunmak ve komünist olmakla suçlandı. Suçlananlar arasında bulunan Charlie Chaplin, büyük bir beğeni kazanan "Sahne Işıkları"nı yaptığı yıl ülkeyi terk etti.

Televizyonun hızla gelişmesi ve McCarthy'nin başını çektiği "Cadı Avı"nın Hollywood dünyasını kasıp kavurduğu bir dönemdi. Yapımcılar izleyiciyi yeniden sinema salonlarına çekebilmek için teknolojik yeniliklerden yararlanmaya çalıştılar. 1955'ten sonra TV ile sinema birlikte yeni bir yaşama biçimi geliştirecekti. Bir yandan sürdürülen komünist avı, E.Dmytryk ve Dalton Trumbo gibi yetenekli yönetmen ve senaristlerin hapse atılıp uzun sürelerle işsiz kalmalarına yol açtığı gibi Joseph Losey ve Carl Foreman gibi önde gelen sanatçıları da İngiltere'ye göçe zorladı. Hükümet soruşturmalarına karşın Bogart ve Zero Mostel gibi oyuncuların aktif protestosu da Chaplin, Katherine Hepburn ve John Huston gibi star oyuncu ve yönetmenlerin muhalefeti de Hollywood'u uzun yıllar silemeyeceği bir lekeden kurtarıyordu.

McCarthy komisyonlarına büyük ölçüde yardımcı olmasıyla ün yapmakla birlikte büyük bir yönetmen olduğunu da ilk yıllarda ortaya koyan Elia Kazan'la Marlon Brando'nun yaptıkları işbirliğinin ürünleri olan "İhtiras Tranvayı", "Viva Zapata", "Rıhtımlar Üstünde"

² Antitröst: kendi aralarında her türlü rekabeti engelleyen üreticilerin koalisyonuna yada tröst diye nitelenen büyük sanayi gruplarının oluşumuna karşı olan yasadır.

³ Hoolywood 10'ları: Hollywood da etkin olan senaryo yazarlarına verilmiş isim.

başarıya ulaşan filmlerdir. Biraz abartılı bir değerlendirmeye 7 oscar birden verilen bu sonuncu film, 1950’li ve 1960’ lı yılların gençlik hareketinin ilk önemli habercisidir.

2.4 Film Noir Akımı

İkinci Dünya Savaşının çıkması büyük değişikliklere sebep oldu. Hollywood’a göçen Rene Clair ve Jean Renoir gibi yönetmenlerden yoksun kalmış Fransız sineması, Nazi işgali altında duraklama yaşıyordu. Her senaryo Alman ya da Vichy otoriteleri tarafından sansür ediliyordu. Marcel Carne 1942’ de “Les Visiteurs du Soir” adlı güzel olmakla birlikte suya sabuna dokunmayan bir peri masalı çekti. Fransa’nın en önemli yönetmenlerinden olacak olan Robert Bresson’da 1943’te bir kadınlar manastırında geçen “Les Anges du Peche” ile emin ve zararsız biçimde sinemaya giriş yaptı.(Borden, Başvuru Kitapları Film, 2011. s.160)

Savaş dönemi propaganda filmlerinin en büyüğü ve en ustaca çekilmiş olanı hiç kuşkusuz Pearl Harbor öncesi Amerika’ya, daldığı uykudan silkinip Avrupa’da neler olup bittiğine dikkat etmesi çağrısı yapan “Casablanca” idi. Pearl Harbor’dan sonra Amerika kendi ordusu hakkında propaganda filmleri çekmeye başlamış ve İngiltere gibi halkın moralini yüksek tutmak amacıyla komediden oldukça fazla yararlanmıştı.

Lubitsch’in muhteşem filmi “To Be or Not to Be” çok ustaca yapılmış bir anti-Nazi propagandasıydı aslında. “Film Noir” türü de 1944–1945 yıllarında sinemaya yerleşti. Film Noir’in temeli karanlıktır. Basit biçimde görünüm olarak karanlık değil; içerik olarak ruh olarak karanlıktır. Hiçbir şey görüldüğü gibi değildir, kimseye özellikle kadınlara güvenilmez; kahraman sert, karamsar, alaycı ve bezgindir.

Zamanla “Kara Film” izlenmeye, tutulmaya başlar, ülke dışına yayılır ancak eleştirilerden de kaçamaz. Çünkü muhalefetler Kara Film’in ailelerin dağılmasına sebep olduğunu iddia ederler. Kara Film’in son aşaması psikotik eylem ve yok etmeye tahrik dönemidir. Zira o yıllarda toplum bazında genel olarak onur, gelenekler, kişisel bütünlük ve fiziksel istikrar yitirilmiştir. Yönetmenler toplumun ruh hâlini olumsuz etkilediklerini fark edince bu duruma özen göstererek film çekmeye dikkat etmişlerdir.

3. AMERİKAN SİNEMASINDA ANLATIM BİÇİMLERİ

3.1 Işık

Bir görüntünün elde edilmesinde insan gözünün veya görüntü kaydedici araçların görüntü oluşturabilmesi için ışık gereklidir. Görsel sanat dallarından biri olan sinema ışıksız düşünülemez. İlk dönemlerde ışıktan yararlanmak için çekilen filmler de dış mekan çok önemliydi. Genelde çekimler sokakta bahçede ve üzeri camla örtülü binalarda çekiliyordu. Çünkü gün ışığından en iyi şekilde yararlanılmak isteniyordu. Bazı iç mekanlar da çekilen sahnelerde ışığı daha da yumuşatmak için müslin⁴ perdeler kullanılmıştır. Tecnicolor' un ortaya çıkmasıyla ışık kullanımında ki yapaylık ortaya çıksa da siyah beyaz filmlerde gün ışığından en iyi şekilde yararlanılmıştır.

Işık verilmek isteneni yansıtmak için çok önemli araçlardan biridir. Belirli sahnelerin çekiminde bir duyguyu etkiyi vermek için ışığın çeşitli durumlarından yararlanır. Örneğin bir eşyanın üzerinde genel ışıkla çekildiğinde çok farklı görünürken daha düşük ışıkta daha da farklı olarak görünebilmektedir. Bu nedenden dolayı çekilecek konu ve insanda yaratacağı etkiye göre ışık ayarlanmalıdır.

İzlediğimiz birçok filmde, müzik kliplerin de, belgeseller de kullanılan ışık çok farklıdır. Filmlerin konularına göre ışık seçimi yapılır. En belirgin konuyu örnek verirsek korku filmleri hep gece karanlığında, sisli puslu yani görüntünün net olmadığı havalarda çekilir. Burada bu etkiyi vermek için bu şekilde bir ışık seçimi yapılır. Işığın doğru kullanımı verilen mesajı doğru iletirken seyirciye, yanlış kullanımında da izleyiciyi o konudan uzaklaştırmaktadır. Loş ışık dramatik etkiyi yaratırken, ışığın net olduğu yerlerde de ise görüntünün çevresi hakkında daha net bilgilere ulaşırız. Bu genelde dış mekan çekimlerinde daha rahat görülmektedir.

Işığın net olması ana ışık diye tanımlanmaktadır. Dış mekan da ana ışık olarak güneşten yararlanılmaktadır. İç mekan da da çeşitli ışık kaynaklarından yararlanılarak ana ışık elde edilmektedir. Ana ışıkla aydınlatılan bir mekan da sahne dekor yalındır ve yorumlanması kolaydır. Burada ışığın yansısıyla gölgelerden yararlanılmaktadır. Bu da gerilimi arttırmak için en etkili yollardan biridir.

Işık ve giysi ilişkisine baktığımızda; ışığın mekanlardaki etkisini ve anlatımın üzerindeki öneminden bahsetmiştik. Aynı durum kıyafet üzerinde de geçerlidir. Işık giysilerin dış hatlarını ortaya çıkararak, yönetmen ve tasarımcının istediği etkiyi yaratmasını sağlamaktadır. Sette çekilen sahnede yaratılmak istenen görüntüyü elde etmek ve giysiler üzerinde vermek istenen etkiyi anlatabilmek için ışığın iyi kullanılması gerekmektedir. Bunun içinde çok iyi ışık ve renk bilgisine sahip olması gerekir.

---

⁴ Müslin: Sık dokunmuş, parlak, ince, yumuşak bir tür kumaş.

3.2 Renk

Sözlük anlamıyla renk; göz ile anlaşılan bir ışık tesiridir. Işığın eşya üzerine çarpmasıyla yansıyan ışıklardan, gözümüzde meydana gelen duyuların her birine renk denir. Renk objelerin veya sıvıların değil, ışığın özelliğidir. Her obje belli ve değişmez bir renge sahip değildir. Renk, objeler üzerinde daima değişen bir örtü gibidir. Bu değişim, güneş ışığının geldiği açıya göre çeşitli değerler kazanır. Renk objeden ayrı bir şeydir, bir duyumdur. (Çağlarca,1986.s.5).

Renk her zaman güçlü bir anlatım aracı olmuştur. Daha öncesinde siyah beyaz yapılan filmlerde genelde dikkat edilmezken renkli sinemaya geçişte çok önemli unsurlardan biri haline gelmiştir. Oyuncuların giydiği kıyafetler olsun çekilen mekanlar da verilen ışıklar da olsun, anlatılan bir konuyu daha da anlamlı kılmak için siyah beyaz çekilen filmleri kimyasallara batırarak renklendirme çalışmaları yapılmıştır. Dış mekanları sarıya, gece sahneleri gündüz çekildikten sonra maviye, savaş sahneleri kırmızıya, deniz sahneleri ise yeşile boyanıyordu. Bu renklendirme çalışmaları dramatik etkiyi daha da arttırmak için yapılmıştır.

Rengin kullanımındaki zorluklarına rağmen yönetmenler renk kullanımının anlatımdaki en etkili yollardan biri olduğunu bilmiyorlardı. Technicolor'un etkin hale gelmesiyle yönetmenler renk konusunda özgürleşmeye başladılar ve yönetmenler için avantaj olan bu yöntem yapımcılar için daha zor olmaya başladı. Çünkü technicolor yöntemiyle film yapmak siyah beyaz film yapmaktan daha zordu ve pahalıydı. Technicolor yöntemi⁵yle yapılan filmlerde anlatımda renk kullanılıyordu fakat bu yöntemde renkler abartı şekilde veriliyordu. Bundan dolayı bazı filmlerde abartı olmaması için siyah beyaz filmlerin yapılması devam etmiştir. Bu duruma örnek olarak Marilyn Monroe'nun "Some Like It Hot" filmini örnek olarak verebiliriz. Technicolor tekniğiyle yapılan bu filmde makyajların abartı renkte görülmesiyle siyah beyaz olarak çekilmesine karar verilmiştir.

1950'de Eastman Color yöntemiyle artık sinemada gerçek renler vermeye başlanılmıştır.

3.3 Müzik

Müzikal filmler hariç diğer filmlerde kullanılan müzik bir ses efektidir. Müzikal filmlerde ve gösterilerde kullanılan müzik ise bir temadır. Müzik kullanılan filmlerde mutlaka dans ta kullanılmıştır. Dansla müzik her zaman birlikte kullanılmış ve bu şekilde yapılan filmler her dönem popülerliğini devam ettirmiştir.

Aslında sadece müzik bir anlatım aracı olarak kullanılıp bir film olabilir. Dans ve diyaloglar anlatıma genellikle bir açıklık, hareket ve daha anlaşılır kılmaktan daha öteye gidemez. Müzikli olan filmler illaki bir sanatçının hayat hikayesini anlatıyor anlamına gelmez. Daha önce yapılan filmlerde ve Günümüzde yapılan filmlerde müziğin önemi artmış

---

⁵ Technicolor Yöntemi: bir filmin üç ana renkte (primary colors) ayrı ayrı çekilip, sonradan birleştirilerek tüm renklerin elde edilmesine dayanan renkli film çekim yöntemi.

ve müzikle alakası olmayan konular müzikle birlikte anlatılmıştır. Yapılan film müzikleri filmin popülerliğini arttırmış ve seslendireni bile gündeme getirip tanınmasını sağlamıştır.

1930'lu yıllarda Amerika'nın her açıdan bunalımlı dönemlerde müzikaller yapılmaya başlanmış ve güzel şık giyimli insanları buraya çekmek amaçlanmıştır. İnsanların bu buhranlı dönemlerinde müzikalleri bir kaçış olarak görmüşlerdir. Müzikallerde işlenen konular genellikle lüks yaşamı gösteren konular seçilmekte kıyafetler ve sahne dekorasyonları buna göre hazırlanıyordu.

'The Broadway Melody' (1929), şarkıların teatral biçimde söylenen ilk gerçek müzikaldir. 1933'te '42nd Street', 'Singing in The Rain'(1952), 'West Side Story'(1961) ve 'Cabaret'(1972) tarihe geçmiş en önemli müzikallerdir.

3.4 Makyaj

Sinemanın vazgeçilmez sanat dalından biridir. Karakteri yaratmak, etkiyi vurgulamak ve daha gerçekçi bir ifade vermek için makyaja ihtiyaç duyulur. Makyaj yapılacak oyuncunun hangi karakteri canlandırması gerektiği iyice anlaşılır sonra ona göre bir taslak hazırlanır. Makyajla oyuncu kendi görüntüsünden arındırılıp o karaktere dönüştürülür. Genelde kendisini makyajla başka bir karaktere dönüştürülen oyuncunun filmleri daha çok etki yapar diğer oyunculara göre.

İyi bir oyuncu kendi minikleriyle bir karakter canlandırmasına karşın, iyi bir makyaj yapılan bir oyuncu birçok karakteri zorlanmadan canlandırabilir. Makyajı yapacak olan kişinin çok iyi bir makyaj sanatçısı olması gerekmektedir. Çok büyük bir arşive sahip olması ve çok iyi bir çizim yeteneğine sahip olmalıdır. Profesyonel kişiler tarafından yapılmayan makyajlar istenilen etkiyi vermemenin yanında komik duruma düşmesine de neden olmaktadır. Bu yüzden makyajın bir film için çok önemli bir yere sahiptir.

4. AMERİKAN SİNEMASIN DA RENK KULLANIMI

4.1. Sinemada Rengin Kıyafet Üzerindeki etkileri

Renklerin insan yaşamında çok önemli yeri vardır. İnsanlar bulunduğu topluma göre ve yaş durumlarına göre çeşitli renkleri tercih etmektedirler. Her toplumda aynı renkler aynı anlamları ifade etmemektedir. Örneğin; bazı kültürlerde gelinliğin rengi beyaz iken, bazı kültürlerde kırmızıdır. Yine bazı cenaze törenlerinde matemin rengi siyah iken, bazı kültürlerde beyazdır. Genelde parlak canlı renkleri gençler kullanırken orta yaştaki insanlarda genellikle pastel tonları kullanılmaktadır. Bunun tersi durumlar olduğunda ise mesela bir gencin koyu tonları kullandığını görünce onun psikolojik sorunları olduğunu düşünmekteyiz.

Renklerin kıyafet üzerinde ve karakterin yansıtmasında da çok büyük önemi vardır. Genel ışığın renkle birlikte o anda işlenen konu neyse onu daha etkili kılmak için renkler kullanılıyorsa, oyuncunun da yansıttığı karakteri daha inandırıcı kılmak için üzerindeki kıyafetin rengi konuya uygun olarak seçimleri yapılmalıdır. Aksi takdirde oyuncunun seyirciye yansıtmak istediği duyguyu tam anlamıyla yansıtamaz.

Sinemada kullanılan kıyafetlerin renk seçimlerini oyuncunun vermek istediği karakter üzerinde nasıl etki yaptığını birkaç örnek üzerinden inceleyelim: Siyah rengi ele alırsak, siyah renkte bir kıyafeti giyen bir oyuncu matemi, korkuyu, karamsarlığı bize anımsatmaktadır. Örneğin Audrey Hepburn'un "Breakfast at Tiffany's" filminin ilk sahnesinde Givenchy tasarımı giymiş olduğu, siyah uzun ve sırt dekoltesi bulunan bu elbisesi, ellerine giymiş olduğu siyah eldivenleri ve gözlerindeki siyah gözlükleriyle karamsarlığını vurgulamaktadır.

Pembe giyen biri duygusallığı, neşeyi, hayalleri ve aşk anlamı verirken sakinleştirici bir etkiside vardır. Örneğin; Marilyn Monroe'nun "Gentlemen Prefer Blondes" filminde "Diamonds Are a Girl's Best Friends" şarkısını söylerken giymiş olduğu Travilla tasarımı pembe straptez, arkasında bel kısmında büyük bir kurdele ile hareketlendirilmiş vücuda oturan elbisesi, o sahnedeki duygusallığı neşeyi yansıtmakta; omuzlara kadar gelen eldivenlerin üzerine ve boynuna takmış olduğu elmaslarla söylediği şarkının anlamını pekiştirmiştir.

En önemli renklerden biride sarıdır. Sarı altının, güneşin, mutluluğun rengidir. Kullanıldığı yere ve tasarımlara zenginlik, maddi değer, saltanat ve statü kadar. İlgi çekmekten hoşlanan ve neşeli insanların rengidir. Yine Marilyn Monroe'nun 1953 Mart'ında Beverly Hills Hotel'de Photoplay dergisinin ödül töreninde giymiş olduğu Travilla tasarımı sarı elbisesi; önünde derin ve yaka göğüs dekoltesi bulunan boyundan bağlamalı, belinde elbisenin kendinde bulunan göğüs altı kemeriyle hareketlendirilmiş dar tamamı plise olan bu kıyafeti yukarıda sarının bahsetmiş olduğumuz anlamlarını vurgulamıştır.

Son olarak beyaz rengin vermiş olduğu anlama baktığımızda; saflığın ve temizliğin sembolüdür. Örnek olarak Elois Janssen'in "We are Not Married" filminde Marilyn Monroe'nun genç bir gelini canlandırdığı karakteri için beyaz bir gelinlik tasarlamıştır. Bu gelinlik; önünde göğüs dekoltesi, çiçek yapraklarıyla işlemeli omuzlarına kadar inen şal ile belirginleştirilmiş; etek boyu diz altına gelecek şekilde yine ara ara çiçek motifleri işlenmiş bir kıyafettir. Saçında küçük bir tacıyla pek fazla aksesuara yer verilmeyerek burada saf ve masumluğunu vurgular niteliktedir.

5. MODA

5.1. Hollywood ve Moda Etkileşimi

Sinema ve moda ikisi de görsel sanatların bir parçasıdır. Giysi tasarımları ister bir film için isterse insanlar için yapılsın, verilmek istenen amaç duygu, düşünce ve anlamlar vermektir. Sinemada da insanlara bir şeyleri anlatmak için Moda 'yı kullanmaktadır ve bu iş sanata dönüşmektedir.

Sinema ve moda arasındaki bağ, 1950'lerdeki Hollywood yapımı filmlerde kurulmuştur. Televizyonun da yaygınlık kazanması da buna öncülük etmiştir. Sinema, tiyatro ve televizyon sadece bir çağın kıyafetlerini göstermekle kalmamış ayrıca bunları makyaj, stil, tavır ve davranışlarla izleyicilere sunmuştur.

Bir çok Moda tasarımcısı, film yıldızlarına kıyafet tasarlayarak hem film yıldızlarının ortaya çıkmasını hem de kendi tasarımının reklamını yapma imkanı bulmuştur. Örneğin; 1955 yılında, sinema tarihinin en başarılı kostüm tasarımcılarından biri olan William Travel'in Marilyn Monroe'ya 'The Seven Years Itch' filminde hazırladığı verev kesimli beyaz sentetik kumaştan, drapeli boyundan bağlamalı elbisesi kadınlar tarafından çok sevilmiş ve zamanla bir ikon haline gelmiştir.

Giysiler senaryo hakkında bilgi verirken oyuncunun karakteri hakkında da bilgiler vermektedir. Tasarımcılar oyuncuların fiziksel özelliklerine göre giysiler tasarlamışlardır, tabii oyuncunun istekleri de ön planda tutulmuştur. Marilyn Monroe giyimine çok özen gösteren bir sanatçıydı. Giydiği kıyafetleri giymek için değil onlarla vücudunun bir bütün olmasını istiyor, bu yüzden tasarımcılarını ona göre yönlendirmiştir. Giydiği kıyafetlerin tamamen üzerine oturmasını istediğinden Monroe'yu bol kıyafetlerle görmek zordu. Tasarımcılarından her zaman bu doğrultuda isteklerde bulunmuş dönemde kimsenin cesaret edemediği kıyafetleri giyerek bir öncü olmuştur.

Filmlerde yapılan kostümler hem tasarımcı hem de yapımcı için oldukça karlı bir durumdur. Yapımcı kostüm giderleri için çok para harcamamış oluyor, tasarımcı ise yapmış olduğu tasarımları geniş kitlelere duyurmak adına çok etkili bir reklam aracı olarak kullanıyordu. Bu öyle bir durum ki kimi oyuncu onu giydiren modacı ile birlikte kendi adını duyurmakta, kimi modacı ise giydirdiği oyuncu ile kendi adını duyurmaktadır. Bu bir çeşit anlaşmalı bir alıverıştır. Görüyoruz ki; giysi tasarımcıları sinemaya çok büyük katkıda bulunuyor, sinemada modacıların tasarımlarını geniş kitlelere reklamını duyurmasını sağlamaktadır. Sinemanın kitleler üzerinde etkisinin çok büyük olduğunu bilen tasarımcılar bu durumu en iyi şekilde değerlendirmişler ve değerlendirmeye devam etmektedirler.

6.MARİLYN MONROE’NUN HAYATI

6.1. Trajik Çocukluk Dönemi

Marilyn Monroe (1 Haziran 1926 - 5 Ağustos 1962; asıl adı Norma Jeane Mortenson), vaftiz adı ise Norma Jean Baker'dir. ABD'li sinema oyuncusu, şarkıcı ve modeldir. 20. yüzyılın en ünlü sinema yıldızlarından, seks sembollerinden ve pop ikonlarından biriydi.

Hayatının bir kısmının bakıcı evlerinde geçen Monroe, kariyerine bir model olarak başladı. Yıllarca küçük rollerde kendini gösterdikten sonra "Gentlemen Prefer Blondes", "How to Marry a Millionaire", "Some Like It Hot" ve "The Seven Year Itch" gibi filmlerde gösterdiği komedi yeteneği, seksî cazibesi ve ekrandaki görünüşü 1950'lerde ve 1960'lı yılların başında en popüler film yıldızlarından biri olmasını sağladı. Kariyerinin sonlarına doğru başarısının ölçüsüyle Bus Stop ve The Misfits gibi filmlerde dramatik rollerde de oyunculuğunu gösterdi ve eşi görülmemiş popüler bir ilgi nesnesi haline gelip, kazandığı bu şöhret ile zamanının diğer yıldızlarını geride bıraktı.

Resim 1: Marilyn Monroe

Oysaki halkın gözündeki mutlu imajının aksine, özel hayatında yaşadığı hayal kırıklıkları ve güvensizlikleri zaten var olan problemlerini daha da derinleştirdi. Özellikle 1950'li yılların sonuyla 1960'lı yılların başından itibaren yaşadığı çeşitli sağlık sorunları ve kişisel problemleri kariyerine de yansımış ve Monroe'nun çalışması zor ve dengesiz biri olarak kötü ün yapmasına sebep olmuştur. Yine de ölümünden itibaren ünü gitgide artarak tüm zamanların en önemli kültürel figürü ve ikonlarından biri olmuş, sık sık diğer ünlüler tarafından taklit edilmiştir. Ölümü resmi olarak aşırı dozda uyku hapından kaynaklanan muhtemel intihar olarak geçse de ölüm sebebi üzerine pek çok spekülasyon yapılmış, komple teorileri oluşturulmuştur.

Monroe, 1999 yılında Amerikan Film Enstitüsü'nün tüm zamanların en büyük kadın film yıldızı sıralamasında altıncı sıraya yerleşti.

6.2. Gençlik Yılları

Marilyn, Norma Jeane Mortenson ismi ile Los Angeles Devlet Hastanesi'nde doğmuştur. Biyografisini yazan birçok kişiye göre biyolojik babası annesinin Radio-Keith-Orpheum stüdyolarında film editörü olarak birlikte çalıştığı Charles Stanley Gifford isimindeki satış elemanıdır. Bazıları ise annesi Gladys Pearl Baker'ın ikinci kocası olan Martin Edward Mortenson'nun babası olduğunu iddia eder. Gladys'in ayrıca daha önceki evliliğinden de Robert Kermit Baker ve Berniece Baker (Miracle) isimlerinde iki çocuğu da vardı. Gladys'in paranoyak şizofreni hastalığı yüzünden hastaneye kaldırılması üzerine Monroe bundan sonraki hayatını bir yetimhanede ve çeşitli bakıcı ailelerin yanında geçirmek zorunda kaldı. Monroe'nun aynı şekilde dayısı Marion da akıl hastanesine yatırılmış ve hastaneden çıktıktan sonra kendini asmış, anneannesi Della ve dedesi Otis de manik depresyon hastalığından çekmişlerdi. Norma Jeane yedi yaşına kadar aşırı dindar bir aile olan Albert ve Ida Bolender çifti ile yaşamıştır. Ida Blender onu kendi ayakları üzerinde güçlü bir şekilde durabilen biri olarak yetiştirmeye çalışmıştır. Bir gün kendisinden ayrılacağını ve zor bir hayatının olacağını biliyordu. Ne zamandır çocuğunu almak isteyen Gladys iyi bir işe sahip ve Grace arkadaşının da onu güçlendirmesi ile birlikte kızını yanına almıştır. Kızını yanına aldığı anda, Hollywood da küçük bir evde arkadaşı Grace ile yaşayan Gladys Hollywood Bowl yakının da bir ev almıştır. Daha sonra annesinin akıl hastalığının kötüleşmesi üzerine arkadaşlarının Norma Jean'ın da akıl hastası olabilir ona sen bakma demelerine rağmen, Grace McKee onun yasal valisliğinin üzerine almıştır. Norma Jean'ı Marilyn yapan aslında Grace di. Ona bu sektör hakkında bildiği her şeyi anlatıyor, küçük kıza makyaj yapıp, film artisti gibi davranmasını istiyordu. İnsanlarla konuşurken gözlerinin içine bakmayı, kelimelerini tane tane söylemesi gerektiğini öğretiyordu. Norma Jean'deki ışığı görmüş olacaktı ki hep bu kızda tarif edemediği bir şeyler olduğunu söylüyordu.(Taraborrelli, 2011. s:146)

REGISTRATION DISTRICT NO. 1901		CERTIFIED COPY OF BIRTH RECORD		REGISTRAR'S NUMBER 7791
NAME OF CHILD—FIRST NAME NORMA	MIDDLE NAME JEANE	LAST NAME MORTENSON		
SEX FEMALE	DATE OF BIRTH—MONTH DAY YEAR Jun. 1, 1926			
PLACE OF BIRTH—CITY OR TOWN LOS ANGELES	PLACE OF BIRTH—COUNTY LOS ANGELES			
MAIDEN NAME OF MOTHER GLADYS MONROE	COLOR OR RACE WHITE			
NAME OF FATHER EDWARD MORTENSON	COLOR OR RACE WHITE			
DATE RECEIVED BY LOCAL REGISTRAR Jun. 5, 1926	DATE(S) OF CORRECTION(S), IF ANY			
This is to certify, that the foregoing is a true and correct copy of statements appearing on the record of birth of the above named child, as filed in this office				
SIGNATURE OF CERTIFYING OFFICIAL <i>George H. Hill, M.D.</i>		Health Officer & Registrar		
PLACE OF CERTIFICATION LOS ANGELES, CALIFORNIA		DATE CERTIFIED Oct. 24, 1955		
STATE OF CALIFORNIA		DEPARTMENT OF PUBLIC HEALTH		

Resim 2: Marilyn Monroe'nun doğum belgesi

Ancak Grace McKee'nin 1935 yılında Ervin Silliman Goddard ile evlenmesi ve Norma Jean'ın diğer üvey kardeşleriyle iyi geçinememesi üzerine 13 Eylül 1935 tarihinde Los Angeles yetimhanesine gönderilmiştir. İki yıl sonra Grace onu geri almasına rağmen kocası Ervin Silliman Goddard'ın küçük kıza cinsel tacizde bulunması üzerine, Grace onu tekrar yetimhaneye göndermek istemedi ve onu bu sefer de büyük halası Olive Monroe'nun yanına gönderilmiştir. Çok zor şartlar altında geçinen Olive Monroe onu yanına aldı. Ancak orada da Olive'in çocukları ile hiç anlaşamayan Norma Jean 1938 sonbaharında, Grace'in yaşlı halası Ana Lower'a gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Bu arada Norma Jean bir üvey ablası olduğunu öğreniyor ve onunla sık sık mektuplaşıyordu.

Ana Lower maddi sıkıntı çekmeyen ve yalnız yaşayan biriydi. Manevi dünyası çok derin ve hayata pozitif bakan biri olduğundan Norma Jean ona çok çabuk kaynaşmış ve kısa bir süre içinde Ana teyze demeye başlamıştır. Ana öncelikle Norma Jean'ın güvenini yerine getirmeye çalıştı. Başkalarının onun hakkında söylediklerini kafasına takmaması gerektiğini ve çok güzel olduğunu bunun farkında olmasını ona söylüyordu. Ana'nın yanına taşınmasından bir buçuk yıl geçtikten sonra Norma Jean Westernwood'daki Emerson Orta okuluna kayıt olmuştur. Başlangıçta öğrenciler arasında hiçbir şeyi kafasına takmayan bir çocuk olarak görünen Norma Jean, üzerine dar kıyafetler giyen hafif makyaj yaparak okula gelmeye başlamış ve tüm okul içerisinde en popüler öğrenci olmuştur. Her gün farklı görünmek isteyen ve bunun için elinden gelen her şeyi yapan 13 yaşındaki Norma Jean, insanların ilgisinden çok memnundu ve 36 yaşına kadar da bu böyle devam edecekti. 1940 yılında 60 yaşına gelen Ana Lower'ın sağlığı bir süre sonra bozulmaya başlayınca Norma Jean, Grace ve Ervin Goddard'ın yanına geri dönmüştür.

Resim 3: Norma Jean ve ilk eşi James Dougherty

Bu dönemde Norma Jean, henüz 16 yaşındayken komşusunun 21 yaşındaki oğlu James Dougherty tanışıp bir süre flört ettikten sonra Grace ve Ervin Goddard'ın başka bir yerde iş bulması üzerine, Grace onun artık bir yuva kurması gerektiğini düşünerek, onunla evlenmesi

için elinden gelen her şeyi yapmıştır. Eğer evlenmezse tekrar yetimhaneye gideceğini Norma Jean biliyordu. Düğün Goddard'ların arkadaşı olan Chester Howell'ların evinde gerçekleşti.

California da dört odalı küçük bir eve yerleşmişlerdi. Evinin tek hakimi olmak ve kendi istediği gibi evini döşemek ona ayrı bir keyif vermişti. Evliliğin ne olduğunu kocasıyla birlikte anlamaya çalışan Norma Jean pek mutlu değildi. Kocasıyla arasında çeşitli sıkıntıların olması ve çevresindeki gördüğü ailelerdeki çocukların durumlarını görerek onun bu evlilikten çocuk istememesine neden olmuştur. Zaten bir aşk evliliği de değildi bu. Bir yıl sonra Jim 1943 ilkbaharında Merchant Marin e katıldı. Catalina Adasında görev yapacaktı. Bir yıl sonra Jim, Western Pasific'e geçti. Evde durmaktan sıkılan Norma Jean kendine Radioplane adlı uçak parçaları üreten bir şirkette iş buldu. Bu şirkette uçak parçalarına cila püskürtüyordu. Jim in çoğu zaman evde olmamasından dolayı kendini yalnız hissedenden Norma Jean kendini işine vermiş ve kazandığı ilk parayla kendine bir seyahat ayarladı. Bu seyahatte ilk hiç görmediği Detroit'te yaşayan üvey ablası Berniece'i görmek daha sonrada Chicgago'ya taşınan Grace Goddard'ı görecekti. Seyahatine başlayan Norma Jean kocasının izne gelmesi nedeniyle California'ya erken dönmüştür.

Resim 4: Norma Jean Radioplane fabrikası

1944 yılının sonunda yeniden işine dönen Norma Jean çalıştığı yerde Ordu eğitimi için film yapan askeri bir birim ona ve birkaç arkadaşına poz vermesi için teklifte bulundu. David Connover'a poz vermesinden sonra bu iş onun için çok eğlenceli gelmeye başladı. Kısa bir süre sonrasında başarılı oldu. Başarılı model olmasının altında çekildiği her fotoğrafı incelemesi ve beğenmediği fotoğrafları kesinlikle basılmasını engellemesiydi. Daha sonra bir ajansa (The Blue Book) kaydolan Norma Jean, kocasıyla ve kocasının ailesi ile arası açılmasına neden olmuş, bunun üzerine daha önce yanında kaldığı Ana Lower'ın alt katına

taşınmıştır. Bir reklam filmi için Norma Jean saçlarını düzleştiriyor ve platin sarısına boyuyor menajerinin teşvikiyle. Artık Marilyn olmaya başlıyor.

Norma Jean işinde hızla ilerlerken kocası ona son bir ultimatom tanıyor ya işin ya ben diyerek Jim son tavrını ortaya koyuyor. Birkaç gün geçtikten sonra Jim shangayda görevdeyken Norma Jean'ın ona boşanma davası açtığını öğreniyor. Haziran 1946 da Jim ülkeye dönerek hemen Norma Jean la konuşuyor ama bir karara varamıyorlar.

İşinde başarılı olarak ilerleyen Norma Jean için Ajansı 20th Century Fox stüdyolarında Ben Lyonla bir görüşme ayarlıyor (17 Temmuz 1946). Daha sonra stüdyolarda denemeler yapılarak Norma Jean'ın güzelliği ve yapmış olduğu deneme çalışmalarında herkes çok beğenmiş ancak Fox'un başkanı Darryl Zannuck o kadar iyi bulmuyor. 24 Ağustos 1946 da kontrat için Lyon Norma Jean'ı ofisine çağırıyor. Norma Jean'ın isminin çok çocuksu bulması ve uzun olmasından dolayı isminin değiştirilmesi gerektiğinden bahsediyor. Lyon Marilyn Monroe nın daha güzel ve prestij açısından daha iyi olduğuna karar veriyor. Bu arada Monroe annesinin kızlık soyadıydı. Norma Jean bu isimden pek emin olmasa da kabul ediyor.

Birkaç ay (13 Eylül 1946) sonra boşanma için hakim karşısına çıkan Monroe artık kocasıyla bir paylaşımının olmadığını, çalışmasını onaylamadığını ve bu evliliğin yürüyemeyeceğini hakime söyleyerek, hakim boşanmayı onaylamıştır.

Daha sonra Marilyn, "Scudda Hoo! Scudda Hay!" ve "Dangerous Years" isimli iki film çevirdi. Ancak iki filmin başarısız olması, Monroe'nun bir süre sinemadan uzak kalmasına neden oldu. Fox şirketinin Monroe ile yeni bir kontrat imzalamaması yüzünden bir süre boşa kaldı. Modellğe devam ederken aynı zamanda da oyunculuk derslerine devam etti.

14 Mart 1948 yılında Columbia ile kontrat imzalamasından sonra düşük bütçeli bir film olan "Ladies of the Chorus" adındaki filmde, ilk kez şarkı söyleme ve dans etme şansını yakaladı ama film başarısız oldu ve Marilyn'in işine son verildi. Bundan sonra düşük bütçeli olan reklam filmlerinde oynayacak dereceye geldi.

Daha sonra Marilyn'in şansı Metro-Godwin-Mayer'in bulunduğu Culver Ctiye yaptığı gezi sırasında döndü. Metro-Godwin-Mayer o zamanın parlayan stüdyolarından bir tanesiydi. Johnny Hyde ona deneme çekim için randevu ayarlamıştı. Bu hayatının en önemli dönüm noktalarından biriydi. "The Asphalt Jungle" ve "All About Eve" filmlerinde iki kısa rolde oynadı. Bu filmlerdeki kısa ama dikkat çekici rolleriyle eleştirmenlerin çok dikkatini çekmişti. Sonraki iki yıl boyunca tekrar 20th Century Fox la çalışmaya başlayan "We're Not Married!", "Love Nest", "Let's Make It Legal" ve "As Young as You Feel" gibi filmlerde önemsiz küçük rollerde gözüktü. Ardından Radio-Keith-Orpheum yöneticileri Monroe'nun box office potansiyelini Fritz Lang'ın "Clash by Night" isimli filmde kullandılar. Filmin başarı kazanması üzerine Fox aynı taktiği kullanarak "Monkey Business" isimli komedi filminde oynattı. Bu iki filmin başarısı üzerine eleştirmenler artık Monroe'yu görmezden gelemediler ve iki filmin başarısını onun artan ününe bağladılar. Tabi bu aralarda Marilyn kendini ekstra oyunculuk dersleri alarak geliştiriyordu.

1952 yılında Monroe "Don't Bother to Knock" isimli filmde psikolojik sorunları olan bir çocuk bakıcısını rolüyle en sonunda başrolde oynama şansı yakaladı. Düşük bütçeyle yapılmış B tipi bir film olmasına ve karışık eleştiriler almasına rağmen, eleştirmenler Monroe'nun daha büyük rollerde de oynayabileceğine ikna oldular.

6.3. Yıldız Oluşu

Monroe, 1953 yılında oynadığı "Niagara" filmiyle en sonunda ünlü olabildi. Eleştirmenler filmin karanlık senaryosu kadar, Monroe'nun kamerayla olan uyumuna da odaklandılar. Monroe, bu filmde kocasını öldürmeye çalışan bir kadını canlandırdı.

Bu dönemde bir zamanlar verdiği çıplak ve seksi pozlar ortaya çıktı. Monroe, daha sonra basına çıplak pozlar verdiğini, bunu parasız ve aç kaldığı için yaptığını söyleyerek kariyerini bitirecek olası bir skandaldan kurtulmayı başardı. Bu fotoğraflar sonrasında Marilyn Monroe'ya ilginin daha da artmasını sağlamıştır ve Playboy dergisinin ilk sayısında kapak fotoğrafı olarak yayınlanmıştır.

Marilyn, 1959 yılında Billy Wilder'ın yönetmenliğinde çevirdiği "Some Like It Hot", kariyerindeki en başarılı ve en popüler filmi oldu. Monroe bu filmdeki oyunculuğuyla bir Altın Küre Ödülü kazandı. Ancak filmin ve Monroe'nun büyük başarısı kadar perde arkasında yaşanan olaylar da yine bu dönemde su yüzüne çıkmaya başladı. Özellikle Monroe'nun sete sürekli geç gelmesi, repliklerini hatırlayamaması, zaman zaman odasından çıkmayarak çekimlere katılmayı reddetmesi yönetmen Billy Wilder ile arasında büyük çatışmalara yol açtı.

Monroe sonraki aylarda çevirdiği "Gentlemen Prefer Blondes" ve "How to Marry a Millionaire" isimli filmlerinin büyük başarı kazanmasıyla A sınıfı aktristler arasına girdi. Bu filmlerden sonra çevirdiği "River of No Return" ve "There's No Business Like Show Business" isimli filmler ise başarılı olamadı. Yine bu dönemde uzun zamandır birlikte olduğu beyzbol yıldızı Joe Dimaggio ile 14 Ocak 1954 evlendi. Başta çok mutlu olmalarına karşın daha sonra sorunlar birbirini kovaladı. Balayı için Paso Robles diye ufak bir kıyı şehri tercih ettiler. Daha sonra Joe'nun işleri için Japonya'ya gittiler. Burada çok büyük bir hayran kitlesiyle karlanan Marilyn'a General John E. Hull Uzakdoğu karargahından bir davet gönderdi. Kore'ye gelip askerleri eğlendirmesi için. Marilyn bunu kocasının karşı gelmesine rağmen kabul etti ve burada "kiss me again, diamonds are a girl's best friend" şarkılarını söyledi. 24 Şubat'ta tekrar Amerika'ya dönen çift arasında sorunlar başladı ve çift, dokuz ay sonra anlaşmazlık nedeniyle boşandı.

Resim 5: Marilyn ve ikinci eşi Joe Dimaggio

Stüdyo başkanı Zanuck'un kendisine ayarladığı aptal sarışın rollerinden sıkılan Monroe, 1955 yılında "The Seven Year Itch" isimli filmini tamamladıktan sonra kontratını iptal ederek New York'daki "Actor's Studio"ya oyunculuk okumaya gitti. Actors Studio'daki eğitimi sırasında üçüncü eşi yazar Arthur Miller ile tanışan Monroe, daha sonra onunla evlendi.

Resim 6: Marilyn ve üçüncü eşi Arthur Miller

New York'tayken arkadaşı fotoğrafçı Milton H. Greene ile kendi prodüksiyon şirketi Marilyn Monroe Productions'ı kurdu. Bu arada Monroe'nun yokluğu sırasında stüdyo tarafından seyirciye sunulan Jayne Mansfield ve Sheree North gibi alternatiflerinin başarısız olması ve "The Seven Year Itch" filminin gişedeki başarısı üzerine Zanuck onu geri çağırıp istediği şartları yerine getirerek yeni bir sözleşme yaptı. Monroe, bundan sonra sadece onayladığı senaryolar ve kendi belirlediği yönetmenlerle çalışacak ve Fox dışındaki diğer stüdyolar ile filmler çevirebilecekti. 1955 yılında stüdyo ile yaptığı bu yeni sözleşmeye ve prodüksiyon şirketine bağlı olarak Joshua Logan tarafından yönetilen ilk filmi "Bus Stop"ı çevirdi. Bu filmdeki salon şarkıcısı Cherie rolüyle kariyerindeki en iyi dramatik performansını göstererek eleştirmenlerden büyük övgü aldı ve Altın Küre Ödülü'ne aday oldu. Bu filmin ardından eşi Arthur Miller'la Londra'ya giderek Laurence Olivier ile birlikte "The Prince and the Showgirl" isimli filmi çevirdi. Bu filmi eleştirmenlerden karışık eleştiriler almasına ve fazla hasılat yapmamasına rağmen, özellikle Avrupa'da Monroe yine oyunculuğu ile büyük övgü kazandı ve Oscar Ödülü'ne denk ödüller olarak görülen İtalyan David di Donatello ve Fransız Crystal Star Ödülleri'ni kazandı. Aynı zamanda da İngiliz BAFTA ödülüne aday oldu. Filmin tamamlanmasının ardından Londra'dan dönen Monroe hamile olduğunu öğrendi. Ancak bir dış gebelik geçirdiği tespit edilince çocuğunu aldırma zorunda kaldı. "Some Like It Hot" filminden sonra çevirdiği "Let's Make Love" filmi ise kritik ve ticari açıdan başarısız oldu. Yine de filmde söylediği "My Heart Belongs to Daddy" şarkısı büyük hit oldu. Ayrıca bu filmdeki rol arkadaşı Yves Montand ile kısa bir yasak ilişki yaşadı.

6.4. Son Yılları

Marilyn, daha sonra senaryosunu kocası "Arthur Miller"'ın yazdığı 1961 yapımı "The Misfits" filminde çocukluk idolü Clark Gable ile birlikte başrolde oynadı. Film boyunca Monroe'nun psikolojik ve fiziksel sorunları, alkol ve reçeteli hap bağımlılığı, iki sefer yorgunluk ve sinir bozukluğu sebebiyle hastaneye yatırılması ve sete sürekli geç gelmesi nedeniyle çekimlerde çok fazla sorun ve gecikmeler yaşandı ama Monroe ve diğer oyuncular gösterdikleri performanslarla eleştirilenlerin ve seyircilerin ilgisini çekti. Ancak film yüksek beklentilere rağmen karışık eleştiriler aldı ve gişede fazla hasılat yapamadı. The Misfits, aynı zamanda Monroe'nun ve Clark Gable'ın tamamladıkları son film olacaktı. Bu filmden sonra Monroe, kocası Arthur Miller'dan boşandı. Boşanmadan sonra depresyon sebebiyle Payne Whitney Psikiyatri Kliniği'ne yatarak bir süre tedavi gördü. 1962 yılında "Something's Got to Give" adlı komedi filminde oynamaya karar verdi. Bu film, onun aynı zamanda ilk çıplak sahnesini de içeriyordu. Ancak film boyunca hasta olduğunu öne sürerek sete az gelmesi ve onun yerine hakkında aşk söylentilerinin çıktığı J.F. Kennedy'nin doğum günü için şarkı söylemeye gitmesi üzerine Fox şirketi tarafından filmden kovuldu, sözleşmesi iptal edildi ve film şirketi tarafından kendisine tazminat davası açıldı. Fox şirketi filmi tamamlamak için aktrist Lee Remick ile anlaşmasına rağmen Monroe'nun filmdeki rol arkadaşı Dean Martin'nin başka bir aktristle çalışmak istememesi üzerine işe geri alındı ve kendisiyle yeni bir sözleşme yapıldı. Ancak filmin çekimleri tekrar başlamadan önce yüksek dozda sakinleştirici ilaç alarak 5 Ağustos 1962'de Brentwood, Los Angeles'daki evinin yatak odasında henüz 36 yaşındayken hayata veda etti. Ölümünün ardından yapılan otopsi sonucunda ölüm sebebi yüksek dozda Barbitürat alımı sonucu muhtemel intihar olarak ilan edilmesine karşın, olay yerindeki delil yetersizliği, otopside alınan dokuların daha sonradan kaybolması ve başta kahyası Eunice Murray olmak üzere görgü tanıklarının çelişkili ifadeleri sonucu ölüm sebebinin cinayet olduğuna ve politik sebeplerden CIA, Mafya ve Kennedy ailesinin buna sebep olduklarına dair tam olarak kanıtlanamamış birçok komplo teorisi ortaya atıldı. Monroe'nun bedeni daha sonra eski kocası Joe Dimaggio'ya teslim edildi ve onun aranje ettiği bir cenaze töreni ile 8 Ağustos 1962 yılında ise Westwood Village Memorial Park Mezarlığı'nda defnedildi.

6.5. Ödülleri

- 1953 Altın Küre Henrietta Ödülü: Dünyanın Favori Kadın Film Sanatçısı.
- 1953 Photoplay Ödülü: En Popüler Kadın Yıldız
- 1958 David di Donatello Ödülü (İtalyan): En İyi Yabancı Aktrist (The Prince and the Showgirl)
- 1959 Crystal Star Ödülü (Fransız): En İyi Yabancı Aktrist (The Prince and the Showgirl)
- 1960 Altın Küre, Komedi Veya Müzikalde En İyi Kadın Oyuncu (Some Like It Hot)
- 1962 Altın Küre, Henrietta Ödülü: Dünyanın Favori Kadın Film Sanatçısı.
- Hollywood Ünlüler Kaldırımı Yıldızı 6104 Hollywood Blvd.

6.6. Filmleri

Marilyn Monroe 20th Century Fox ile sözleşme yaptıktan sonra bir takım çeşitli filmlerde çok kısa olarak roller almıştır. Bunlardan bazıları: The Shocking Miss Pilgrim 1947, Dangerous Years 1948, You Were Meant For Me 1948, Scudda Hoo! Scudda Hay! 1948, Green Grass of Wyoming 1948, Love Happy 1949, A ticket to Tomahawk 1950, Right Cross 1950, The Fireball 1950'dır. İlk başrollerinde oynadığı film ise: Ladies of The Chorus 1948'dir. Burada iki tane şarkı söyleme fırsatı yakalamıştır ama başarılı olmamıştır.

The Aspalt Jungle 1950, All About Eve 1950 filmlerinde dikkat çektiyse de daha sonrasında iki yıl boyunca 20th Century Fox ile çalışmaya başlamış ve Love Nest 1951, Let's Make It Legal 1951, Home Town Story 1951, As Young As you Feel 1951, Monkey Business 1952 filmlerinde önemsiz rollerle kendini gösterememiştir.

Daha sonrasında Clash By Night 1952 ve Don't Bother to Knock 1952'teki göstermiş olduğu performanslardan sonra Marilyn'in büyük rollerde oynamasına karar verilmiştir. Daha öncesinde B tipi filmlerde rol alırken artık A sınıfı filmlerde başrol oynamaya başlamıştır. Saçı kıyafetleri ve makyajıyla çok dikkat çekmeye başlamış fillerde komedinin yanında şarkı söylemesiyle eleştirilenlerden olumlu eleştiriler almıştır.

6.7. Yıldız Olduğu Filmleri

6.7.1. Niagara 1953

20th Century Fox'un yapmış olduğu filmin yönetmenliğini Henry Hathaway ve baş rollerini Marilyn Monroe(Rose), Joseph Cotten(George) ve Richard Allan(patrick) paylaşmaktadır. Ruh sağlığı bozuk olan Kore gazisi George loomis ve karısı Rose çok kötü giden evliliklerini iyileştirmek için Niagara şelalesine gelir. Rose için bu evlilik baştan bitmiştir ve gezide aşığı Patrick ile ilişkisini devam ettirir. Patrick ile Rose George'u öldürmek için plan yapar ve plan geri teper, şelaleden George düşmesi gerekirken Patrick düşer. Bundan sonra George ve Rose arasında kedi fare kovalaması başlar. Filmin sonuna da George Ros'u yakalar ve boğarak öldürür. Marilyn bu filmde kendini gösterir ve ünlenir.

Resim 7: Niagara film Afişi ve bir sahne

6.7.2. Gentlemen Prefer Blondes 1953

Kasım 1952 de başlanan filmin yönetmen koltuğunda Howard Hawks oturuyor, Başrollerini Jean Russell(Dorothy), Marilyn Monroe(Lorelei) ve Charles Coburn oynadığı bu filmde elmaslara zaafı olan bir sarışının hikayesi anlatılıyor. Lorelei'in nişanlısı Esmond (Tommy Noonan) onun sadakatini ölçmek için Paris masraflarını karşılar. Lorelei'den şüphelendiği içinde onun peşine bir detektif tutar. Detektif bu iki kız hakkında Esmond'a çok şeyler anlatacaktır. Tabi bunların içinde Lorelei'nin elmas bir tacı çalmasıdır. Lorelei

gerçekten suçludur ve iş Fransız hakim'in vereceği karara kalmıştır. Dorothy Lorelei gibi davranarak ortalığı karıştırır. Gerçek kimliğiyle mahkemede şüphe uyandıran Dorothy daha sonrasında Lorelei'nin söylemiş olduğu "Diamonds are a girl's best friend" şarkısının çekici versiyonunu söylemesiyle iyice kafaları karıştırır.

Erkekler sarışın sever'in galası 15 Temmuz 1953'te yapıldı. Jane'le Marilyn'in el ve ayak izleri artık Grauman's Chinese Theatre'in avlusunu süslüyordu. Film üç gün sonra halkın beğenisine sunuldu ve büyük gişe başarısı getirdi.

Resim 8: Erkekler Sarışın Sever Film Afişi ve en önemli Sahnesi

Resim 9: Marilyn Monroe ve Jane Russell'in el ve ayak izleri

6.7.3. How To Marry a Millionaire 1953

Milyoner Avcıları'nın 1932'ye kadar uzanan bir tarihi vardır. Sam Goldwyn önceki sezonun Broadway oyunu, Zoe Akins'in "The Greeks Had a World for It" film haklarını satın almıştı. Film de üç tane genç ve güzel zengin koca avcısının New York'a gelişini anlatır. Amaçları üç tane sengin koca bulup onları rahip karşısına çıkarmaktı. Filmin yönetmeni Jean Negulesco idi. Yapımcılığını ve senaryosu Fox'a aitti. Senaryo "gazap üzümleri"nin senaryo yazarı Nunnally Johnson kaleme aldı. Kostümleri kostüm yetkilisi Charles LeMaire'in denetiminde Travilla hazırladı.

Filmde Fox'un kraliçesi olan Betty Grable, Marilyn Monroe ve Lauren Bacall başrolleri paylaşıyordu. Milyoner Avcılarında Marilyn ne kadar iyi bir komedi oyuncusu olduğunu ispatladı. Jestleri ve mimikleri o kadar gelişmiştir ki onları bizim gözümüze sokmadan oynar. Bu filmde eleştirmenler hem oyunculuğu hem de güzelliğinden söz ettiler. Film galası 29 Ekim'de New York'ta yapıldı ve 5 Kasımda gösterime girdi.

Resim 10: How to Sarry A Millionaire film afişı ve filmden bir kare

6.7.4. River Of No Return 1954

Avustralyalı bir yönetmen olan Otto Preminger biraz despot bir yönetmendi. Herkes Marilyn'la arasında sorunların çıkacağını düşünmüştü. Başlangıçta iyi geçinmelerine karşın Marilyn'ın drama hocası Nataşha Marilyn'e çok karışıyor hatta bir robot gibi onun hecelerini tekrar etmesine neden oluyordu. Böyle olunca da Preminger ile aralarında büyük sorunların olmasına neden olmuştu.

Dönüşü Olmayan Nehir'de Karısının ölümünden sonra oğlula birlikte kuzeybatının nefes kesen vahşi ve sert doğasında yeni bir hayata başlayan Matt Calder (Robert Mitchum), Harry Weston (Rory Calhoun) adında acımasız bir kumarbaz tarafından saldırıya uğrayıp, yaralanıp her şeyi elinden alınınca, Weston'un güzel nişanlısı (Marilyn Monroe) Calder'e eski sağlığına kavuşması için yardım etmeye karar verir. Bu durumu çok kıskanan kumarbaz Weston, herkesi tehlikeli bir nehir gezintisine çıkartır ve hayatlarını hiçe sayar.

Canadian Rockies'teki iki ayrı milli parkta çekildi. Teknikolor ve sinemaskop teknikleri kullanıldı. Marilyn bu filmde her zamankinden daha seksi ve duygusaldı. Filmde dört şarkı söyler ve çok başarılıdır. Doksan dakikalık filmin çekimlerine 28 temmuz'da başlandı ve 29 Eylül'de Hollywood'a döndüler. Nisan 1954'ün sonlarına doğru gösterime girdiğinde olumlu eleştiriler aldı.

Resim 11: River Of No Return Film Afişi ve Fimden bir Kare

6.7.5. There Is No Business Like Show Business 1954

Sahne Aşıkları'nın baş rollerini Ethel Merman, Donald O'Connor, Dan Dailey, Mitzi Gaynor, Johnnie Ray ve Marilyn Monroe idi. Yönetmeni İse Walter Lang üstlenmişti. Dönemin müzikallerindeki duruma bakıldığında gitgide gözden düşmekteydi. Marilyn da kadroya dahil edilerek bu kırılmaya çalışılmıştır. Irving Berlin'in şarkı kitabından alınan şarkılarla ve değişik kostümlerle film görsel ve işitsel olarak zenginleştirilmiştir.

117 dakikalık müzikalde on altı şarkı yer alır ve yarısı o kadar güzel sahneye konmuş ki bu gün bile kıyas kabul etmez. Hatta bilgisayar grafikleri görüntüleri eşsizdir. Film Donahue ailesinin 1919-1942 arası tarihini anlatır. Hollywood'un altın çağlarından altmışların ortalarına kadar işlenen şov dünyasının ailelerinin konu alınması her zaman popüler olmuştur.

Resim 12: There Is No Business Like Show Business Film Afişi

Resim 13: There Is No Business Like Show Business Filminden Bir sahne

Terry ve Molly Donahoe varyate yıldızlardır ve çocuklarını da bu işe yönlendirmişlerdir. Beş Donahoe'yi gördüğümüz sahne New York hippodrome'dur. Daha sonra Marilyn bol dekoliteli bir Fransız hizmetçi kıyafeti içinde bir gece kulübünün vestiyerinde çalışan Victor Hoffman olarak karşımıza çıkar. İki dakika geçmeden kendini yapımcı Lew Harris'e beğendirmek için dans edip "After you get what you want" şarkısını söyler. Derin yırtmaçlı, beyaz, dardar ve stratejik olarak yerleştirilmiş payet işlemeler dışında şeffaf elbisesi ve beyaz balıkçıl tüyleriyle süslü abartılı başlığıyla nefes kesicidir.

Film, Victoria'yla Donahue'lar arasında gelişen karmaşık olayları aktarır. Sonunda gözyaşlarıyla kalp kırıkları yerini barışa ve özörlere bırakır.

6.7.6. The Seven Year Itch 1955

Yönetmen Billy Wilder, başrol oyuncularını Marilyn Monroe, Tom Ewell ve Evelyn Keyes idi. Filmin temeli 20 Kasım 1952'de Fulton Theatre'ın Broadway sahnesinde atılmış, tam 1141 kez kapalı gişe oynamıştı. Oyunun yazarı George Axelrod'du. Aslında film Paramount tarafından Billy Wilder'a çektiler ama Billy Wilder oradan ayrılınca senaryoyu da beraberinde 20th Century-Fox'a getirmişti.

Resim 14: Marilyn The Seven Year İtch filminin en ünlü çekimini gerçekleştiriyor

‘‘The Seven Year İtch’’ da Ewell, otuz sekiz yaşındaki yayıncı Richard Sherman rolündedir. Yedi yıllık karısı ve oğlu yazı geçirmek için Maine’e gidince New York’ta ki evlerinde yalnız kalır. Yukarıdaki daireyi kiralayan muhteşem sarışın film de adı geçmez sadece yukarıdaki kız diye alınır ve çok geçmeden Sherman’ın fantezilerini süslemeye başlayacaktır. Bu işe fazlasıyla takılan Sherman boşa kürek çekmektedir. Sonrasında kendini fazla kaptırarak paranoyaklaşıp tatildeki karısının kendini aldattığını düşünmeye başlar ve olaylar bu şekilde devam eder.

‘‘The Seven Year itch’’nın çekimlerine 1 Eylül 1954’te Fox Los Angeles: stüdyolarında başlandı. New York’taki ilk sahne –meşhur uçan etek sahnesi- 15 Eylül gece bir de çekildi. Marilyn Travilla tasarımı, ekru rengi bir elbiseyle metro mazgalının üzerinde duruyor ve havalanan eteğini neşeyle kapamaya çalışıyordu. Bu sahne sinema izleyicilerinin zihnine kazınmış en önemli sahnelerden biridir. Trans-Lux Tiyatro yakınında, 52. Cadde’yle Lexington’ın kesişiminde ki çekimi beş bin kişi izlemiştir.

Resim 15: The Seven Year Itch Filmin Afışı Ve Filmden Bir Sahne

6.7.7. Bus Stop 1956

Marilyn Monroe Şubat 1956'da yeni filmi olan Bus Stop'ı çekmek için L.A.'a geri döndü. 20th Century Fox ve Marilyn Monroe Production ile ortak yapım olacak olan filmde Marilyn çok heyecanlıydı ve onun en önemli rollerinden biri olacağını hissediyordu. Çekimler Nisan ayında Phoenix'te başladı. Fox film haklarını aldıktan sonra "The Seven Year Itch"ın yazarı olan George Axelrod'la anlaşma yaptı. Broadway yönetmeni de Joshua Logan ekibe danışmanlık edecekti. Marilyn'e ilk kez beyaz perdede yer alan Don Murray eşlik etti.

Resim 16: The Bus Stop Filminin bir sahnesi

Yirmi bir yaşında, maço kılıklı ama saf bir kovboy bir rodeo müsabakası için Montana'dan Arizona'ya gelir ve orada azıcık lekelide olsa meleği Cherie'yi bulur. Kaba ve acemi tavırları yüzünden reddedilen Bu çareyi genç kadını kaçırmakta bulur. İkisi Bo'nun çiftliğine gitmek için otobüse biner ve otobüs yolda mola verir. Cherie dehşete kapılmıştır ama Bo kendisinin kadınlar konusunda onunda erkekler konusundaki tecrübesizliğini söyleyince yumuşar. Gözyaşları içinde onun evlenme teklifini kabul eder.

Bu filmde Marilyn umutsuz, yalnız, sürekli suiistimal edilmiş ve kafası karışık Cherie karakterini son derece iyi analiz etmiş, rolunu en iyi şekilde oynamıştır. Dönemin eleştirmenleri tarafından olumlu eleştiriler almış ve bu filmdeki başarısı oyunculuk alanında ne kadar iyi olduğunu göstermiştir. Filmleri içerisinde en başarılı performansı olarak gösterilmiştir.

6.7.8. The Prince And Showgirl 1957

1956 yılının tamamını Marilyn uyuyan güzel adlı filmin çekimleriyle geçecekti. Başrollerini Laurence Olivier'yle paylaşıyordu ve filmin seti Londra daydı. Filmin prova çekimleri 18 Temmuz'da başladı ve 3 Ağustos'a kadar devam etti. Çekimler 7 Ağustosta başlayıp Kasım'a kadar sürdü.

1911 Londra'sında geçen filmin konusu şöyleydi: Kral V. George'un ertesi günkü taç giyme törenine katılmak için şehre gelen Carpathia Vekil Prensi Grandük Charles(Olivier) boş akşamını değerlendirmek ister. Tek gecelik ilişkileriyle ünlü olan prens, Coconut Girl kabaresindeki bir müzikali izlemeye gider ve Elsie Mariner(Monroe) adlı güzel Amerikalı oyuncuya vurulur. Hiç vakit kaybetmeden İngiliz elçiliğinde bir yemek daveti için haber gönderir. Elsie iki kişilik bir yemeğe davet edildiğini değil kalabalık bir davete çağrıldığını sanır. Filmin başında Grandük'ün onu sarhoş edip yatağa atma çabasını görürüz, ilkinde başarılı olur ikincisini başaramaz ve kovalamaca başlar. Bu kovalamaca sonunda birbirlerine aşık olurlar. Marilyn bu filmde her şeyiyle normal hayatındaki gibiydi. Davranışı, sesi, saçı ve makyajıyla...

Resim 17: The Prince And Showgirl Film Afişi ve Bir Sahnesi

6.7.9. Some Like It Hot 1959

Yönetmen koltuğunda Billy Wilder oturuyordu. Başrol oyuncularını Marilyn Monroe, Tony Curtis ve Jack Lemmon'du. Joe (Curtis) ve Jerry (Lemmon), iş aramakta olan zor durumdaki iki müzisyendir. ABD'de sıkı bir alkol yasağının uygulandığı bu günlerde, Saint Valentine's Günü Katliamı (1929) olarak bilinen ve yedi kişiyi ölümüyle sonuçlanan çeteler arası bir çatışmaya tanık olurlar. Katliamı yapan ve geride tanık bırakmak istemeyen 'Spats' Columbo ve adamları onları öldürmek üzereyken polislerin gelmesinden faydalanıp kaçarlar. Kılık değiştirerek kasabayı terk etmeye karar veren ikili, kadın kılığına girip tamamen kızlardan oluşan bir orkestraya katılmayı başarır. Bir tren dolusu genç kızla Florida'ya doğru yataklı trenle yola çıktıklarında artık isimleri Josephine ve Daphne'dir. Trende tanıştıkları ve orkestrada şarkı söyleyip gitara çalan Polonya asıllı "Sugar Kane"e (Monroe) ilk görüşte âşık olurlar. Sugar Kane ise Florida'da zengin bir milyoner bulup onunla evlenmeyi hayal etmektedir.

Florida'ya geldikten sonra bir otele yerleşirler. (Florida'da geçen sahneler aslında California'da çekilmiştir.) Joe (Curtis), orkestradan arta kalan ve kadın kılığında olmak zorunda olmadığı zamanlarda Sugar Kane'e kendisini Shell Oil'in varisi bir milyoner olarak tanıtır ve onu elde etmeye çalışır. Gerçek bir milyoner olan Osgood Fielding III ise Daphne adlı bir kadın sandığı Jerry'ye (Lemmon) âşık olmuştur. Jerry erkek olduğunu saklamak zorunda olduğundan durumu idare eder. Osgood bir gece onu yatında yemeğe çağırır. Joe onu, Osgood'u yattan uzak tutması ve kendisinin de yata Sugar Kane'i götürmesi konusunda ikna eder. Jimmy Osgood'u bir otele dans etmeye götürürken, Joe da milyoner olduğuna inanandırmak istediği Sugar Kane'i boş kalan yata götürür. Osgood Daphne'yle nişanlanmak ister ve bir an için onun bir milyoner olduğunu düşünüp heyecanlanana Daphne bu teklifi kabul eder.

İtalyan Operası'nın Dostları adlı bir konferansa katılmak için otele gelen ve aslında Joe ve Jimmy'nin peşinde olan gansterler görür görmez onları tanırlar. Art arda meydana gelen pek çok karışıklık ve kovlamadan sonra Jerry, Joe, Osgood ve Sugar Osgood'un yatına kaçarlar. Bu sırada gerçeği anlayan Sugar, Joe'ya milyonere değil ona âşık olduğunu söyler. Bu sırada Jimmy de Osgood'a onunla evlenemeyeceğini anlatmaya çalışmaktadır. Osgood onu anlamayıp karşı çıktığında ise peruğunu çıkartıp aslında bir erkek olduğunu göstermek zorunda kalır.

Resim 18: Some Like It Hot film Afışı ve En Ünlü Sahnesi

6.7.10. Let's Make Love 1960

20th Century Fox stüdyosuna ait filmin yönetmeni, George Cukor, başrollerinde ise Marilyn Monroe ve Yves Montand oynuyordu. Marilyn Gel Sevişelim'de Amanda Dell diye bir müzikal komedi aktrisini canlandırır. Dell, New York'ta yaşayan Fransız asıllı milyoner sanayici Jean-Marc Clement de (Montand) dahil olmak üzere ünlülerle dalga geçen bir revüde sahneye çıkmaktadır. Yarım düzine erkek şarkıcı ve dansçıyla "Porter'in My Heart Belongs to Daddy"sini söyler. Clement onu görür ve aşık olur. Revüde dalga geçilen milyoner iş adamı kimliğini gizleyerek onun kalbini kazanmak için bir plan yapar. Filmin devamında Clement kendini bir aktör olarak tanıtır ve birlikte şarkı provaları yapıp aşk sahneleri oynar. Daha sonra beklenen olur ve çekici Fransız, komedi yıldızının kalbini çalar.

"Let's Make Love" filmi 8 Eylül 1960'da gösterime girdi ve gişede üç milyon dolarlık hasılat yaptı. En iyi müzik dalında Oscar'a aday gösterildi.

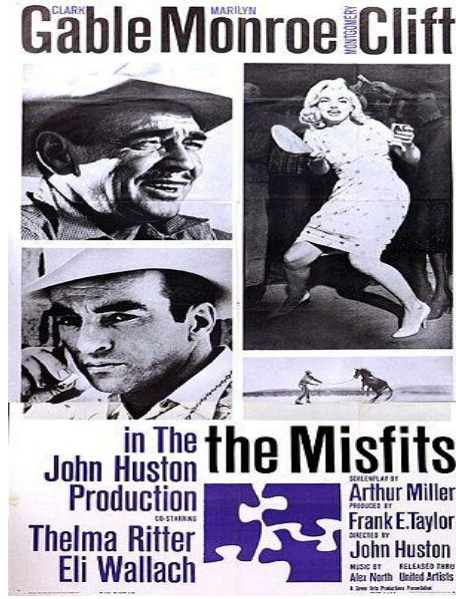

Resim 19: Let's Make Love Film Afişi ve Bir Sahnesi

6.7.11. The Misfits 1961

Amerikan drama filmidir. Senaryosu Artur Miller tarafından yazılmış, John Huston tarafından yönetilmiştir. Oyuncu kadrosunda Clark Gable, Marilyn Monroe, Montgomery Clift, Thelma Ritter ve Eli Wallach vardır. Marilyn Monroe ve Clark Gable'in son kez görüldükleri filmidir. Film pek başarılı olamamış ama dönemin eleştirmenleri tarafından, oyuncu performansı bakımından olumlu eleştiriler almıştır.

Resim 20: The Misfits Film Afışı

Resim 21: The Misfits Filminin en Önemli Oyuncuları Bir Arada

Nevada'da yaşayan ve geçimini vahşi atları yakalayıp satarak kazanan üç arkadaşın hayatına yeni boşanmış genç ve güzel bir kadın olan Roslyn Tabor (Monroe) girer. Roslyn ilk önce eski bir kovboy olan Gay Langland(Gable)ile tanışır. Guido (Wallach)ve Langland(Gable) ise onu ve bir arkadaşı olan Isabelle Steers(Ritter)'ı evlerine davet eder. Böylece Roslyn zorlu boşanma sürecini daha rahat atlatabilcektir. Filmde ise Roslyn, Gay, Guido, Langland ve İsabella'nın kesişen hayatlarını görüyoruz.

6.7.12. Something's Got To Give 1962

Yönetmeni George Cukor olan film başrollerinde Marilyn Monroe, Dean Martin, Cyd Charisse ve Phil Silvers yer alıyordu. Marilyn'in 30. Filmi olan Somethin's Got To Give çekimlerine başlangıçtan 8 hafta sonra filmden kovuldu ve başka film yapılmayacağı söylendi. Fox şirketi Marilyn'in yerine Lee Remick ile anlaşmıştı ama Diğer Başrol oyuncusu Dean Martin kabul etmedi. Tekrar anlaşma masasına oturuldu ve Marilyn'in şirketi ve Fox Ortak yapımı olarak kararlaştırıldı. George Cukor filmden kovuldu ve yerine Jean Negulesco ile devam edilecektir. Zafer kazanan Marilyn pek mutlu değildir. Gerginlik ve uykusuz geçen günlerden dolayı yine pek sete gelmemekte iki tane doktoryla her gün görüşmeye başlamıştır. 7 Ağustos akşamı aşırı uyku ilacı alarak hayata veda eder. Film Marilyn'in ani ölümüyle tamamlanamaz.

Resim 22: Somethin's Got To Give Film Afışı

Resim 23: Mariyn Monroe

7.MARİLYN MONROE MODASI

7.1. 1950'ler

II. Dünya Savaşı, dünya modasını değiştirmiş, savaştan kaçan modacılar, Fransa'daki moda evlerini Berlin'e taşıyarak, Berlin'i moda merkezi yapmak istemişlerdi. Bu dönemde Almanya modanın kontrolünü ele geçirmeye başlamış, Savaştan önce New York'lu modacılar, her yıl Fransa'daki zengin Moda şovlarına katılarak, orada edindikleri bilgiler doğrultusunda, Paris'teki modayı kendi ülkelerinde kopyalarken, II. Dünya Savaşı sırasında bu durum değişmiş; ABD kendi modasını yaratmak zorunda kalmıştır. Spor giyimine yoğunlaşan Amerika, kısa sürede spor giyiminin merkezi haline gelmiştir.

1944 yılında işgalden kurtulan Paris, dünya modası sahnesindeki yerini yeniden almaya başlamıştır. Savaşın getirdiği nedenlerden dolayı; moda evleri kapanmış Avrupa buhranlı bir dönem yaşamıştır. Kadınlar daha rahat etsin diye o dönemde düz taban ayakkabılar, tulumlar ve maskülen bir tarz ön plandaydı. Fakat elbette söz konusu moda olunca her şey her an değişebiliyor. Tıpkı 1950de olduğu gibi. 50'lerde savaş artık sona ermiş ve dünya geleceğe her açıdan daha umutlu gözlerle bakmaya başlamıştı. Amerika bu dönemde seri üretime geçmeye başlayarak savaş döneminin oluşan o boşluğunu hızlı bir şekilde kapatmıştır.

Resim 24: Christian Dior'un Modasını yansıtan giyim tarzı

1947'de Christian Dior'un savaş sonrası, büyük kloş ve ilk kez uygulanan çan etekleri; bele oturan, dar düşük omuzlu elbiseleri, uzun kuyruklu abiyeleri ile kadın giyimine yeni bir tarz getirmiştir. "New Look" akımı ile kadını tamamen değiştiren Dior; dar kesimlere de ilgi göstermiş, etek boylarını kısaltmış, ceketler belde darlaşmış ve bel altına kadar uzatılmış ceket formları kullanılmıştır. Eteklerin arkasına koymuş olduğu uzun yırtmaçlarda moda dünyasına getirmiş olduğu önemli yeniliklerden birisi olmuştur. Kumaş bol kullanan Dior'un bu "New Look" akımı dönem kadınları tarafından çok beğenilmiştir.

Dior'un getirmiş olduğu bu yeni akım karşısında Coco Chanel boş durmadı ve 50lerin ortalarında yeni Chanel takım elbisesini tasarladı. Bu tasarım zamanla her kadında görülmeye başladı. Terziler ve her sınıfa hitap eden hazır giyim markaları bu takımın tıpatıp aynılarını üretmeye başladı. Chanel'in bu ipek takımı o dönem Dior ile büyük tezatlık yaratmıştır. Dior'un rahat formlu eteklerine karşı Chanel'in dar etekleri, Dior'un beli vurgulayan ceketlerine karşı Chanel'in daha maskülen olan ceketleri vardı.

Bu dönemde kadınlar daha önceki dönemlere göre daha feminen pantolonlar giyorlardı. Cigarette denilen yüksek belli, çift fermuarlı bilekte darlaşarak biten bu pantolonlar kadınlar arasında çok modaydı. Ayrıca elbise giyimide çok önemliydi. Kadınlar bir gecede birçok kez elbise değiştiriyorlardı. Kokteyllerde farklı elbiseler, yemekte farklı elbiseler ve akşam ondan sonra daha ağırbaşlı elbiseler tercih ediyorlar. Genelde elbiselerin sırtı açık göğüs dekoltesi derin veya straptez, beli geniş olsada mutlaka kemerle inceltilen, saten ipek tül den yapılan

elbiselerdi. Elbiselerin lady gibi gösterenleri tercih ediliyordu. Birçok tasarımcı dönemindeki film yıldızlarını bu şekilde giydirmiştir. Gvenchy'in yapmış olduğu tasarımlar Audrey Hepburn tarafından, Travilla'nın yapmış olduğu tasarımlar Marilyn Monroe tarafından ikonlaşmıştır.

Dönemin aksesuarlarına baktığımızda kemer şapka ve eldivenler en çok kullanılan aksesuarlardı. Kemerler kapri pantolonlar olsun etekler olsun bir çok kıyafette beli ince göstermesi için kullanılıyordu. Bu dönemde her bütçeye uygun şapkalar üretimi yapılıyordu, hasır, fötür ve kumaş şapkalar vardı. Bunlar kuş tüyü, çiçek ve boncuk takılarak hareketli bir görüntü kazandırılarak kullanılıyordu. Eldivenler bu dönemde tüm kıyafetlerde kullanılan bir aksesuardı ve ikiye ayrılırdı; gündüz ve gece eldivenleriydi. Gündüz kullanılan eldivenler genelde deri ve kısa daha kolay kullanımlı oluyordu. Gece kullanılan eldivenler ise daha çok ipekten ve dirseklere kadar gelen uzun eldivenler şeklindeydi.

Bu dönemde tasarımcılar dönemin moda ikonlarından da ilham alıp onlar için tasarımlarda da bulunuyorlardı. Dönemin moda ikonu olan ve giydiği kıyafetlerle dönemin kadınları tarafından örnek alınan Grace Kelly için Hermes kelly bag, başlangıçta tutulmamış ama Grace kelly paparazilerin hamile karnının fotoğrafını çekmemesi için bu çantayla karını kapamasından sonra bu dönemin en önemli aksesuarlarından biri olmuştur.

7.2. Marlyn Tarzı

Marilyn Monroe'nun efsanevi hayatını inceleyen herkes, çok kısa bir sürede onun saygı uyandıran bir çelişkiler yumağı olduğunu görür. Niteliklerinin eşsiz karışımı onu unutulmaz bir yetenek ve büyüleyici bir halk karakterine dönüştürmüştür. Bu nitelikler aynı zamanda moda profilini de şekillendirmiştir.

1950'ler sinemanın ve televizyonun insanlar üzerinde etkili olduğu yıllar olmuştur. Marilyn Monroe, Elizabeth Taylor, Ava Gardner, Rita Hayworth, Grace Kelly ve Audrey Hepburn dönemin en önemli moda ikonlarıydı. Dior gece elbiselerini, bu dönemin Hollywood yapımı filmlerinden etkilenerek, ortaya çıkarmışlardır. Straplez, sırt dekoltesi, boyundan askılı elbiseleri, ince beli vurgulayan kabarık etekleri, üst sınıf kadınların elbiseleri olmuştur. Dönemin modasında çok büyük öneme sahip olmuştur. (Nickens,Zeno, 2012, s.7)

Marilyn 1950'lerde zamanın ruhunu temsil ederken zamanı ilerisinde olmayı da başardı. Olağanüstü seksüel çekicilikle bir arada, güven veren ultra-feminen komşu kızı tatlılığına sahipti. Seksilik konusunda yavaş yavaş yeni açılımlar gelişirken geleneklere bağlılığın devam ettiği bu dönemde bu çelişkili karışım Monroe'yu idealleştirdi. Kuralcı Peter Pan yakalarının, iç etek dağlarının üstüne giyilmiş kat kat hacimli eteklerin, sentetik korse ve astarların kullanıldığı bir dönemde Monroe vizyoner stili ve moda ötesi seçimleri ile herhangi bir spesifik akımın çok üstündeydi. Kendi döneminin diğer halk figürlerinden çok daha farklı

olarak “body conscious”⁶ tasarımları öyle bir ön plana çıkarttı ki, Yves Saint Laurent, Alexandre mc Queen, Thiery Mugler gibi birçok tasarımcıya ilham kaynağı oldu.

Resim 25: Marilyn Burada Mor elbisesi ile

Marilyn geleceği gören bir vizyona sahipti. Sütyensiz görünüş kabul edilebilir olmadan çok önce iç çamaşırı kullanmamayı gündeme getirdi. Fitness çılgınlığından 30 yıl önce, o

---

⁶ Body Conscious: vücudunun bilincinde olup giyinmek.

muhteşem figürünü korumak için ağırlık çalışıyordu. bunu yaparak sahip olduklarını en iyi şekilde getirip istediği kıyafetlerin içine daha rahat giriyordu. Dağınık saç sitili kabul edilmeden çok önce, Monroe birçok akranının tercih ettiği keskin lülelerle dramatik olarak çelişen karmakarışık bir saçı tercih ediyordu. Transparan bir tasarımın içine bir iç çamaşırı giymesi gerektiğinde bir striptizcinin G-string'ini giyerek toplum tarafından hiç hoş karşılanmamış ve daha sonra kadınlara bu davranışıyla cesaret vermiştir.

Aynı zamanda akımlara da ilham kaynağı olmuştur. Londra 'da bir basın resepsiyonu için giymiş olduğu göğüsle karın arası açık bir kokteyl elbisesi hemen kopya edilmiş ve müşteriler mağazalara hücum etmişti. "The Seven Year Itch" filminin metro havalandırması sahnesinde giydiği beyaz ikonik elbise 1955'den beri her ilkbahar taklit edilmektedir.

Tüm bunlara rağmen Monroe'nun moda dünyasında bırakmış olduğu güçlü ve uzun süreli etki göreceli olarak az söylenilmiş ve yazılmıştır. 1950'lerde Hollywood'da stil kraliçeleri kabul edilen Audrey Hepburn ve Grace Kelly'nin aksine Marilyn'in duruşunun hatırlanması biraz zaman almıştır. İçinde yerleşik olan duygusallık ve şehvet, buram buram cinsiyet kokan figürü ve kışkırtıcı üslubu yıllar boyunca moda eleştirmenleri tarafından ciddiye alınmasını engellemiştir. Dahası takdir edilecek kadar şok edici görüldüğünde bile hemen hiç kimse tasarımcının ismine dikkat etmemiştir.

Bu yıllar kırmızı halının üstünde "Tasarımcınız kim?" sorusunun sorulduğu yıllardan çok daha önceydi. Bu dönem aynı zamanda olay yerindeki gazeteci ve fotoğrafçıların hemen hepsinin erkek olduğu yıllardı. Niyetleri olsa bile Monroe'ya stil seçimi hakkında soru sorabilecek pozisyonu yaratmaları için çok çaba sarf etmeleri gerekiyordu. Marilyn çok nadir moda ekibinin kimliğini açığa vuruyordu. "Bu ne güzel bir elbise. Kim tasarladı?" sorusunu duymak istemiyordu. Buna karşılık "Muhteşem görünüyorsunuz" cümlesini her zaman tercih ediyordu. Bu nedenle onun Oleg cassini, Hattie Carnegie, Ceil Chapmen, Christian Dior, Norman Norrel, Emilio Pucci tasarımlarını giydiğini öğrenmek genellikle moda tutkunlarını şaşırtıyordu. Louis Vuitton çantalar taşıyor, Ferragamo ayakkabılar giyiyordu. Amerika'nın en ünlü kuaförünü Jacqueline Kennedy ile paylaşıyordu.(Nickens,Zeno, 2012, s.9)

Resim 26: Marilyn altın rengi elbisesiyle

Filmlerinde Marilyn, Jean Louis, William Travilla, Charles LeMaire ve Dorothy Jeakins gibi Oscar ödüllü tasarımcılar tarafından özenle giydiriliyordu. Bu zanaatkarların aynı zamanda Marilyn'in sahne ötesi imajında da çok önemli etkileri vardı. Sıklıkla bu tasarımcıların kıyafetlerini stüdyo dışında ses getiren organizasyonlarda giyerek onları kişisel modacıları gibi kullanmış kendi istekleri doğrultusunda tasarlamak için kışkırtmıştır.

Şimdiki gibi stil trendleri açık seçik kıyafetleri olmadan önce moda alimleri Marilyn'in cüretkarlığını saygı ile selamlamaktan çok onun beğenilerini eleştirmek eğilimindeydiler. Kariyerinin başlarında ara sıra dengesiz sayılabilecek hatalar yapmış olsa da daima cinsel cazibesini zarafetle harmanlamayı başarmıştır. Muhteşem vücudunu kanunlar izin verdiği ölçüde teşhir ederken, saygı duyulma isteği ile kıyafetlerinde her zaman şok edici bir dekolte ile sergilemiş ve aksesuar olarak uzun eldivenlerinden hiçbir zaman vazgeçmemiştir.

1953'de "Erkekler İçin Giyiniyorum" adlı makalede Monroe moda felsefesini paylaşmıştır. "İnanıyorum ki biçimli ya da biçimsiz o dönem moda olan bir kıyafete vücudunuzu uydurmaya çalışmaktan çok daha önemlisi sizin vücudunuzun kıyafeti güzel göstermesidir. Bu yüzden "Organik olmayan kıyafetler"_ vücutla ilişkisi olmayan kıyafetlerle ilgilenmiyorum. Bana öyle geliyor ki kıyafetlerin vücutla bir ilişkileri olmalıdır, onlardan ayrı değil".(Nickens, Zeno, 2012. s:11)

Resim 27: Marilyn Traville tasarımı bir elbiseyle

Sağlıklı saf bir modelden, ortalığı kasıp kavuran Hollywood seks bombasına, oradan da zarif, seksi yaşayan bir efsaneye dönüşürken kişiliğini geliştirip rafine etmiş ve zamansız ölümünden 50 yıl sonra hala yankı uyandıran güzellik standartlarını oluşturmuştur.

İngiliz gazeteci Meredith Etherington-Smith; "Yıllar önce yıldızlar, tasarımcılar ve stilist timi olmadan halkın karşısına çıkmazlardı, Marilyn gerçekten müthiş bir stilisti. Siyah jarse, ipek-krep, ya da vücudunu saran ışık hüzmeleri şeklinde pul, payet işleme ile tam olarak yaratmak istediği etkiyi yakalamayı çok iyi biliyordu." şeklinde yazmıştır.(Nickens, Zeno, 2012. s.12)

1992’de New York Times Marilyn için “Ölümsüz Marilyn”, Sinema’nın “Mona Lisa” sı” şeklinde başlık atmıştı. Bu niteleme 20 yıl sonra daha da güçlendi. 2011’de “My Week with Marilyn” filminin vizyona girişi ile aynı dönemde The New York Post “Marilyn Gibi Giyinmek” başlıklı iki sayfalık yazısında, Marilyn’in giyim tarzını gösteren fotoğraflarla, Marilyn’in moda alanındaki popülerliğini güncellemiştir.

Resim 28: Marilyn Evinde

Elbette ki Marilyn’in saç ve makyaj stillerinin karşı konulmaz cazibesi, Jane Mansfield’dan Kelly Osbourne’a, Madonna’dan Christina Aguilera’ya, Anna Nicole Smith’den Gwen Stefani’ye birçok yıldızı etkilemiştir. Hemen hemen her yıl magazin ekleri, Marilyn’in muhteşem saç şekillerinden birini, mükemmel şekil verilmiş kaşlarını veya parlayan dudaklarını taklit etmenin ipuçlarını vermeye devam etmektedirler. 2008’de Sunsilk saç ürünlerinde reklam fotoğraflarında Marilyn, Madonna ve Shakira ile sanki onların çağdaşlarıymışçasına beraber yayınlamıştı.

Marilyn Monroe döneminde saçta, makyajda ve giymiş olduğu kıyafetlerde herkezi hayran bırakmış ve döneminden günümüze en ünlü kadınlara ilham kaynağı olmuştur. Marilyn Monroe moda anlamında şu şekilde özetlenebilir: Tüm zamanların stil ikonuna dönüşen kendi zamanının ötesinde tasarımcı bir kız.

7.3. Marilyn Olmak

Norma Jean Dougherty'nin Marilyn Monroe'ya dönüşmek için geçirdiği değişim yaklaşık 5 yıl sürdü. Uzun süre bunun kalabalık bir Hollywood sihirbaz timi tarafından gerçekleştirildiği düşünüldü. Bu durumda biraz gerçek payı olmakla beraber güzelliğini eşsizleştirmek için kimse Marilyn'den daha fazla çalışmamıştır. Profesyonel bir fotoğrafçının lensine ilk gülümsediği andan itibaren görünüşünün çok daha ötesinde onu kuşatan kişisel gelişimi için araştırma yapmaya girişmiştir.

Onun gibi kısa süreli eğitim almış biri için, tüm aptal sarışın yakıştırmalarına rağmen Marilyn akıllı, hırslı, kurnaz, doğuştan yetenekli ve her zaman öğrenmeye gayretliydi. Zekası sayesinde hayran olduğu ve güvendiği danışmanlarından aldığı tüm bilgileri sünger gibi emiyordu.

Resim 29: Norma Jean objektife ilk pozları

Norma Jean Los Angeles'da ağır işçi sınıfı ailelerin kasvetli evlerinde evlatlık olarak gezinirken Hollywood'da Grauman's Chinese tiyatrosunda sinema seyretmeyi seviyordu.

Sıklıkla bir aile dostu olan Grace McKee eşlik ediyordu. Güvenilir bir falcı olarak bilinen Grace bir gün Norma'ya “Kaygılanma Norma Jean. Büyüdüğün zaman güzel bir kız olacaksın, Önemli bir kadın olacaksın, Bir film yıldızı olacaksın, Bunu tüm kalbimle hissedebiliyorum.”(Taraborelli, 2011. s:56)

Resim 30: Model olmaya başlıyor

Kızının hayatında meydan okuyan, tutarsız varlığıyla anne Gladys Baker ve doğduğu günden itibaren var olmayan babası Edward Mortenson evlenmemişlerdi. Çalışabilir olduğu zaman stüdyolarda “film ruloları kesen kurgu yardımcısı” olarak iş buldu. Çok zor geçen çocukluğuna katlanabilmek için Norma Jean film yıldızı olmak ile ilgili fanteziler kuruyordu. 9 yaşındayken Los Angeles Öksüzler yurdunda kalıyor, Vine Street İlkokuluna gitmiştir. Uykudan önce, iki blok ötedeki Radio-Keith-Orpheum stüdyolarının reklamına özlemle bakar ve bir zamanlar annesinin orada çalıştığını düşünüyordu. Reklam için ilk poz verdiğinde iyi bir para kazanacağını umut ediyordu. Fotoğrafçı David Conover onu montaj için seçtiğinde 19 yaşındaydı ve Burbank’da Radio Plane Factory’de 35 Dolar’a çalışıyordu. Birkaç hafta boyunca Norma Jean ile Conover birkaç film rulosu çekti. Conover onun fotoğraflarını çektiğinde yüzündeki aydınlık ifadenin güzelliğiyle birleşince onun iyi bir model olacağını farkına varmıştı.

Kusursuz cildi, büyük mavi/gri gözleri, büyüleyici gülümsemesiyle Norma Jaen komşu kızını anımsatıyordu. Conover bir süre sonra onu diğer fotoğrafçılara tavsiye etmiş ve onlar da sırayla Norma Jean’e en ünlü modellik ajansında şansını denemesini tavsiye etmişlerdir.

Resim 31: Los Angeles Ambassador Hotel de

1946'da Los Angeles Ambassador Hotel'de Norma Jean (soldan ikinci) Blue Book Moda Ajansı tarafından temsil edilen diğer kızlarla poz vermekte. Mavi desenli yazlık elbise, sırtı ve karın bölgesi açık boyundan drapeli bağlı korsaj ve geniş büzgülü etekten oluşmakta idi. Bu elbise (stil olarak Norma Jean'in kendi gardrobu için seçtiklerine çok benzer) Bullocks Wilshire alışveriş merkezinin bir hediyesiydi. Marilyn'in modellik kariyerini genellikle çıplaklığın çeşitli hallerini sunarak geçirdiği söylemişti. Şu da doğrudur ki, yayınlanmış seksi kadın pozları onun ilk Hollywood kontratına fırsat tanırken ilk işlerinin birçoğu da pek de zamanından farklı sayılmazdı.

Blue Book ajansının çalışanı Emmeline Snively, Monroe'nun ilk stil ve güzellik danışmanıydı. Başlangıçta Norma Jean'in fazlasıyla utangaç olduğunu düşünüyordu. Onu kilise korosunda melek yüzlü bir çocuğa benzetiyordu ancak Marilyn'in sahip olduğu içgüdüsel şehvetin gerçek bir modellik yeteneğine dönüştürülebileceğini hissetmişti. Norma Jean ilk ergenlik yıllarından itibaren ıslıkların hedefiydi. Bu zamanlarda bile görünüşünün erkeklerin üzerindeki etkisinin farkındaydı. Profesyonel bir düzenleme ile bu gücün sömürülmesi ona mantıklı gelmişti ve bunun için elinden ne gelyorsa yapmıştır.

Adeta Harvard'da öğrenim almış gibi kendisini Blue Book ajansına adapte etti. Şu anda eline geçen fırsatı tam olarak değerlendirdiğinde modelliğin onu çok daha iyi bir hayata yönlendireceğini anlamıştı. "Her türlü bilgiyi en ince detayına kadar öğreniyordu" şeklinde açıklama yapmıştı Modern Screen dergisine 1954'de Snively. "El ve vücut pozisyonlarında harikalar yaratıyordu. Makyaja geldiğinde ise muhteşemdi."(Nickens, Zeno, 2012. s:18)

Snively'nin ilk fark ettiği şeylerden biri Norma Jean'in güldüğü zaman üst dişeti çizgisinin biraz görüldüğüydü. Gülümsediğı zaman dudağını biraz indirmesini tavsiye etti. Marilyn hareketi mükemmelleştirene kadar aynanın önünde saatlerini harcadı. Bu manevra ilk filmlerinde eleştirmenlerin dalga geçtiğı dudak titreme hareketinin sebebi olabilir. Yine de tüm hayatı boyunca ne zaman kontrolünü kaybedip kahaahaya boğulsa dişetleri gözükecekti.

Resim 32: Marilyn Banyo çıkışı

Snively aynı zamanda Norma Jean'in saç çizgisine epilasyon yaptırdığını fark etti ki bu durum onun saç çizgisindeki "V şekli" iyice belirginleştiriyordu. Snively'nin yaptığı en önemli tavsiye nasılsa ilk başlarda Norma Jean'in pek hoşuna gitmemişti. Fotoğraflarda daha da koyu çıkan saçlarının rengini açmasını istemişti. (Norma Jean çocukluğunda sarışın bir kızdı ancak seneler içinde saçları koyulaşmıştı) "Yapay sarışın olmak istemiyorum" demişti Marilyn. Snively onu Hollywood bulvarındaki Frank & Joseph's salonunda renk uzmanı Sylvia Barnhart'a gönderdi. Orada saçları düzleştirildi ve rengi açıldı. Norma Jean bir sarışın olarak ne kadar çok iş aldığını gördüğünde kendisini yeni bal rengi görünümü ile rahat hissetmeye başladı. Birkaç yıl içinde peroksit içinde yüzen bir şehirde "SARIŞIN" olarak tanınacağını o anda bilmesine imkan yoktu.

Resim 33: Marilyn ve George Jessel

1948’de 22. Yaş gününden bir hafta sonra yeni adıyla Marilyn Monroe tecrübeli playboy George Jessel ile bir Hollywood partisinde görüntülendi. Kısalmış saçlarıyla ilk görüntülenişiydi ve birkaç ay sonra Metro-Godwin-Mayer’ de ‘‘The Asphalt Jungle’’ filminde ilk önemli rolünü alacak ve burada çok daha gösterişli ve parlak saçlarla ortaya çıkacaktı. Marilyn’in geçirdiği ilk kozmetik cerrahiye Hyde sponsor olmuştu. Burnunun ucu kısaltılmış ve daha sonra burun delikleri daraltılmıştı. Üçüncü girişimdeyse küçük bir kıkırdak kartilajı, çene çizgisini düzeltmek için sağ çene kemiğine yerleştirilmişti.

Hyde’in bağlantıları ve serveti Marilyn için büyük bir şanstı. Bu ustalıkla yapılmış değişiklikler için en iyi doktorlara ulaşabilmekteydi. Aynı dönemde birçok aktris bir blok öteden fark edilebilen kötü burun estetiği operasyonları geçirmişlerdi. Hyde birçok yıldız adayı yaratmıştı ancak Marilyn’de çok özel birşeyin olduğunu içgüdüsel olarak hissedebiliyordu. Çok kez ‘‘Müthiş bir film yıldızı olacaksın’’ demişti.(Taraborelli,2011. s.50)

Resim 34: Marilyn'in en doğal pozu

Mayıs 1950'de yapmacılıktan uzak mutlu ve doğal ifadeli bu portre için poz vermiştir. Bundan birkaç ay sonra 20th Century Fox ile ikinci ve uzun süreli kontratını imzalamıştır.

İki yıl sonra yıldız olmayı başardığında sayısız ruh halini yansıtabilecek yüz ifadelerini mükemmelleştirmiş, hafif geriye atılmış başı, yarı kapalı göz kapakları ve birbirinden ayrılmış nemli dudakları ile seksüel olarak hazırım mesajını açık bir şekilde vermeye başlamıştır. Mükemmel dişlerini gösteren geniş gülümsemesi yaşam coşkusundan çok daha fazlasını ifade ediyordu. Kocaman gözleriyle "Kim ben mi?" bakışıysa bir çocuğun masumiyetini akla getiriyordu. Marilyn bu ve bunun gibi ifadeleri öyle içselleştiriyordu ki hepsi bir bütün olarak görülüyordu. Kısa zamanda tüm Hollywood yıldız adayları Monroe'

nun pozlarını taklit etmeleri için teşvik edilmeye başlandı, ancak hiçbiri aynı etkiyi başaramamıştır.

Resim 35: Marilyn sevdiği egzersizleri yaparken

1948’de ‘Ladies in of the Chorus’ çekildiği dönemde sevdiği egzersizleri resimlediği bir grup fotoğraf çekimi gerçekleştirdi. Seksapeli imajının en çok telaffuz edilen ögesi olmasının ardından fiziksel egzersiz programı başlatmış hatta düzenli olarak ağırlık çalışmıştır. Her sabah Beverly Hills patikalarında koşarken görülmüştür.

Resim 36: Clash By Night filminin setinde

1951’de ‘Clash by Night’ için çekilen bu portrede Marilyn’in imajı tamamen oturmuş, kariyeri muazzam bir hızla ilerlemekteydi. Yıllarca Norma Jean’in Marilyn’e değişimi ve bu hırslı ama aslında duygusal olarak hassas kızın üzerindeki psikolojik etkileri üzerinde birçok analiz yapıldı. Oysa Marilyn’in başına gelenler Hollywood’daki yıldız adayları arasında çok yaygındı. Psikolojik etkisinden bir tarafa, Marilyn de yapılan değişiklikler diğer yıldız adaylarında yapılması gerekenlere kıyasla çok daha azdı.

8. MARİLYN'İN TASARIMCILARI

8.1. Dorothy Jeakins

San Diego doğumlu Dorothy Jeakins Otis Sanat Enstitüsü'nde eğitimini tamamladıktan sonra, 1930'larda Walt Disney için taslak ressamlığı yapmıştır. Daha sonra moda tasarımcısı Wilshire Bulvarı'nda bulunan I. Magnin alışveriş merkezi için moda tasarımcısı olarak çalışmıştır. 1948 yılında orada çalışırken yönetmen Victor Fleming tarafından keşfedilmiştir. Fleming onu Joan of Arc filminde oynayan Ingrid Bergman'ın kullandığı araçların tasarımında Barbara Karinska'ya yardımcı olması için işe almıştır. Jeakins, Karinska ile beraber ilk defa verilmiş olan En iyi kostüm tasarımı için Oscar ödülü aldıklarında çok şaşmıştır.

Jeakins kırk yıl boyunca şehirdeki her film stüdyosu için serbest tasarımcı olarak çalışacak ve bu süreçte iki Oscar daha kazanacaktı. 1960 yılında iki Marilyn Monroe filmi olan "Niagara" ve "Let's make Love" için kostümleri tasarlamıştır. Ayrıca, The Ten Commandments, The Night of the Iguana, The Sound of Music, Young Frankenstein ve The Way We Were filmleri için de tasarım yapmıştır.

Resim 37: 1952 Marilyn Los Angeles Gilmore Field'de

Mart 1952: Marilyn Los Angeles'daki Gilmore Field'de bir hayır işi için oynanan Amerikan sporu olan softball maçında "Out of This World Series" filmi için dışarı attığı

topun peşinde koşturmakta. Üstündeki elbiseyi Jeakins Niagara filmi için tasarlamıştı. Elbisenin rengi tozlu pembeydi ve tropikal yünden yapılmıştı. Dışa dönük yaka ve düğme dizisi boyundan bağlamalı elbiseye ilginçlik katmıştı. Marilyn elbiseyi sadece Niagara filminde değil, filmin basın tanıtımında da giymişti. Marilyn aynı senenin Ağustos ayında New York'a yaptığı gezi sırasında Journal American için verdiği röportaj sırasında bu elbiseyi tekrardan giymiştir.

Marilyn giymiş olduğu kıyafetleriyle her zaman baştan çıkarıcı pozlar vermiştir. Niagara filminde başkalarının erkeğine göz koyan vermiş olduğu pozların bir ürünü olarak klasik bir baştan çıkarıcı kadın rolünü oynamıştı. Jeakins'in tasarımı Marilyn'in canlandığı tehlikeli bir karakter olan Rose Loomis'i sanatsal bir şekilde betimliyordu. Rose'un kıyafetlerinde seksi bir tarz vardı.

Resim 38: Niagara Filmindeki eflatun kıyafeti

Marilyn filmin en ünlü sahnesinde “Kiss” şarkısını söylemek için giydiği eflatun renkli elbisesiyle (resim 38) poz vermiş. Jeakins'in tasarımı olan giysi açık bir şekilde “Ben müsaitim!” diye çığlık atıyor. Elbisenin kısa kesimli üst kısmındaki düğmük sanki Rose'un

göğüslerini ortaya çıkaracak gibi duruyor. Göbeği açıkta bırakan kısım fermuara doğru iniyor, yeterince cesur olan herkes fermuarı kolayca açabilir! Film izleyici karşında çıktıktan sonra, bu elbisenin çok daha ağırbaşlı versiyonu piyasaya çıkmıştır. Monroe bu elbiseyi, bir müzik grubunun kurucusu olan Ray Anthony'nin Ağustos 1952 yılında Hollywood tepesinde bulunan evinde, basında epey patırtı çıkaran partiyi verdiği zaman da giymiştir. Marilyn, Anthony'nin yeni çıkardığı "Marilyn" isimli albümünün tanıtımı için bu partiye helikopterle gelmiştir. Dünyadan birçok basın mensubu ile konuşmuş ve partide bulunan Lassie ve onun eski dostu olan Mickey Rooney ile poz vermiştir.

Resim 39: Niagara filminde giydiği Turkuaz elbisesi

Marilyn'in defalarca set dışında giydiği bu soluk turkuaz renkli elbise Niagara filmi için dikilmiş diğer bir elbisedir. Starların filmlerde ve sahnelerde giydiği elbiselerin dışarıda da giyilmesi tuhaf görünebilir fakat bu o zamanlar sıklıkla yapılan bir şeydi. Bu konuda uzman olan ve Monroe'nun giydiği bazı kıyafetlerin sahibi olan Greg Schriener şöyle demişti: "İnsanlar film ve tiyatro kıyafetlerini aynı kefeye koyarlardı. Tiyatroların gardroplarındaki kıyafetler çok giyildiği için dayanıklı bir şekilde dikiliyorlardı. Seyirciler kıyafetleri uzaktan gördükleri için bu bir illüzyon yaratıyordu. Yıldızlar tarafından giyilen film kostümleri vücuda çok iyi oturan bir şekilde dikilirdi, böylece her dikiş yakın çekimde kusursuz görünmeliydi. Film şirketi olan Fox, diğer her film şirketi gibi, sadece en yetenekli tasarımcıları ve terzileri işe alırdı. Marilyn'in film stüdyoları kıyafetleri süper bir şekilde

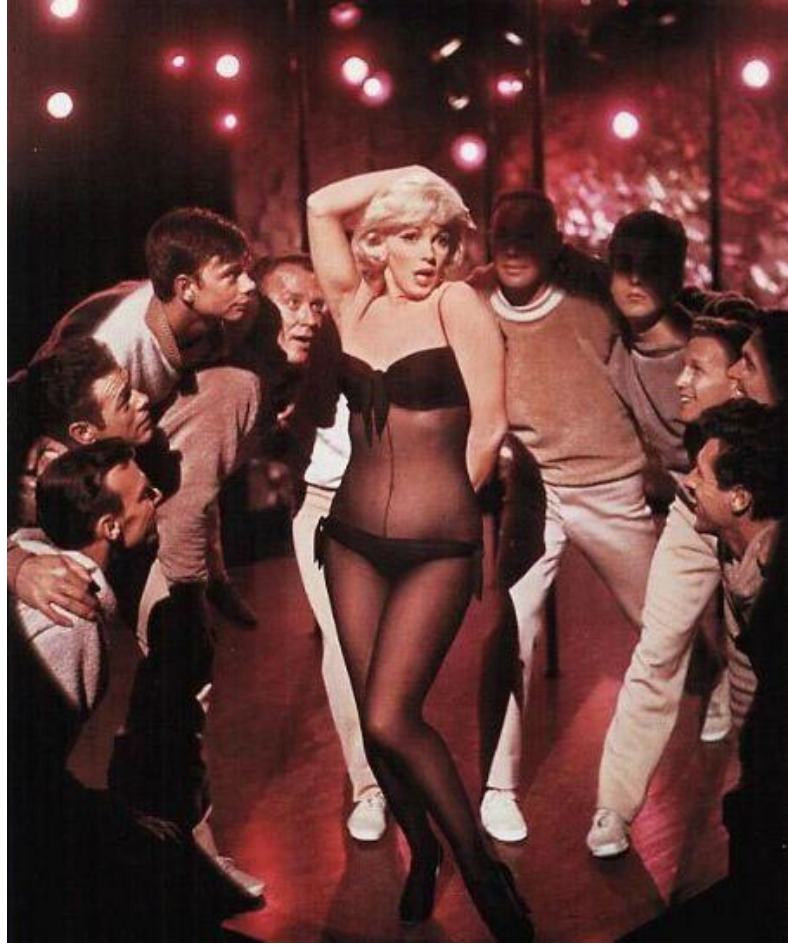
dikilir ve sanki ünlü tasarımcıların elinden çıkmış havası verilirdi”.(Nickens, Zeno, 2012. s:46)

Resim 40: Marilyn'in Niagara filminde giydiği bir diğer elbisesi

Diğer bir Niagara filmi kostümü olan bu giysi geniş kolları ve önünde kocaman tek bir düğmesi olan yün ceketin içine giyilmiş bol bir bluzdan oluşmaktaydı. Siyah, yünden dar bir etek ise görünümü tamamlıyordu. Filmde ise, Marilyn aksesuar olarak Lucite marka bir kare el çantası eklemiştir. “Monroe kalça sallayışı” olarak ölümsüzleşen Marilyn'in yürüdüğü yirmi saniyelik bu çekimde üstünde bu kıyafet vardı.

Resim 41: Let's make love filminden bir sahne

Marilyn Dorothy Jeakins'in Niagara için iyi düşünülüp tasarlanmış kıyafetlerini takdir ediyordu, fakat yedi yıl sonra yapılan "Let's Make Love" filminin gardrobundan daha az etkilenmişti. Bir müzikal komedi olan Greenwich Village revüsünde rolü için bu siyah kostümü giymişti. Sıkı, dar ve bağcıklı olan bu kostüm sahne için yapılmış bir bikiniydi. Filmde söylediği "My heart belongs to Daddy" şarkısında sahneye bu giysinin üstüne bol mavi bir süveter giyerek çıkmıştı. Bu Jeakins'in tasarladığı kostümlerin içinden en çok onayladığı giysiydi. İki önemli sahnede, Monroe kişisel gardrobundan tasarımı John Moore'a ait kostümleri tercih etmişti. Bu durum ise, Monroe'un artık Jeakins'in tasarımlarını beğenmediğinin göstergesiydi.

"Let's Make Love" filminin hemen ardından gelen "Misfits" filmi için Jeakins hala Marilyn'in kıyafetleri dikiyordu. Jeakins Marilyn'e 3 Mart 1960 tarihinde yazdığı mektupta yerine başkasını bulabileceğini yazmıştı ve eklemişti: "Seni artık memnun edemediğim için üzgünüm." Ve şunu önermişti: "Eğer Marilyn Misfits için tasarladığı kostümleri sevmediyse yerine başkasını bulabilirdi." Jeakins'in yerini hemen Jean Louis adında bir tasarımcı aldı.

8.2. Jean Louis

Kariyer hayatına Paris'te başlamıştır. Gençlik yıllarında önemli moda evlerinin kıyafetlerinin taslak çizimlerini yapmıştır. 1935'te New York'a göç ettikten sonra Hattie Carnegie tarafından eğitim almıştır. İlk tasarımını oyuncu İrene Dunne'ye satmıştır. 1943'te Hollywood'a taşındı hemen kendine Columbia Pictures stüdyosunda baş tasarımcı olarak iş buldu. Bu dönemde Lucilla Ball, Rosalinda Russell, Joan Crawford, Kim Nowak, Doris Day, Ginger Rogers ve Loretta Young gibi sanatçıları giydirmiştir. Kısa bir süre sonrada evlenmiştir.

1940'larda Columbia'daki sex ikonalarının imajlarını yaratmıştır. Rita Harworth'ın "Put the Blame on Mame" filmi için tasarlamış olduğu siyah straptez kıyafetinden ödül almıştır. 1956'da Jean Louis Judy Holidays'in "The Solid Gold Cadillac"taki tasarımlarını yaparak Oscar ödülü kazanmıştır.

Jean Louis kariyer hayatının en başarılı dönemlerinde Marilyn'in gelinliğinin tasarımında üstlenmiştir. Bu gelinliğin tasarımından 1.600 dolarlık bir ödül kazanmıştır ama Marilyn bu tasarımı beğenmemiştir. Bu tasarım olan gelinliği Dimaggio tutucu tavrından dolayı giyememiş ve bunun yerine daha sade bir kıyafet giymiştir.

Marilyn Nisan 1948'de başrolde oynadığı filmin bir tek fotoğrafı için anlaşma imzalamıştır, daha sonra bu çekimlerden "dokuz günlük mucize" diye bahsedecektir. Columbia Pictures film şirketine düşük bütçeli bir film olan "Ladies of the Chorus" filmini anlattığında, her iki müzikal şarkısı için Marilyn saç, kostüm ve koreografi açısından Rita Hayworth stiline büründürülmüştü.

Resim 42: Anyone Can You See filmindeki giydiği kıyafet

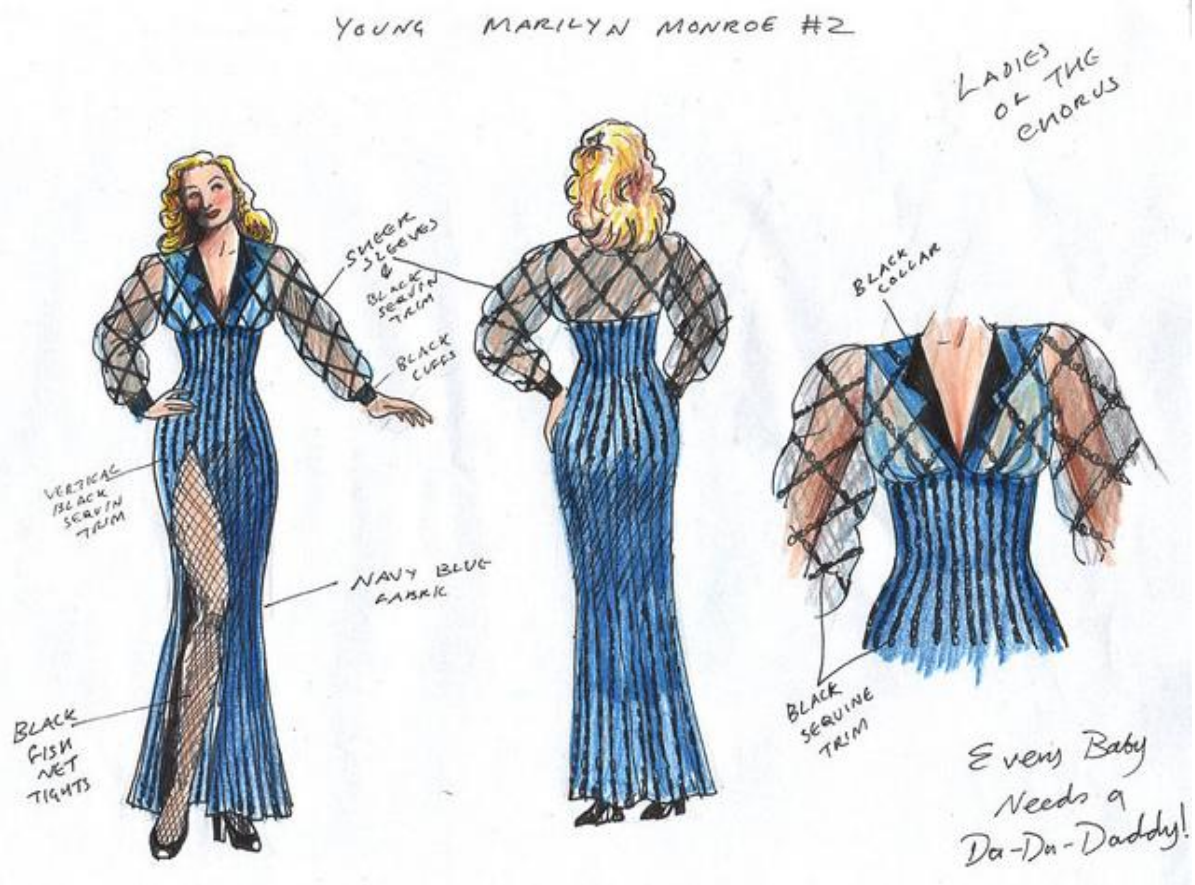
“Anyone Can See I Love” You m¼zikalinde giydiği bu elbisenin ¼st kısmı aşırı s¼slenmiř ve ortadan kesilip altına da uğuşan şifondan etek dikilmiştir. M¼zikal şarkılarının romantik tonunu bu elbise çok iyi bir biçimde yansıtmaya çalışılmış ve Marilyn dans ettiğinde elbisenin etekleri incelikle uğuşmuştur.

Resim 43: Jean Louis'in tasarlamış olduğu gündüz elbisesiyle

Bu hoş gündüz elbisesi ipekten fildişi renginde ve soluk yeşil tavuskuşu tüyü desenlerinden oluşmaktadır. Belinde kendinden olan bir kemerden ve göğüs kısmında bunu destekleyici bir dikişle etek kısmına doğru pileli ve yumuşak bir şekilde inmektedir. Bu tasarım "The Seven Year Itch" filminin metro sahnesinde giydiği elbiseyi hatırlatmaktadır. Marilyn bu tasarımı filmde birçok sahnede bu tilki kürküyle beraber kullanmıştır. Bu elbiseyi sevmiştir ve Reno'da verilen iki partide de giymiştir. (Clark Gable'ın karısının doğum gününde ve yönetmen John Huston'ın doğum günü partilerinde).

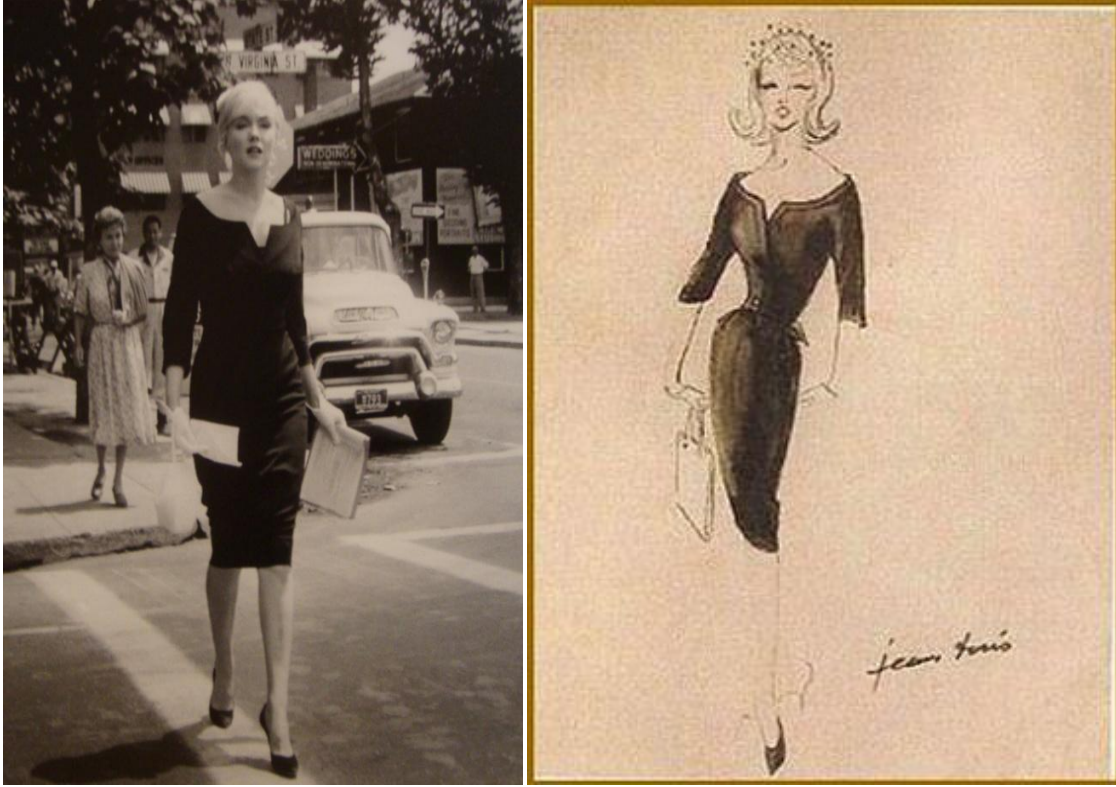

Resim 44: Every Baay Needs a Daddy şarkısını söylerken giydiği kıyafet

Oynadığı bir filmde söylediği “Every Baby Needs a Daddy” şarkısı Marilyn’i yeni tomurcuklanan baştan çıkarıcı ve buna zıt olarak saf ve tatlı genç kız rolünü çok iyi yansıtmaktaydı. Siyah şifondan yüksek belli bu elbisenin göğüs kısmı, kafes örgüsü şeklindedir ve kolları ise bol tarzdadır. Etek kısmı dikey tarzda payetlerle süslenmiştir. File çorap ise elbiseye seksilik katmaktadır.

Her iki dans kostümleri Jean Louis’in tasarımıdır, özellikle Marilyn için tasarlanmamıştır. Filmde giydiği sahne dışı kostümler gibi bunlarda Columbia Stüdyolarının eski filmleri için tasarlanmış kıyafetlerdir.

20 yıl sonra, Marilyn artık bir süper stardır ve Jean Louis’den kendisine The Misfits filminde kullanmak üzere giysi tasarlatmıştır. İronik olarak, “Ladies of the Chorus” filmindeki gibi tasarımlar geniş bir yelpazeye sahip değildi ve ilk beraber çalıştıkları zamanki gibi parlıtlı ve ışılıtlı tasarımları içermemekteydi.

Resim 45: The Misfits filmindeki giymiş olduğu kıyafetlerden bir kaçı

Bu fotoğraf ‘‘The Misfits’’ filminin erken sahne çekimlerinde Reno sokaklarında prova yaparken çekilmiştir. Marilyn geniş yakalı bolero ceketin ve ona uygun siyah ayakkabılarıyla siyah ipek kokteyl kostümü içindedir. Siyah renge sahip olan elbiseyi beyaz eldivenler ve beyaz çantayla hareketlendirmiştir.

Bu elbise ceketsiz olarak jarse şeritle dikilen düzensiz yaka kısmını açığa çıkarmaktadır. Elbise film endüstrisine ait olduğu için bundan birden fazla dikilmiştir ve Marilyn de bir tane kendine ayırmıştır. The Misfits filmini bitirdikten bir yıl sonra, bu elbiseyle Las Vegas’ta Frank Sinatra ile olan randevusu sırasında fotoğraflanmıştır. Marilyn’in bu elbisesi ve ceketi 1999 yılında Christie’s müzayede salonunda satılmıştır.

Bugünlerde, kostüm ve kumaş uzmanı olan Wayne Murray bu fotoğraflarda giydiği bir versiyonunu elde etmiştir ve iç kısmının oldukça dekolte olduğunu fark etmiştir. Boyun kısmının tam altında iki küçük dikiş hatası olduğunu keşfetmiştir. Tabii ki, Marilyn’in güzel göğüsleri vardı fakat onlar biraz aşağı doğru sarkmış ve dışarı çıkmıştı. Bu göğüslerine hoppa bir duruş veriyordu, fakat belirli modeller için istediği gibi yukarıda yuvarlak bir biçimde durmamıştı böylece Marilyn’in istediği gibi biraz destekli olarak elbisenin göğüs kısmı doldurulmuştu. Monroe güzelliğine göre, amaç göğüsleri büyük göstermek değil, giysinin etkisini arttırmaktı. O sütyensiz de dışarı çıkacak kadar göğüslerini güveniyordu fakat iş kıyafetlerin içinde vücudunu sergilemeye geldiğinde o adeta affetmeyen bir mükemmelliyetçi haline geliyordu.

Sütyen desteğine ek olarak, Murray Western Costume etiketini elbisede fark etmiştir. Ve şöyle demiştir: “ The Misfits gibi büyük stüdyoların dışında bağımsız olarak yapılan filmlerde kullanılan kıyafetler kıyafet depolarına yollanırdı ve dışarıya kiralanırdı. Metro-Godwin-Mayer, Fox veya Paramount gibi film stüdyoları bu kıyafetleri koleksiyonlarına katardı”.(Nickens, Zeno, 2012, s:72)

Resim 46: Marilyn The Misfits filmindeki oyuncu arkadaşlarıyla birlikte

Monroe burada başrollerini paylaştığı iki rol arkadaşı Montgomery Clift ve Clark Gable ile birlikte. Marilyn “The Misfits” filminin en ünlü kostümünü giymektedir. Beyaz suni ipekten dikilmiş, omuz kısmında kendinden kurdele şeklinde bağcıkları bulunan ve derin V yaka dekolmeden oluşmaktadır. Anvelop⁷ etek lale şeklinde dikilmiştir.

---

⁷ Anvelop Etek: dikdörtgen kumaş parçasının vücuda sarılması ve iğne veya düğme ile tutturulması ile eteğe dönüşen kumaşa verilen isim.

Resim 47: Something's Got To Give filminde giymiş olduğu çiçekli elbisesiyle

Daha sonra, Jean Louis Marilyn ile "Something's Got To Give" filminde çalışmıştır. Burada 1962 baharında, Marilyn çiçek desenlerinden oluşan sezona uygun bir elbise giymektedir. Bu çiçek desenlerinden oluşan elbise, jarse kumaştan yapılmış ve sırtı açık olarak tasarlanmıştır. Aynı zamanda arka bel kısmına kıvrımlar verilmiştir. Bu şekilde Louis elbisenin bel kısmını vücuda daha iyi oturmasını sağlamıştır.

Louis Marilyn'ın "The Misfits" filmi çekimleri sırasındaki kilosundan hayli zayıf olduğunu görünce çok sevinmiştir. Aslında Marilyn uzun zamandır olmadığı kadar zayıftır. Kilo verme olayı Arthur Miller ile olan evliliğinin bitmesine doğru başlamıştır ve geçirdiği sayfa kesesi ameliyatından sonra sıkı bir diyetle girmesi zorunlu olmuştur.

Vogue dergisi Marilyn'in bu ince ve zarif vücudunu fark etmiş ve Haziran ayında dergi için onu fotoğramışlardır ve ölümünden sonra da yayınlamışlardır. Marilyn ilk defa yüksek zümre moda için poz vermiştir. Maximillian kürkleri ve Dior gece elbiseleri için modellik yapmıştır.

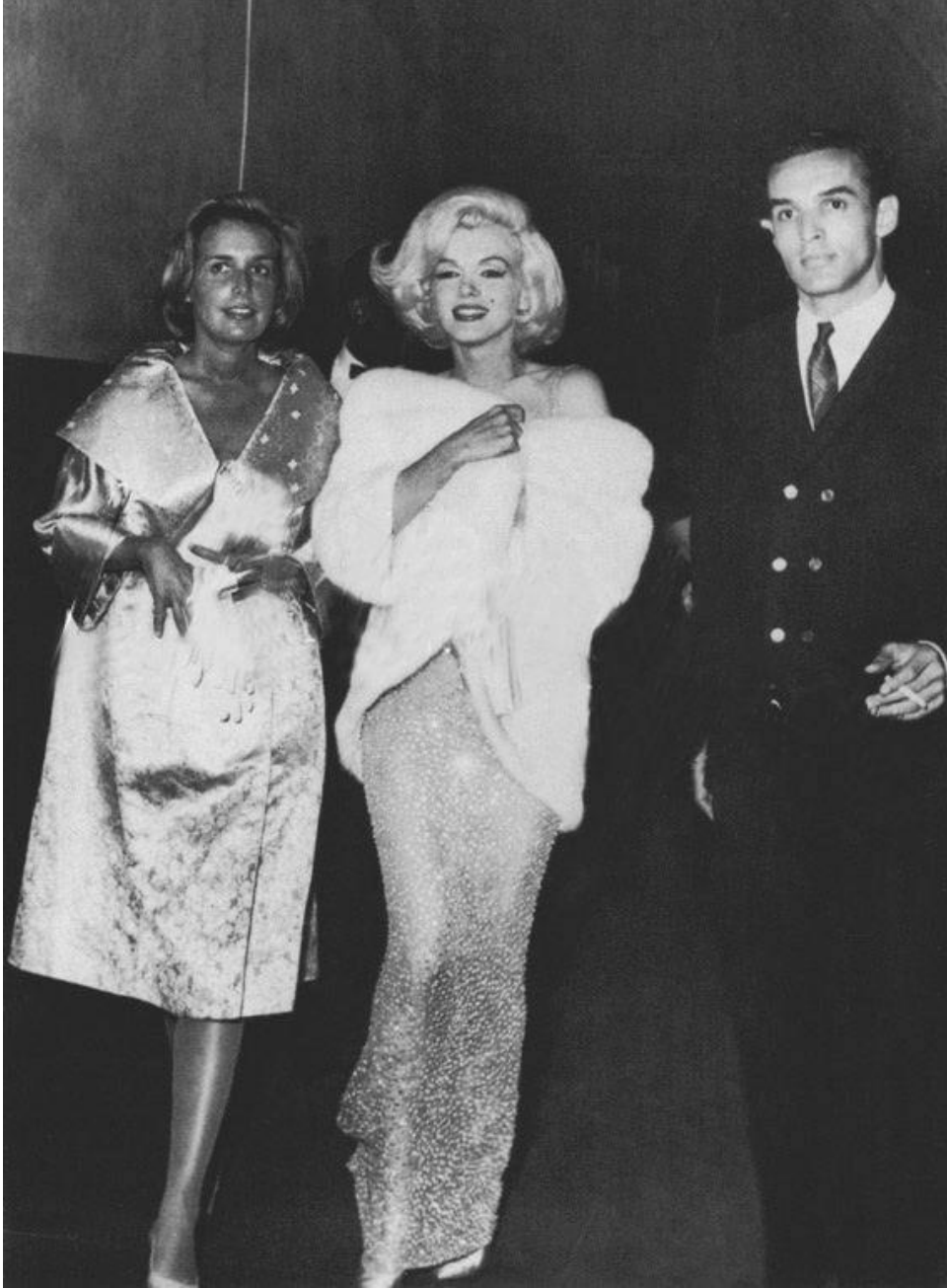
Resim 48: Marilyn yardımcı oyuncu Cyd Charisse ile tartışırken

Bu fotoğrafta (Bkz. Resim:48) yardımcı oyuncu Cyd Charisse ve Marilyn "Somthing's Got To Give" filminin sahnesinde aralarında ufak nefret doldu bir diyalog geçiyor. Marilyn bej rengi yünden bir takım içinde, kostümün bilek, etek ve yaka kısımları mink kürkünden oluşmakta, buna uygun mink beresi, ince ipek cüzdan benzeri çantası, ipek eldivenleri, pırlanta platinden oluşan broşu o günün modasını yansıtıyor. Bu hoş takım yaygın "Jackie Tarzı"nın Hollwood yorumlamasını yansıtıyor ve Kenndy'nin göreve gelmesinden beri moda standartlarını belirlemekteydi. Marilyn bu filmin ostümlerini çok sevmişti ve o Jean Louis ve yardımcı oyuncu Dean Martin Bu filmi Büyük bir iyimserlikle çekmişti.

1962 yılının 19 Mayıs'ında, Marilyn Monroe Başkan John Kennedy'nin 45. Doğum günü kutlamasında yıldızlarla süslü Gala da sahneye çıkmak için Manhattan'da bulunan Madison Square'e gelir. Marilyn'e eşlik eden kişi, eski kayınpederi İsidore Miller'dır. Gecenin yapımcısı Jean Dairymple Marilyn'ı davet ettiğinde Marilyn kendisine edepi bir şeyler giymesine söz vermişti. Dairymple şöyle demişti:"Ona sade bir kıyafet giymesini söyledim çünkü resmi bir kutlamaydı." Marilyn tabii ki bundan altı yıl önce Kraliçe Elizabeth ile tanışmak için hazırlanırken umarsız bir şekilde aynı öğüdü duymamazlıktan gelmişti.

Kıyafeti tasarlaması için Jean Luois'e başvurmuştu. Film işlerine ek olarak, Luois Marlene Dietrich konseri için iç gösterici kıyafetler hazırlamasıyla da biliniyordu. Marilyn ondan onun için tarihi olacak ve kalabalığın dikkatini kendi üzerine çekecek ince vücudu ortaya seren bir kostüm tasarlamasını istedi.

Resim 49: Marilyn Kennedy'in doğum gününde

Marilyn'in üvey kız kardeşi Berniece Miracle şöyle demişti: " Jean Luois iki tane kostüm Modeli çizdi, iki kıyafette vücudu saran cinstendi, fakat biri payetlerle diğeri ise suni elmaslarla süslüydü. Bir tanesinin sırt dekoltesi popoya kadar iniyordu. Benden hangisini giymek için fikir aldığında ben en güzel yerini ortaya çıkarmanı tercih etmesini söyledim."(nickens, Zeno, 2012. s:78)

“Marilyn’in seçtiği giysi Jean Luois’in Diethrich için tasarladığı kıyafetlerden daha modern ve daha az süslü püslüydü. Marilyn’in kıyafeti yeri süpüren ve vücudu saran bir tasarımdı. Sırtı derin kesimli ve askılıydı. Ayrıca, yakası açık ve yuvarlaktı. Kıyafetin biricik özelliği kumaşıydı. Jean Luois şöyle demişti:” çok ince materyalden oluşuyordu ve sahnede daha çok parlaması için sahte elmaslarla süslenmişti. Marilyn elbisenin içine hiçbir şey giymemişti.” Taşlar kademeli olarak çiçeksi rozetlerden oluşuyordu ve elbise o kadar dardı ki tasarımcı elbisenin arkasına Marilyn rahat yürümesi için 45cm lik bir yırtmaç açmıştı. Marilyn elbiseyi beyaz minkten bir etol ile tamamlamıştı. Marilyn bu kıyafet için Luois’e tam 5.000 dolar ödemiştir. 1999 yılında bu kostüm, Christies müzayede evinde, 1.267.500 dolara alıcı bulmuştur”.(Nickens, Zeno, 2012, s:78)

Resim 50: Marilyn’in Kennedy’nin doğum gününde giydiği elbise

Marilyn, Kennedy için “Happy Birthday” kısık bir sesle söylemeye başladığında, seyirciler derin bir sessizlik içinde saygıyla karışık hayranlıkla onu dinlediler. Marilyn mutsuz bir yılını geride bırakmış gibiydi ve hiç olmadığı kadar büyüleyiciydi.

Bazı eleştirmenler Monroe’nun performansını uygunsuz olarak baştan çıkarıcı bulsalar da, Kennedy şovu sevmişti. Bir rivayete göre Marilyn bu giydiği elbiseyle kendini çıplak ve daha özgür hissettiğini söylemiş ve seyirciler karşısında bu şekilde görünmek istediğinin çocukluk hayali olduğunu söylemişti. Monroe şarkı söylemesinden sonra partide insanları etkilemeye devam etti.

Resim 51: Marilyn 1 Haziran 1962 36. Yaş günü için Charyes Rayine Stadyumunda

1 Haziran 1962 yılında, 36. Yaş gününde Marilyn yeni açılmış olan Charvez Ravine Stadyumunda halk önünde son kez görülmüştür. Kendisine Los Angeles takımının beyzbol oyuncusu Albie Pearson eşlik etmiştir. Marilyn Muscular Mystrophy Foundation yararına orada bulunmuş ve seyircileri çılgına çevirmiştir.

8.3. Elois Jossen

California'lı Elois Jossen Paris'te ve Los Angeles'ta bulunan Chouinard Sanat Enstitüsü'nde moda tasarımı okudu. 1947 yılında Dishonored Lady filmi için tasarıma başlamış oldu ve 1949 yılında Edith Head, Dorothy Jeakins, Gile Steele ve Gwen Wakeling ile beraber Samson ve Delilah filmi için Academy ödülü kazandı.

Bir Monroe filmi olan 1952 yapımı "We're not Married" filmi için kostüm tasarlamıştır, Jossen televizyon dizisi olan I Love Lucy'de oynayan Lucille Ball'un gardrobunu iki sezon boyunca tasarlamış, ayrıca Private Secretary'de oynayan Ann Sothern'ın

kıyafetlerini dikmiştir. Son olarak 1982 yılında Tron filmi için Akademi ödülüne aday gösterilmiştir.

Resim 52: We are not Married filminde giydiği kıyafetiyle birlikte

“We are not Married” filminde Marilyn’in Annabel adlı adeta oyuncak bebek gibi olan genç bir gelini canlandırdığı karakter için bir giysi tasarlamıştır. Bu elbise diz altında, kirli beyaz renginde ve şeffaf kumaş üzeri işlemler yapılmıştır. Çiçek yapraklı omuzlarını örten (capalet) omuzlarını sarmakta ve göğüs dekoltesini vurgulamıştır.

Resim 53: We are not Married filmi için dikilen bir diğer kıyafet

“We’re not Married” için dikilen bu günlük kıyafet stüdyo kıyafeti için iyi bir örnek teşkil etmektedir. Marilyn bu elbiseyi günlük kullanımı için istemiştir. Bu kıyafet bej renginde, kolları erkek gömleği kolu gibi olup düğmeler aşağı doğru sıralanmış, düğmeler benekli incik boncukla tezat oluşturmaktadır. Kısa kollu ceket şal etkisi vermektedir. Kemer isteğe bağlı takılan bir aksesuardır. Kostüm provasından sonra, eteğin yırtmacı değiştirilmiş, şapka filmde giyilmeden önce çıkarılmıştır.

Resim 54: 1952 Yılında Katıldığı Atlantic City'deki Miss Amerika

Suni ipekten dikilmiş bu mayo yan kalçalardan ölçülü bir şekilde çapraz olarak bağlanarak göğüs dekoltesini taklit ederek ucuna fiyonklar kondurulmuştur. Aynı şekilde ince askıların ucuna da fiyonklar yerleştirilmiştir.

Resim 55: Annebel Miss Mississippi ünvanını aldığı mayo ile birlikte

Annabel Miss Mississippi ünvanını bu tek parça zarif mayoyu giyerek kazanır. Elois bu mayoyu yaparken krem renginde, şal desenli, boncuklarla süsleyerek ve metalik iplik kullanılarak bir tasarım yaratmıştır. Mayoya etek kısmı eklenerek fistonlarla süslenmiştir.

Resim 56: Meşhur Platform topuklu Ayakkabılarıyla

Marilyn Monroe'un hayranları platform tabanlı bu ayakkabıları hatırlayacaklardır. Ayakkabıların tabanları sağlam Lucite maddesinden yapılmıştır ve kurdelerle bağlanmıştır. Bu ayakkabı farklı kurdele renkleriyle kullanılabilir. Marilyn bu ayakkabıları fotoğraf çekimlerinde defalarca giymiştir ve aynı zamanda 'How to Marry a Millionaire' filminde de kullanmıştır. Yapay pırlanta taşlarıyla süslü kırmızı mayosunu giydiği zaman aynı renkten kurdeleleri bu ayakkabıda kullanmıştır.

8.4. Charles Lemaire

Charles Lemaire gençlik yıllarında Vaudeville performansı için ilk kotsüm tasarımını ilk kez Chicago'da yapmıştır.1925'te kendi moda evini Hollywood'da açmadan önce Broadway'de bulunarak The Ziegfield Follies için tasarımlar yapmıştır. 40 yıllık moda hayatı süreci içerisinde, 200 filme aşkın herkese kıyafet giydirmiş, sessiz yıldız Barbara LaMarr'dan Jane Fonda'ya kadar.1940'ların sonunda LeMairre 20th Century Fox'un ünlü oyuncuların kıyafetlerinin bulunduğu bölümün yöneticiliğini yapmış ve bir çok yıldızın kıyafetlerinin tasarımını üstlenmiştir. Üç tane akademi ödülü kazanmış ve All About Eve filminin kıyafet tasarımından da ödül almıştır.

Resim 57: 29 Mart 1951 Thomar Moulton'a All About Eve filminin en iyi ses için aldığı Oscar ödülü ile birlikte

29 Mart 1951 yılında Monroe sahne gerisinde Hollywood'daki Pantages Tiyatrosunda Thomas Moulton'a "All About Eve" filminde En iyi Ses dalında kazandığı Oscar ödülünü takdim ettikten hemen sonra birlikte poz veriyorlar. Marilyn burada siyah tülde bir gece elbisesini giyiyor ve onun bu Oscar töreninde gözüktüğü tek an çünkü Oscar törenleri sadece radyodan yayınlanıyordu. Elbisenin dekoltesi derindi ve tüllerle gizlenmişti. Omuzların yukarısına çıkarılabiliyordu. Elbisenin etek kısmı ise aralıklı olarak payetlerle işlenmişti.

Sahneye çıkmadan az önce, Marilyn eteğinin söküldüğünü farketmişti ve çok paniklemişti. Jane Greer, Debra Paget ve Gloria DeHaven onu rahatlatırken bir terzi hemen problemi halletmişti. Bu elbiseyi ilk olarak Valentine Cortese The House on Telegraph Hill filminde aylar önce giymişti. Renie filmi için itibarlı bir tasarımcıydı, LeMarie bir payet daha eklemeyi teklif etmişti ve bunun bir işbirliği olduğunu iddia etmişti. Bu bağlamda, Paramount'taki meslektaşı Edith Head'ten bir farkı yoktu.

Resim 58: 14 Ocak 1954 Marilyn Joe Dimaggio ile evleniyor

Bay ve Bayan DiMaggio 14 Ocak 1954 yılında San Francisco’da düzenlenen nikah töreninden çıkıyorlar. Halkın çok ilgisini çeken iki yıllık flört döneminden sonra, beyzbol efsanesi sade bir törenle hayatlarını birleştiriyorlar.

Marilyn boyun bölgesine kadar sıralanan, truvakar kolları, çikolata kahvesi ince pamuklu kostümü içinde. Kostümün yaka kısmı beyaz vizon kürk ve sade bir broşla süslenmiş. Marilyn’in kostümünün kapalı yakası genelde Marilyn’in geleneksel cazibesinin nereye gittiğini sorgulamışlardır. Marilyn basını değil, yeni kocasını etkileme çabasıyla böyle bir kıyafeti tercih etmişti. Joe Marilyn’in seksi imajını pek tasvip etmiyordu.

Yazar Alice Hoffman San Francisco’daki törende Marilyn’e eşlik etmişti. Hoffman daha sonra Modern Screen için yazdığı makalede Marilyn’in bu kıyafeti son dakikada Union Square’de bulunan Joseph Magnin’s’ten aldığı haberini yaymıştır.

Magnin’s’ten birkaç kıyafet aldığı doğrudur fakat bu kıyafetleri balayında giymek için almıştır. Nikahın da giydiği kostüm Charles LeMaire tasarımıdır. Marilyn nikahın da giydiği bu kıyafeti iki ay önce Kasım 1953 tarihinde Fox stüdyolarını ziyaret ederken onları selamlarken giymiştir.

Resim 59: Marilyn ve Joe San Francisco havaalanındalar

Yeni evliler San Francisco havaalanında önce Hawaii'ye ve oradan Japonya'ya gitmek için uçaklarını beklerken görüntülenmektedirler. Marilyn burada siyah ceket ve uzun bir etek içerisinde görülmektedir. Yakaları büyük olan bu ceket üzerine yerleştirilmiş aynı düğmeleriyle hareketlendirilmiştir. Normal boyutlarından uzun olan eteği ise yine ceketinde olduğu gibi büyük düğmeler belinden başlaryıp etek ucuna devam ettirilmiştir. Üzerine ise büyük siyah bir kürkle tamamlamıştır. Aksesuar olarak inci bir kolye takmıştır.

Resim 60: Marilyn japonya havaalanında

Japonya'daki küçük bir basın ordusunun karşısında Monroe başka bir LeMarie kıyafeti içinde. Oldukça sade olan bu kıyafetin boncuklu siyah, çıkarılabilir bir yakası vardı ve mavi gabardin'den dikilmişti. Siyah mink kürk ise kıyafete sihir katmıştır.

Resim 61: Marilyn ve DiMaggio 12 Eylül 1954 Manhattan El Morocco’da

Bu resimde Marilyn ve DiMaggio 12 Eylül 1954 tarihinde Manhattan’da bulunan El Morocco’da gecelerini geçirirlerken görülüyorlar. Üç gün sonra Marilyn’ın “The Seven Year Itch” filminin çekimi sırasında metro ızgarasının eteklerini havalandırdığı ünlü fotoğrafı evliliğinin bitişini hızlandırmıştır. Marilyn LeMarie imzasını taşıyan geniş ve düşük yakalı siyah yün gabardinden bir kıyafet giymektedir. Yakalarının büyük oluşu bakışları göğüs dekoltesine çevirmektedir.

Marilyn kolye takmayı pek sevmemekteydi fakat bazen bu tarz kıyafetler için farklı aksesuarlar kullanmaktaydı. “Göğüs kısmıma taze kırmızı güller yerleştirmeyi seviyorum. Çiçek takmayı çok severim, taze gülleri bulamadığımdan yapaylarını takarım.” Hollywood’da bir yıl önce, Marilyn, Esther Williams ve Esther’in kocası Ben Gage ile bir partide beraber oturmuşlardı. Silver Screen dergisi çiftin birbirlerine bakış atmalarını yakalamıştı. Esther şunu gözlemlemişti: “Marilyn V yakalı kıyafet giydiğinde göğsüne hep bir gül takıyordu. Göğüs arasını kapamaya çalışıyordu, ama tamamen bunu başaramıyordu.” Gage ise şöyle not düşmüştü: “Gül solup gitmişti. Esther gülerek şöyle demişti:” Oh, tatlım, gül tamamen yanıp tutuşmuştu.”(Nickens, Zeno, 2012, s:63)

Resim 62: Marilyn Mikimoto İnci Kolyesiyle

Marilyn'in üstünde aynı gabardin kıyafet var fakat küçük Mikimoto incisi sıralı bir gerdanlıkta vardı boynunda. Bu Marilyn'e Japon İmparator'undan hediye idi. 22 Ekim 1954 tarihindeki bu resimde Marilyn bir lady gibi parılıyordu.

8.5. Don Loper

Don Loper tasarım kariyerine Müzik okulunu bitirdikten sonra 1944'te Fox'ta başladı. Birkaç önemli filmlerin kareografliğini üstlenmiş ve aynı zamanda müzik yapımcısı olan Arthur Freed'in asistanlığını yapmıştır. Daha sonra 1946 da moda evi açarak hollywood'un zengin kesimlerine hizmet etmiştir. 1952 yılına gelindiğinde Marlene Diethrich için tasarımlar yapmıştır.

1964'te Barbara Straisand'ın Broadway'deki "funny Girl"ün galasında giymiş olduğu siyah kadife uzun etekli elbisesinin de tasarımını yapmıştır. Loper'ı anımsatan kendi yapmış olduğu "the Fashion Show" görülsede onu en çok zihinlerde yer etmesini sağlayan 1955 yapımı "I love lucy" filmi için yapmış olduğu kıyafet tasarımlarıdır.

Resim 63: Marilyn Loper'ın Moda evinde

1951 yılının dergisi için Marilyn Loper'ın moda evinde onun 3 tasarımıyla poz veriyor. Bu gece elbisesi soluk mavi şifon kumaştan dikilmiş. Omuzlarda ve bel kısmında boncuklardan işlemler yapılmıştır. Elbisenin etek bölümünün üst kısmına ışıltı verilmesi için boncuklar serpiştirilmiş. Modelin omuz kısmından aşağı doğru iki uzun kumaş parçası inmektedir. Marilyn'in bu üzerindeki tüller hem şal olarak hemde sarkıtarak elbiseye hareketlilik kazandırmaktadır.

Resim 64: Marilyn Looper'ın tasarımı koyu lacivert elbisesiyle

Bu elbise koyu lacivert renğinde, dantel işlemeli şifon kumaştan dikilmiş ve aynı kumaştan kemeri bulunmaktadır. Elbisenin dekoltesi göğüs kısmını açık bırakan şekilde kare şeklinde kesilmiştir ve omuzlarındaki kumaşlar çok ince bir şekildedir.. Alçak topuklu ve önü açık gece ayakkabıları dikkat çekicidir. Marilyn'in sahip olduğunu kesin olarak bildiğimiz tek Looper tasarımı bej rengeindeki takım, fakat bu tasarımlar Marilyn'in kişisel gardrobu için çok fazla muhafazakardır. Marilyn bu kıyafetler için sadece modellik yapmıştır. Bu kıyafetler dönemin moda uslubunu yansıtan kıyafetlerdir.

Resim 65: Marilyn Looper'ın tasarımı diğer bir elbiseyle

İpek kumaştan hostes tarzındaki bu elbise tozlu pembe renğinde, dik yakası ve dirsek hizasındaki kollarının manşetleri orman yeşili tonuyla vurgulanmıştır. Yeşil renk yaka kısmı aşağıya doğru dđğmelerle birlikte inmektedir. Bu elbisenin üst kısmı vücuda oturmakta, belden aşağıya olan kısmı ise geniş tutulmuş ve yere kadar inmektedir.

8.6. John Moore

Marilyn Monroe'nun değeri anlaşılamamış modacılarından biri olan Moore oklohoma'da doğmuş ve Texas'da büyümüştür. John Moore liseden mezun olduktan sonra New York'a taşınmış ve burada moda okumuştur. 1948'de Parsons Moda okulundan Mezun olup hemen sonrasında Elizabeth Arden ve Mattie Talmack için tasarımlar yapmıştır. Talmack'a tasarım yaparken Norman Norell'le tanışıp danışmanlığını yapmıştır.

1953'te Moore ve Talmack birlikte özel Coty ödülü almıştır. 1955 yılında Norell tarafından Marilyn ile tanışmıştır. Bu yıllarda ikili çok yakın arkadaş olmuştur. Monroe Moor'un tarzını çok beğenmiş ve Arthur Miller ile yaşadığı 57. Caddedeki evinin tasarımını da Moor'a yaptırmıştır.

Resim 66: Ambassador Hotel'de Cecil Beaton'a poz verirken

1956 yılında, Manhattan's Ambassador Hotel de Marilyn Cecil Beaton'ın orada yarattığı stüdyoda poz vermekte. Yüksek sosyetenin ve sanat camiasının fotoğrafçısı olarak ünlenmiş 'Beaton', "My Fair Lady", "Gigi" ve "On a Clear Day You Can See Forever" filmleri için tasarladığı kıyafetleri satın almıştır. Diğer fotoğrafçılar gibi Beaton da Monroe'nun pozlarına hayrandı. Daha sonra Marilyn için şöyle yazacaktı: "Marilyn'in kendine has tuhaf bir dehası vardı ve bu asla ölmeyecek."(Nickens, Zeno, 2012, s:71)

Marilyn, Beaton'a poz verirken çeşitli kostümler giymiştir: bu fotoğraftaki kostüm ise, Jhon Moore tarafından tasarlanmıştır. İnce askılı sade mini etekli bir elbisedir.

Resim 67: Marilyn ve Arthur evleniyor

Marilyn ve Arthur Miller 1 Temmuz 1956 yılında, Miller'in menajerinin New York'taki evinde evlendiler. Marilyn Bej Rengi şifondan bir John Moore kostümü içindeydi. Kollarında ve kıyafetin üst kısmında büzgüler vardır. Göğsün altına is satenden bir kumaş eklenmiştir. Altına saten ayakkabıları giymiş ve arkadaşı Amy Greene'in katkılarıyla hale etkisi yaratan bej bir duvak takmıştır.

Resim 68: Radio Ctiy Müzik Hall’da The Prince And The Showgirl’ün Prömiyerinde

13 Haziran 1957 yılında Radio Ctiy Müzik Hall’da gerçekleştirilen ‘‘The Prince and the Showgril’’ün epey gürültü koparan prömiyerinde Marilyn bu John Moore tasarımı gece elbisesini tercih etmiştir. Vücudu saran balık kuruğu eteğiyle ve uzun etolü ile çok farklı bir havası vardı. Bej rengi genelde insanı sıkabilen bir renktir fakat Marilyn bu kıyafeti kendine has parlıtsıyla öne çıkarmıştı. Marilyn’in saçı dağınık taranmıştı ve makyajıda doğaldı.

Marilyn daha doğal bir tarzı severdi. Buna rağmen Moore’un tasarımlarını seviyordu çünkü göğüslerinin altına bir şey koymadan dik gösteriyordu.

Marilyn’in ölçüleri değişkenlik gösterirdi. Zayıfken ölçüleri 36D-23-35 idi. Ölçüleri genellikle 36 ila 38 arası oynardı.

Resim 69: Mark Of Dimes yararına yapılan Moda Şovu

Marilyn bu Moore tarzı satenden kostümü Mark Of Dimes yararına 28 Ocak 1958 tarihinde yapılan moda şovunda giymişti. Kıyafetin ceketinde dört düğme vardı, kolları bilek hizasında kıvrıktı.

Resim 70: Marilyn Cristobal Balenciaga tasarımı düz kesim elbiseyle poz veriyor

Moda yenilikçisi Cristobal Balenciaga bu şekilsiz ve düz kesim elbiseyi 1957 yılında tanıtmıştı. Bir yıl sonra ise, daha dar bir versiyonunu tasarladı. Burada Marilyn her iki tarzı yansıtan bir elbise giymiştir. Kayık yakalı ve kolları dirsek hizasında bir elbiseydi. Bu resimde Marilyn yapımcı Walter Mirisch ile Nisan 1958 tarihinde New York'ta poz vermektedir. "Some Like It Hot" filminin tanıtımını yapmaktaydılar. Marilyn bu tarzdan sıkılıp elbiseyi üvey ablasına yollamıştır.

Resim 71: John Moore tarzı bir elbise ile poz veriyor

Marilyn bu arada başka bir Moore tarzı elbiseyle poz vermektedir. Elbise siyah ipekten dikilmişti ve önüne kocaman organzaden fiyok kondurulmuştur. Monroe bu dönemde daha rahat kıyafetler giymeyi tercih ediyordu çünkü biraz kilo almıştı.

Resim 72: Marilyn Paramount Theatre'da filminin prömiyerinde

1 Temmuz 1958 tarihinde Marilyn Paramount Theatre'da filminin prömiyerinde vücudu saran balık kuyruğu bir kırmızı elbise içindedir. İnce askılar derin dekolteyi tutmakta, uzun eldivenler ve büyük bir şal elbiseye inanılmaz derecede hava vermektedir.

Resim 73: Marilyn Hotel Del Coronado'da

“Some Like It Hot” çekiminin filminin molasında San Diego'daki Hotel Del Coronado'da rahat bej rengi ipekten elbise içinde ve kahkaha atmaktadır. Üzerinde ki elbisesi oldukça sade günlük olarak tasarlanmış ve sade düz bir topuklu ayakkabılarla kombine edilmiştir. John Moore Marilyn'i bej rengi kıyafetler içinde görmekten hoşlanmıştır. Marilyn daha önce hiçbir şekilde bej renk kıyafetler giymemiştir taki Moore'a gelene kadar.

Resim 74: Marilyn burada ‘‘Some Like It Hot’’ filminin prömiyerinde

28 Mart 1956 yılı, Marilyn Monroe New York’ta ‘‘Some Like It Hot’’ filminin prömiyerin de karşılanıyor. Uzun fildişi rengi krepe elbisesi gümüş solucan şekli boncuklarla işlenmiş. İnce askılar tipik Moore tarzını yansıtmakta, beyaz kürk, uzun eldivenler ve küpeler kıyafete ışıltı katmaktadır. Bu elbisenin aynısının siyah rengi de vardı. Bu kostümü ‘‘Let’s Make Love’’ filminde giymiştir. Diğer siyah olan elbiseyi de birkaç fotoğraf çekiminde kullanmıştır.

Resim 75: 1961 Actor Studio Galasında

Marilyn Monroe 1961 tarihinde Manhattan'daki balo salonunda Actor's Studio Gala da bulunmakta. Monroe çok stresli bir ruh halindeydi çünkü The Misfits'deki rol arkadaşı Clark Gable aniden ölmüştü. Arthur Miller ile olan evliliği sona ermişti. Bir klinikte yatmış ve oradaki zor zamanlarından sonra iyileşmeyi başarmıştır. Marilyn'in oyunculuk gururu ve manevi babası olan Lee Strasberg'e bu hayır balosuna katılacağına dair söz vermişti ve duygusal olarak çok yıpranmış olmasına rağmen sözünde durmuştu. Kürkünün altında "Some Like It Hot" ta filminin prömiyerin de giymiş olduğu kostümün benzer bir versiyonuydu. Marilyn bu tip organizasyonlarda bej, siyah, beyaz ve ten rengi giymeye başlamıştır.

Resim 76: Marilyn David di Donatello ödülünü alırken

13 Mayıs 1959 Monroe ilk defa Moore'un kokteyl kıyafetiyle fotoğraflandı. Marilyn "The Prince And The Showgirl"deki performansı için Manhattan'daki İtalyan Konsolosluğunda David Di Donatello'dan ödülünü almaktadır.

Bu kısa kolsuz krepe yün elbisenin ona uygun ceketi vardı. Kostümün üst kısmı kahve rengi şifondan ve siyah yapraklarla, minik taşlarla süslenmiştir. Marilyn bu kostümü Eylül 1959 tarihinde rus Primadonna Nikita Khmshev'i Hollywood'ta karşıladığı zaman giymiştir. Ocak 1961 tarihinde Clark Gable'ın oğlunun vaftiz töreninde ve daha sonra aynı yıl Dean Martin ile beraber Frank Sinatra'yı dinlemeye gittiği Las Vegas'taki bir gece klübünde de giymiştir. "Let's Make love" setinde Marilyn Gene Kelly ve Yves Montand ile sohbet ederken de aynı kıyafeti giymiştir.

8.7. William Travilla

Marilyn gibi Travilla da Los Angeles doğumluydu. 8 Yaşında dahi bir çocuk olarak Chouinard Sanat Enstitüsünde erişkin sınıfında ders almasına izin verildi. Bir genç olduğunda yerel burlesque yıldızlar için kostüm tasarlamaya başladı. İlk çalışmaya başlaması Western Kostüm şirketiyleydi.

İlk stüdyo kariyeri Hal Roach arsasında 1941!de çekilen bir filmle başladı. Dokuz yıl sonra Columbia ve Warner Bros.'da Shirley Temple'dan Lupe Velez'e bir çok yıldızı giydirmişti. "The Adventures of Don Juan" filminde Leah Rhodes ve Marjorie Best ile 1950 Akademi Ödülünü paylaştı. "The Day The Earth Stood Still" filminin kostümlerini hazırladı. 1951'de Marilyn ile tanıştırıldığında 35 tane filmde çalışmıştır.

Daha sonraki beş yıl içinde Travilla Marilyn'in en ünlü filmlerinin kostümlerini tasarladı. Marilyn Travilla'nın ilham perisi, hatta kısa bir süre sevgilisi oldu.1954'de Screen Life dergisine "Marilyn dünyadaki en mükemmel figüre sahip." demişti. "Nasıl giydirderseniz giydirin seksi görünüyor." Marilyn için en önemlisi, önerilerini hiçbir zaman kulak arkası etmiyordu. Marilyn'in ünlü kamu imajını yükseltirken hangi filmde nasıl tasarımların en iyi gideceği konusundaki sezgisine saygı duyuyordu.

Resim 77: Gentlemen Prefer Blondes filmi kostümlerinden biri

1952 Sonbaharında Travilla ‘Gentelmen Prefer Blondes’ filmi için bir kostüm tasarlar. Şık ve rahat bir şekilde vücudu sarmalayan bu kıyafet çapraz dekolteli uzun kollu yeşil bir üst, açık lavanta rengi ipekten kuşak şeklinde bir korsaj ve koyu mor kadife pantolondan oluşuyordu. Aksesuarları oltu taşı gerdanlık ve ona uygun küpeler, siyah sandaletten oluşuyordu.

Resim 78: Monkey Bussines filminde giydiği kıyafet

Bu ‘Monkey Business’ filmi için dikilmiş kostümü grimsi yeşil hafif yünlü bir kumaştandı. Kumaş kaplı düğmeler V yakanın altından etek ucuna kadar uzanıyordu. Kendinden bir kemer ve kollarında ve kemerin ucunda mini ponponlar içeriyordu.

Resim 79: Monkey Bussiness Filminden Bir sahne

Monkey Business filminde Travilla ne kadar moda olursa olsun Monroe'nun kloş⁸ etekten hiç hoşlanmadığını görmüştü. Bu filmde ise seçim şansı yoktu. Başdöndüren bir sekreter olarak kafasız yatırımcı Cary Grant'e naylonlar üzerine geliştirdiği yeni formülünün ne kadar iyiye gittiğine inandırmak zorundaydı. Daha sonraları filmde Monroe ve Grant tekerlekli paten pistinin üstünde yere düşerler. Bu sahnedeki aksiyon için kloş etek gerekli olmuştur. Marilyn bu eteklerden hoşnut olmasada gönülsüz olarak giymiştir.

Aristokrat havadaki bu elbise yumuşak ten ve bej rengi etekli bir elbiseydi. Kendinden kemer eteğin fazlasıyla kabarmasını önlüyordu. Bu elbise Marilyn'in gelecekteki kocası Joe Dimaggio ile ilk fotoğraflandığı elbiseydi.

---

⁸ Kloş: Bir giysinin belden aşağısında kalan sarkan bölümü.

Resim 80: Marilyn Atlantic Ctiy de Miss Amerika yürüyüşünde

1952 Eylül’de Atlantic City deki Miss America yürüyüşüyle Marilyn pop kültür tarihine adını yazdırır.

Fox böyle bir günlük olaya katılmasına izin verdi ancak asla ayak bileği uzunluğundaki Travilla elbisesini onaylamadı. Kendinden kemerde biten derin dekolteyi lacivert dar jarse⁹ bir elbiseydi. İki kısa kanat kemerin altında kalçalardan inerken, önünde diz boyunda yırtmacı vardı. Beyaz dar yaka omuzlarına doğru yayılıyordu. Bu elbiseyi daha sonra Andy Warhol portrelerine poz verirken kullandı. Fox bu elbiseyi halk içinde giymek için fazla müstehcen bulmuş, yerine farklı bir elbise önermişti. Marilyn ise o elbiseyi bir çocuk hastanesini ziyaret ederken kullanmıştı. Bazı yarışmacıların eleştirilerine rağmen, Marilyn yaptığı ince ve kurnaz espriyle halk gözünde kazanmıştı; “Sakıncalı bir dekoltem olduğunu hiç düşünmedim. Herkesin bana baktığının farkındaydım ama bunun sebebi bence Grand Marshall rozetimdi.”

Aralık 1953’de Hugh Hefner Playboy dergisinin ilk sayısını yayınladığında kapağında bu elbiseyle resmi vardı. Hefner’a göre Monroe hiçbir rahatsızlık duymadan takvim için çıplak pozlar vererek seksüel devrimin ilk kıvılcımını ateşlemiş, kendisi ise bunu devam ettirmiştir.

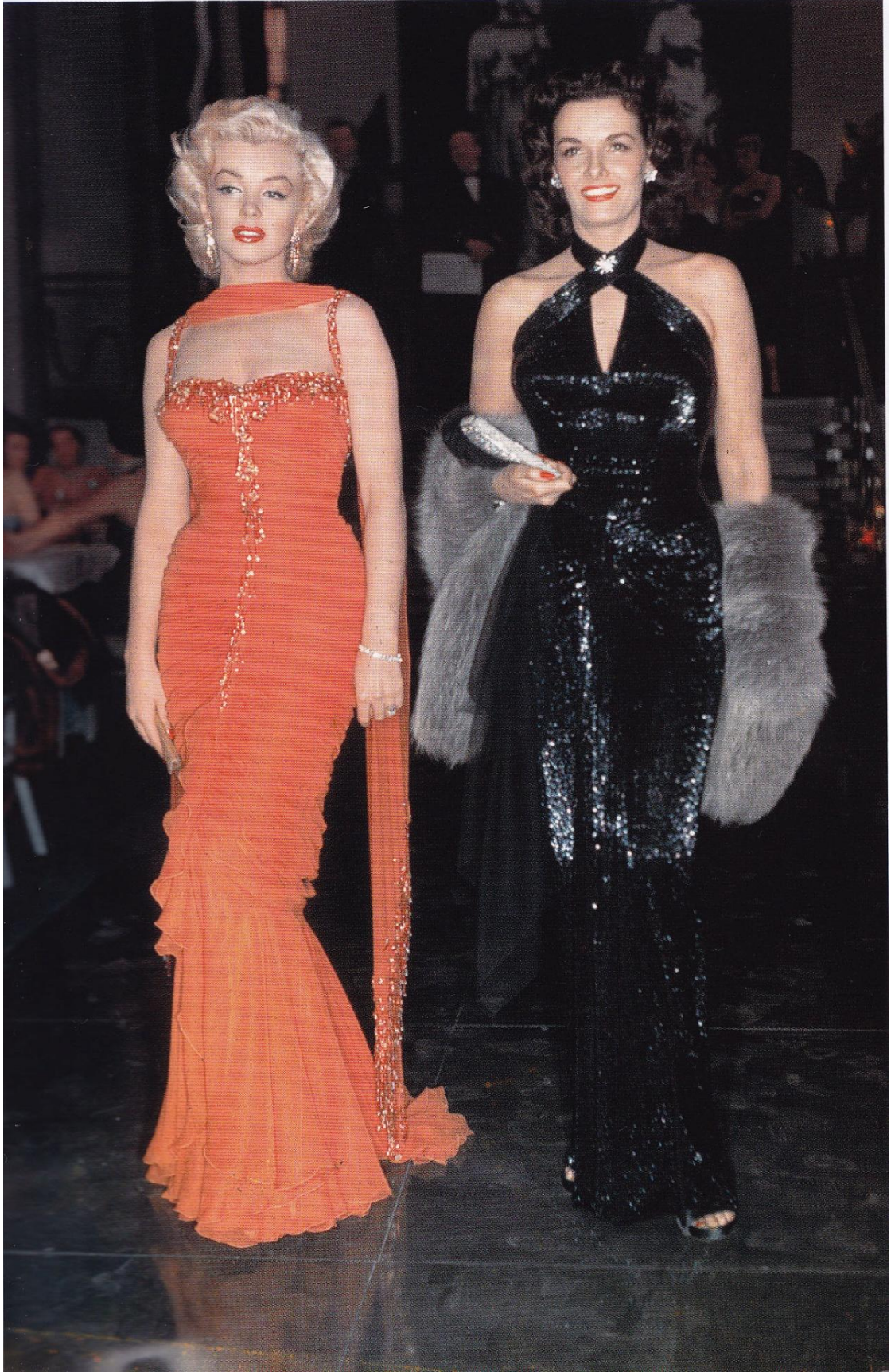
⁹ Jarse: Esnek dokunmuş ipekli yada yünlü bir kumaş.

Resim 81: Gentlemen Prefer Blondies filminde giydiği kostümlerden bir tanesi

“Gentlemen Prefer Blondes” filminde Travilla’nın eline Marilyn’i göz kamaştırıcı şekilde giydirmeye fırsatı geçer. Filmin açılış parçasında Marilyn ve yardımcı oyuncu Jane Russell’ı bu muhteşem elbise ve kuştüyü aksesuarlarla giydirir. Elbiseler üzeri binlerce payet helezon şeklinde işlenmiş ağır ipek bir kumaşlandı. Bu elbise 2011’de açık arttırmada 1.2 Milyon dolara satıldı.

Resim 82: Marilyn şık bir Travilla kostümü içinde

Marilyn bu Travilla tasarımında enfes bir şerbet görünümünde. Kıyafet diz altına kadar dantelli şifon elbise ve yerlere kadar uzanan ağırbaşlı bir etekten oluşuyor. Kristal boncuklarla süslenmiş. Renk seçimi ise gerçekten cüretkardır. Her cilt rengiyle uyumlu olmadığını düşünerek birçok kadın turuncudan kaçınır. Rengi seven Marilyn’de ise tam tersi teninin rengini baskılamak yerine daha da ortaya çıkarmıştı.

Resim 83: Gentlemen Prefer Blondes filmindeki en önemli kıyafeti ve eskizi

“Gentlemen Prefer Blondes” filminin setinde Monroe Lorelei Lee olarak yine bir Travilla tasarımının içinde poz verir. “Diamonds Are a Girls Best Friend” şarkısını söylemektedir. Yere kadar uzanan, belden bağlı canlı pembe straples bir elbisedir bu. Söyleyeceği şarkının koreografisinin zorluğuna uyacak şekilde sertliğini arttırmak için keçe ile astarlanmış, döşemelik satenden yapılmıştı. Travilla “Monroe’nun üzerinde herşeye rağmen zerafetle hareket ediyordu.” demişti.(Nickens, Zeno, 2012. s:151)

Straples elbisenin yaka çizgisiyle devam edecek uzunlukta eldivenlerle tamamlanmıştı. Parlak yapay elmas bir bilezik, özenli bir yapay elmas gerdanlık yoğun bir ışıltı katmıştı.

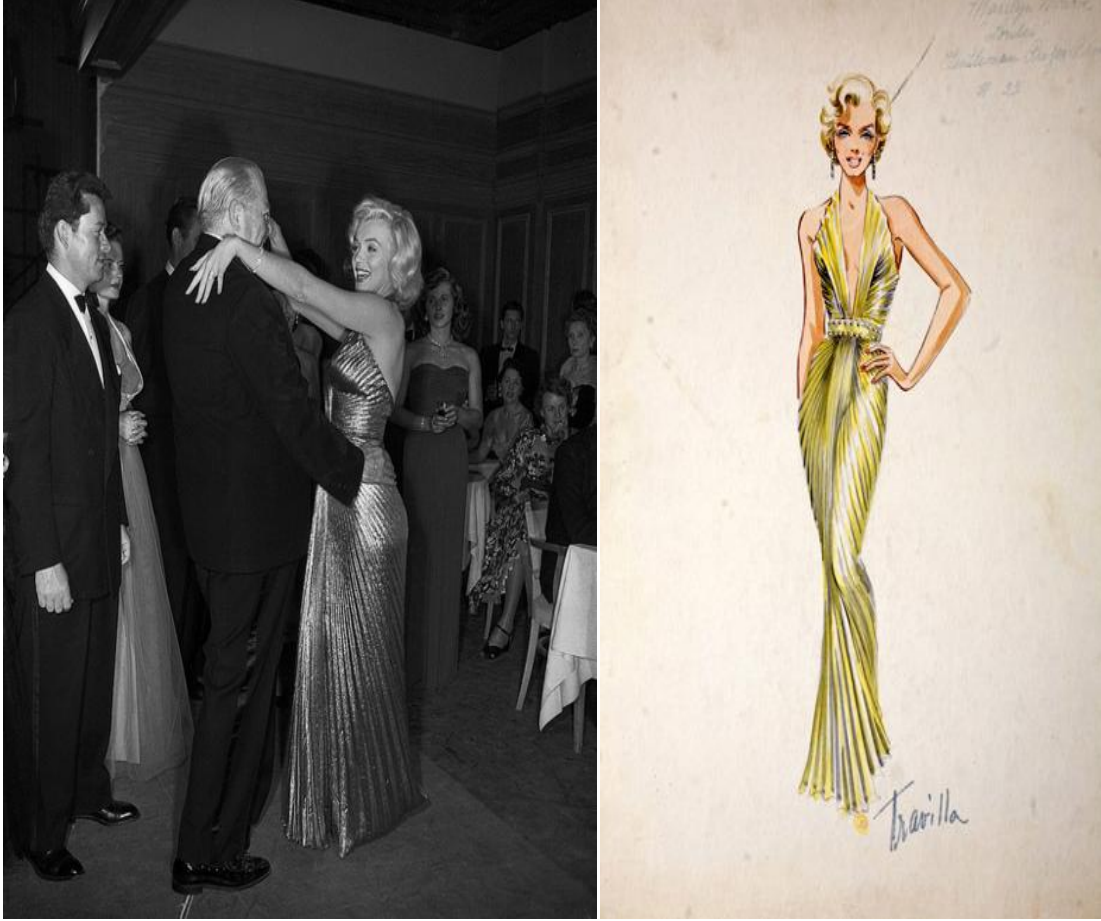
1985’de Madonna “Material Girl” klibinde bu şarkıya saygıyla gönderme yapar.

Resim 84: Marilyn Call Me Madam Filmi Prömiyerinde

25 Mart 1953'de "Call Me Madam" filminin prömiyerinde Monroe nefes kesicidir. Beyaz, parlak saten, straples, belden kemerli bir elbisenin içindedir. Yine beyaz satende uzun eldivenler kullanmış, beyaz saten ayakkabılar giymiştir. Gösterişli beyaz tilki bir şal taşımaktadır. Dikkat dağıtıcı bir mücevhere gerek duymamıştır.

Resim 85: Marilyn Gentlemen Prefer Blondes oyuncusu Charles Coburn İle Birlikte

Marilyn ‘Gentlemen Prefer Blondes’ filminin bir sahnesinde yardımcı oyuncu Charles Coburn ile görünmektedir. Bu elbiseyi Marilyn birçok fotoğraf çekiminde kullandığı için hayranlar tarafından çok iyi bilinmektedir. Tasarı adeta Egyptian çizgilere sahip, altın lame, boyundan bağlı, sırtı açık, tamamı plise bir elbisedir. Elbisenin tümü tam daire bir kumaştan yapılmıştır. Elbise 21. yüzyıl için oldukça uysal görünebilir ancak o kadar dardır ki sanki Marilyn içindeyken dikilmiş gibidir. Marilyn bu elbiseyi 1953 Mart’ında Beverly Hills Hotel’de Photoplay dergisinin ödül töreninde de giyer. 1952’nin en hızlı yükselen yıldızı seçilmiştir. Elbise Marilyn’in seksi yürüyüşü ile birleşince ödül töreninde kıyameti kopardı.

Resim 86: How To Marry a Millionaire Filmindeki giydiği kostüm

‘‘How To Marry a Millionaire’’ filminde giydiği bu kostümüyle Marilyn tam anlamıyla elegant. Bu filmde hayranı olduğu aktristler Lauren Bacall ve Betty Grable ile oynadı.

Bu elbise klasik bir Travilla Monroe tasarımı. Verev kesimli koyu kıvılcımsı mor saten bir elbiseydi. Boyuna yakın takılmış tek taraflı omuz bandı, çapraz giden sol kalçadan aşağı kuyruk olarak devam eden bir şeride imkan tanıyordu. Ustaca işlenmiş boncuklar, omuz bandı ve ince kemerde işliydirdi.

‘‘How to Marry a Millionaire’’ filmi Cinemascope olarak çekilmiş ikinci filmi. Üç yıldız da bu yeni teknik nedeniyle gelişebilecek orantısızlıklardan çekiniyorlar, ekranda hantal görünmekten endişe duyuyorlardı. Hollywood Costume Design dergisine David Chierichetti şu şekilde yazmıştı; ‘‘Egemen bir stil olan kloş eteklerin bel ölçüsünü daha ince göstermesine rağmen üç yıldız da giymeyi kabul etmemişlerdi. LeMaire (baş tasarımcı) Fox

tasarımcılarının güncel modadan habersiz görünmesini istemiyordu, dolayısıyla bir toplantı düzenledi. Sonunda Grable mavi kloş tafta bir elbisenin içine kankan iç eteği giymeyi kabu etti. Bacall'da en sonunda kloş etekle görüntülenirken Monroe sonuna kadar direndi ve dar etekte ısrar etti.

Sonuç olarak LeMaire ve Travilla ‘How to Mary a Millionaire’ filminin kostümleri ile o yılki akademi ödülünü paylaştılar.

Resim 87: Marilyn Beverly Hills’de How To Marry aMillonaire filminin prömiyerinde

Kasım 1953 Beverly Hills’de ‘How to Marry a Millionaire’ filminin prömiyeri için Marilyn ‘Hayatımın en mutlu gecesi’ demişti. İçlerinde Humphery Bogart ve Cecil B. DeMille’in de olduğu endüstri devleri ile dolu salon yıldızlığının zirvesine ulaştığı için alkışlıyordu. ‘Niagara’ ve ‘Gentlemen Prefer Blondes’ filmlerindeki başarısı afişlerde ismini kıdemlileri Bacall ve Grable’ın üstünde birinci sıraya yazılmasına yol açtı. Dahası, filmlerdeki kendini küçümseyen komik performansı eleştirmenleri memnun edecekti.

Prömiyerde göz kamaştırıcı girişini gerçekleştirdiğinde üzerindeki hemen her şey stüdyodan ödünç alınmıştı. Travilla elbiseyi seksi prenses tarzında tasarlamıştı. Elbise ten rengi krep üstüne danteldendi. Dantelin üzeri binlerce rengarenk ışıldayan payetlerle

işlenmişti. Beyaz saten kuşak ve ona uyan kuyruk kıyafete ayrı bir enerji katmıştı. Eldivenler, küpeler, ayakkabılar hatta ojeleri bile Fox'a aitti.

Bu inanılmaz gece bittiğinde Cinderella gibi Monroe'da Fox'a nerede olduğunu bildirmek ve üzerindeki süsleri teslim etmek zorundaydı. Hiç umursamadı. Gece en yüksek başarıyı elde etmiş, senelerin yoğun çalışmasının ve azimle gerçekleştirilen kişisel gelişimin ödülü olmuştu.

Resim 88: Marlon Brando ve Marilyn Desiree filmi setinde

1954 yazı, "Desirée" filminin setinde Napoleon rütbesinin içindeki Marlon Brando ile Marilyn mutlu bir şekilde kadeh kaldırıyor. Monroe "There is No Business Like Show Business" film setindeki kostümüyle katılmıştı. Elbise naylon tül den yapılmış, alışılmış

Monroe tarzından farklı daha çok genç kız tarzında bir elbiseydi. Kurdeleden omuz askıları ve aynı şekilde kurdeleden göğüs altında bir detayı vardı. Krizantem deseninden oluşan applike edilmiş deri parça elbisenin üst kısmını kaplıyor, kloş eteğin üst kısmına doğru yayılıyordu.

Resim 89: There's No Business Like Show Business filminin setinde

1950'lerin gösteri dünyasının ihtişamını sergileyen bir kostümle Marilyn "There's No Business Like Show Business" filminin setinde poz veriyor. Elbise üzeri verev kesimli tül ile kaplı Dupion ipeğinden yapılmıştı. Elbisedeki heyecanı yaratan Marilyn'in kalça hizasından ayak bileğine giden çapraz eğimi takip eden, mavi gölgeler saçan oval şeklinde tül yaprak yığınıydı. Tülü çevreleyen tele yeterince güvenmediği için Travilla tülü kolalamıştı. Bu durum hareketin akışkanlığının artmasına izin veriyordu. Yapraklar gümüş payetlerle süslenmiş ve elbisenin vücudu saran kısmına mavi röfleler yayarak sarkan kristaller ile işlenmiştir.

Resim 90: The Seven Year Itch filmi için New York hava alanında

9 Eylül 1954, Monroe ‘‘The Seven Year Itch’’ filminin çekimlerine başlamak üzere New York ‘a gelir. Üzerinde bunda drapeli bir detayı olan bej yün bir elbise vardı. Elbiseyle aynı boyda ve aynı kumaştan paltosu ipekle astarlanmış ve bal rengi tilki kürküyle süslenmişti.

Resim 91: “The Seven Year Itch” filmindeki en önemli kostümü

Bu fotoğraf sinema dünyasının en ünlü elbisesinin ilk kez görüntülediği resimdi.

“ The Seven Year Itch” filminin bir sahnesinde Marilyn boğucu bir yaz gecesinde Manhattan’da Lexington caddesinde gezinmektedir. Bir metro arkasından ses çıkardığı sırada Marilyn bir havalandırma deliğinin üzerinde bacaklarını açarak durur. Amacı hafif bir esinti yakalamaktır. Bu esinti eteğinin tamamen havalanıp, belinin etrafında dönmesine sebep olur.

Tasarımcı, verev kesilmiş beyaz sentetik kumaştan, drapeli boyundan bağlı tam daire kloş etek bir elbise ile ortaya çıktı. Kurdele şeklinde dolanmış bantlar göğüsü desteklerken, beli çevreleyip, fiyonk şeklinde soldan aşağı sarkıyordu. Meraklı gözlemciler bu test

sonrasında gerçekleşen değişiklikleri fark edebilecekler, Marilyn daha az şekillendirilmiş bir saç stilini seçmiş ve küpe ile ayakkabılarını değiştirmişti.

Resim 92: Manhattan Lexington Avenue The Seven Year Itch

“Metro” sahnesi 15 Eylül 1954 ve akşam geç Manhattan'ın Lexington Avenue çekildi. Bu sahne iki bin izleyen insanlar ve gazete ordusu gözleri önünde birçok kez tekrar edilerek çekilmiştir. Bu durumu Joe Dimagio nefret dolu gözlerle izlemiştir. O akşamın fotoğrafları ve sonrasındaki stüdyo versiyonu tarihte en çok tekrar ve taklid edilen ikonik bir sahnedir. Bu fotoğraflar Monroe'nun pop kültürü kraliçeliği tahtına yerleşmesini sağlamıştır. 1950'lerin ortasında Monroe'nun yaydığı bu pürüzsüz güzellik, seksüel cazibe ve oyunculuğa kayıtsız kalmak mümkün değildi.

9. MARİLYN MAKYAJI

Resim 93: Marilyn makyajını yaparken

Marilyn Monroe'nun makyajı ile ilgili en çok konuşulan şey, onun halk arasına çıkmadan, film setine gitmeden ya da herhangi bir buluşmaya gitmeden önce ayna karşısında yaklaşık iki saat özenle makyajı ile ilgilendiğidir. Bazı gazeteciler onun bu durumunu yardımcılarının uydurduğu bir durum olarak yansıttıklarını düşünmüşlerdir. Şöyle bir düşününce onun böyle bir alışkanlığının olması gayet doğaldı. Hayat hikayesine baktığımızda onun bu özelliği genç kızlığından beri süre gelmekteydi. İlk eşi James Dougherty: “O görüntüsü konusunda gerçekten bir mükemmeliyetçiydi ve kendisini bu konuda acımasızca eleştirirdi” demiştir.(Nickens, Zeno, 2012. s:191)

Yüzünün güzelliği ile tüm dünyada tanınmasına ve onun kendine olan güvenini arttırmaya yetmemişti. Bu durumun en güzel halinde görünmesi için elinden geleni yapıyordu. Makyaj Marilyn Monroe için her şeydi. Her zaman savunmuştur bir kadın kıyafeti ve makyajının bir bütün olması gerektiğini.

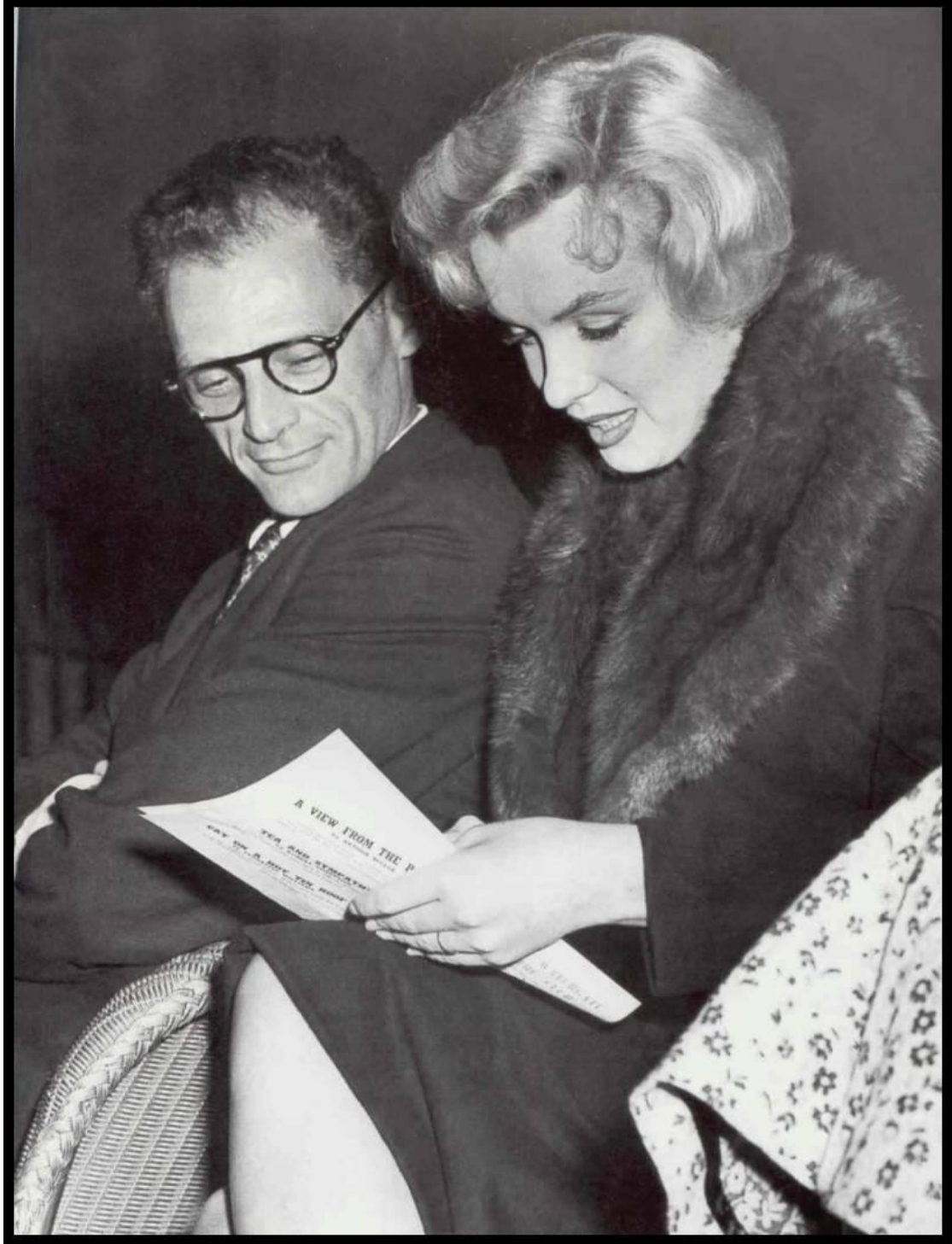

Resim 94: 1952 de çekilmiş bir portresi

Model olarak Marilyn makyaj konusunda müthiş bir iş çıkartmayı öğrenmişti. Yıldızlığa ulaştığında dergilere verdiği röportajda deneyimlerine dayanarak tavsiyelerde bulunuyor, her zaman kendisine yeni bir teknikler çıkartmayı bildiğini söylüyordu. Marilyn: “ Bir erkek gözlerinizin içine baktığında yoğun bir rimel ve far karışımını görmek istemez.” demiştir. 1952’de çekilen bu portrede Monroe kalınlaştırdığı üst dudağı ve takma kirpikleri ile görüntülenmişti. Pek fazla abartı olmayan ve modelini kendi yüzüne uygulamış olduğu bir şablondur bu.

Anne Francis 1952’de Fox ile kontratını yeniledikten sonra sıkça Marilyn’i gözleme imkanı bulmuştu. Anne Francis: “Gerçekten iki farklı kişi gibiydi. Bu bir abartı değil. Bazen seksi imajını destekleyen abartılı makyaj kullanıyordu. Bazense gerçekçi ve inanılmaz tatlı bir şekilde, çok hafif bir rujla, tertemiz bir yüzle ortaya çıkıyordu. Bence ağır makyaj yapmadığı zaman çok daha sevimlidi, ağır makyaj onu kutsayan doğal güzelliği gizliyordu. Kariyeri sağlamlaşıkça tonunu düşürmeyi öğrendi” demiştir.(Nickens, Zeno, 2012. s:206)

Resim 95: Marilyn burada Londra’da

19 Kasım 1956'da Londra'da British Theatre ve Royal Court Theatre arasındaki müzakerede çok hafif makyajı ile görüntülenmekte. Müzakere panelinde eşi Arthur Miller'ın da olması nedeniyle dikkatleri üzerine çekmek istememişti.

Resim 96: Marilyn'ın favori makyözü Whitey ile birlikte

Monroe'nun favori makyözü Alan "whitey" Snyder yazar Maurice Zolotow'a "Marilyn'in kimsenin bilmediği ve uygulamadığı makyaj hileleri vardı. Bazılarını bana bile söylemedi. Onları kendi kendine keşfetmişti. Gözlerini çizmek ve gölgelendirmek için başka aktrislerin yapamadığı özel yöntemleri vardı. Üç ayrı tonun gizli bir karışımı olan özel bir ruj sürerdi. Ben o nemli görüntüyü dudaklarında önce ruj üstüne parlaticı sürerek elde ederdim." şeklinde açıklama yapmıştı ve "Eğer parlaticı bulunamazsa ki o zamanlar gerçek anlamda üretilmiyordu ince bir tabaka vazelin sürüyordu." demiştir.(nickens, Zeno, 2012. s:209)

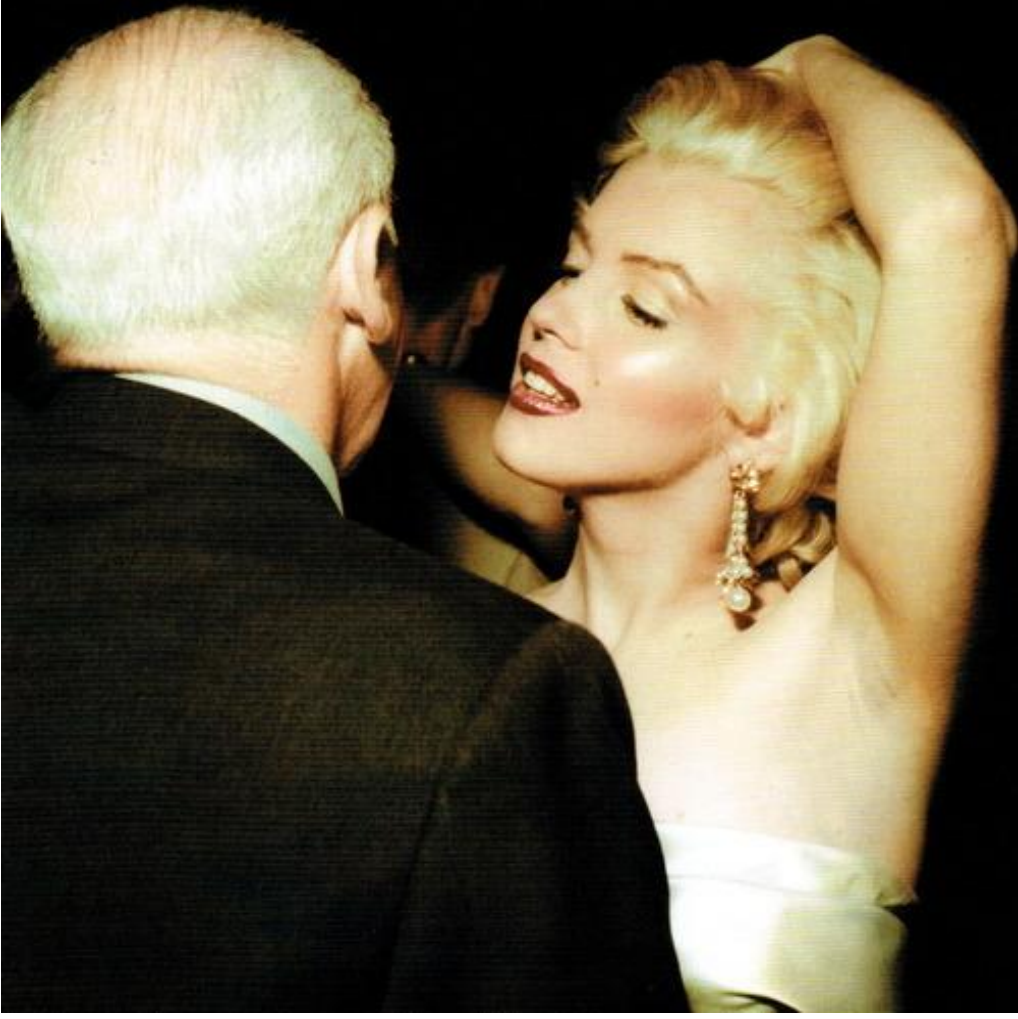
Monroe'nun diğer bir özelliği de takma kirpikleriydi. Onları yarıya keser, göz kapaklarının dış köşelerine yapıştırırdı. Bu hamleyle natürel bir şekilde gözlerin yukarıya çekik görünmesi sağlanırdı. Dudağının üstünde onun güzellik simgesi olmuş bir ben vardı. Normalde renksiz olan benini duruma göre kapatır ya da belirginleştirirdi.

Resim 97: Los Angeles Hava alanında

1956'da Los Angeles'da bir uçuşta kestirdikten sonra dağınık saçlarını hiç umursamayan Marilyn gazetecilere sevimli bir gülümsemeyle poz veriyor. Marilyn tüm yıldızların arasında, topluluk karşısındayken buklelerinin durumunu önemsemeyen tek yıldızdı. Her zaman özenle giyinir ama saçlarını bir miktar mutlaka dağınık bırakırdı. Bu fotoğrafta "Tüm bu güzelliğim olağan. Bunun için hiç zaman harcamama gerek yok" imajını vermeye çalışırdı. Bunu yaparak bir yandan da ayna önünde saatler harcıyor hikayelerine karşı duruyordu. Bu tavır görünüşte aynı zamanda seksüellik içeren "Biraz önce yataktan kalktım" iması da barınıyordu. Bugün "yatak saçı" veya "sabah sonları" saçı çok beğenilen bir model olmasına karşın Marilyn ilk kez uyguladığında kaşların kalkmasına neden olmuştu.

Gözlerini etkileyici şekilde çevreleyen kaşlarını ise kavisli şekillendirmeyi seviyordu. Seneler içinde saçlarının rengini açarken kaşlarının rengini koyulaştırdı.

Resim 98: Marilyn Köşe yazarı Walter Winchell'in doğum günü Partisinde

1953'de köşe yazarı Walter Winchell'in doğum günü partisinde Marilyn sağlık ve seksapel yansıyordu. Bu görüntüsünde bazı makyaj hilelerinin de payı vardı. Cildine pırıltı vermek ve kemik yapısını vurgulamak için elmacık kemikleri ve kaşının altındaki kemiğe ince bir tabaka vazelin uyguluyordu.

Marilyn yapmış olduğu makyajıyla kendi yüz ifadesini en iyi şekilde göstermeyi başarmıştır. Bunda kendi yüzüne uygulamış olduğu teknikler çok işe yaramıştır.

10. MARİLYN SAÇI

1950'lerin başında Marilyn'in en favori saç stilisti "Gladys Rasmussen"di. Marilyn'in saçlarını yapmakla ilgili bazı problemler vardı. Saçları çok inceydi ve şekil vermesi zordu. Çok çabuk yağlandığı için her gün yıkamak gerekiyordu. Saçlarının kıvrıcığı o kadar güçlüydü ki her gün yıkadıktan sonra uzun bir fön çekmemk gerekiyordu.

Resim 99: Gentlemen Prefer Blondes filmindeki saç modeli

"Gentlemen Prefer Blondes" filminde yapay dalgalardan oluşan saç modeliyle çekilmiş bir resim görünüyor. Sidney Guilaroff şöyle söyledi; "Marilyn'i ilk gördüğümde saçlarının çok uzun olduğunu düşünmüştüm, Önceleri kestirmekte direndi ancak daha kısa saçın kemik yapısını vurgulayacağı ve yüzünün güzel yanlarını ortaya çıkaracağını söylediğimde ikna oldu ve gerçekten de öyle oldu." (Nickens, Zeno, 2012. s:210)

Resim 100: 19 Mart 1962 Marilyn John Kennedy'nin Doğum gününde

Diğer bir saç tasarımcısı olan Kenneth Battelle, 19 Mart 1962'de en önemli gösterilerinden birinde onun saçlarını taramıştı. Madison Square Garden'da başkan John Kennedy'ye "Mutlu yıllar" şarkısı söylerken Marilyn zaman ötesi bir cazibe ve göz kamaştırıcılık yaymak istiyordu. Bunu bilen Battelle sağ gözünün üstünden nefes kesici bir kahrköl yaparak onun bilindik çan şeklindeki modelini abartmıştır. Sol tarafındaki saçlarını aşağıya doğru kavislendirerek alnının üzerindeki saçlarda deniz dalgası şeklinde havalandırmıştır. Bu şekilde Marilyn'in yüz hatları ve makyajı daha çok vurgulanmıştır. Bu saç modeli daha sonraları ölümsüz bir modele dönüştü.

Bu bölümde bahsettiğimiz Marilyn Monro'nun saç modeli ve daha önceki bölümlerinde söz ettiğimiz makyajı ve kıyafetleriyle bir ikonun oluşumunu baştan sonuca kadar incelemiş olduk.

11. SONUÇ

Sinema 19. yüzyıl sonundan serüveni başlayarak 20.yüzyılın başında gelişen ve günümüzde, bütün dünyada yaygın olarak izlenen bir sanat ve eğlence türüdür. Sinema ilk olarak Fransa'da başlamış ve gelişmekle birlikte, II. Dünya Savaşından sonra Amerikan kültürünün bir simgesi olmuştur. Film sektörü tamamen ticari bir hal alarak Amerikan kültürel yaşantısını, insan ilişkilerini ve toplum yapısını sinemada tüm dünyaya göstermeye başlamıştır. Bunu yaparken de filmde oynayan karakterlerin, özellikle kadın figürlerin giysileri, özenle düşünülmüş, karakteri iyi yansıtmak amacıyla iyi tasarlanmıştır.

Sinema ve moda her zaman birlikte hareket etmişlerdir. Yıldız kavramının ortaya çıkmasıyla filmlerde oynayan oyuncular modada ki değişimleri tanıtmada öncü olmuşlardır. Bazıları giydiği elbiseyle ikonlaşmıştır. Moda filmin en önemli unsurlarından biri olmuş ve bazen filmin diğer unsurlarının önüne geçmiştir. Sinema modaya her zaman hayat vermiş en iyi reklam aracı olmuştur, tabi bunda yıldız oyuncuların katkısı tartışılmaz bir gerçektir.

Amerikan Film endüstrisi, yıldız kavramını ortaya çıkararak yeni bir tüketim kapısı elde etmeyi başarmıştır. Tüm dünya kadınları yıldızlar gibi görünebilmek için tüketmeye başlamışlardır. Hollywood 30'lu yıllarında modayı yönlendirme ve sokaklar film afişlerindeki yıldızlara benzeyen insanlarla dolmuştur. Bu dönemde herkes elinden geldiğince şık görünmeye çalışmış, ne yazıkki II. Dünya Savaşının patlak vermesiyle bu ışıltılı dönemin sonu gelmiş modada ve sinemada bir durgunluk yaşanmıştır. Kadınlar evlerine kapanmış ve sadece kocalarına şık görünmek için çaba harcamışlardır.

Savaşın sonrasında kadınlar yeniden şık görünmek için yeni arayışlara yönelmişlerdir çünkü savaşta azalan erkek nüfusundan dolayı kadınlar hem şık görünmek hem de bilgili olmak için bir yarış haline girmişlerdir. Savaşın sonrasında moda sektörünü ve sinemayı tekrardan canlandırmak için Hollywood yeni ikonlar yaratmaya başlamıştır. Savaş öncesi dönemin en önemli yıldızlarından ve seks sembollerinden biri olan Jean Harlow'un ani ölümüyle yeri boş kalmış ve yerini dolduracak bir oyuncuya ihtiyaç doğmuştur. Bu sebepten dolayı Marilyn Monroe yaratılmıştır. Seyirciler için saçıyla, makyajıyla ve giydiği kıyafetlerle kusursuz görünen bu kadın, özel yaşamında filmlerindeki imajını yansıtmak için zorlanmıştır, Aslında izleyicilere yansıtılan ışıltılı bir hayatı olmamış ve Hollywood'un film yapımcılarına, yönetmenlerine, basına ve modacılar çok büyük kazançlar sağlamıştır.

1950'li yılların en önemli moda sembolü olan Marilyn Monroe bu dönemin kadın profilini en iyi gösteren karakteri olmuştur. Bu dönemdeki kadınlar hem bilgili hem kültürlü hem de şık görünmek için ellerinden geleni yapmıştır. 50'li kadınların erkeklerine şık görünmek kocalarının başarılı olmasını isteyen bir kadın olmak ve onu temsil etmek tek amaçlarıydı. Marilyn de başarılı kültürlü, zeki birisi olmuş ama yanında hep sığınacağı başarılı bir erkek olmasını istemiştir. Marilyn'in yapmış olduğu evliliklerine baktığımızda Hollywood'un ona vermiş olduğu kimlikten dolayı, evliliklerinin mutsuz bir şekilde sonuçlandığını görürüz.

Sinema uğruna zamanında kişiliğinden ödün veren Marilyn Monroe genç yaşta tartışmalı intiharı ile hayatının sırlarının ortaya çıkmasıyla bir yıldızdan çok halk arasından bir ikona dönüşmüştür.

Sonuç olarak Marilyn Monroe rol aldığı filmlerde giymiş olduğu kıyafetlerde her zaman tasarımcılarını etkilemiş ve kıyafetlerini kendi isteği doğrultusunda tasarlatmıştır. Günümüze kadar etkisini kaybetmeyerek bir çok tasarımcıya ve sanatçılara ilham kaynağı olmuştur. Genel imajıyla günümüzdeki Madonna, Gwen Stefany gibi birçok sanatçıyı etkilemiştir. Ayrıca Andy Warhol'un yapmış olduğu portrelerle Pop Art'ın simgesi olmuştur.

Savaş sonrası Avrupasında ve Amerika'da popüler kültürün toplumda kabul edilmesi için Amerika sinema kanalını kullanmıştır. Popüler kültür aracı olarak sinema yıldızı Marilyn Monroe; kadınlara bu imajı benimsetebilmek için en iyi yolu olarak sunulmuştur. Moda kavramı ve pazarlama yöntemleri kanalıyla taklit edilmesi gereken kadın modelinde bir araç olarak kullanılmış ve bu imajı çok güçlü yerlerden desteklenip sadece avantajlı yönleriyle sosyal statü olarak sunulduğundan 1950'lerden günümüze ve gelecek nesillere taşınacak moda ikonu olarak tanımlanmaya devam edecektir.

KAYNAKLAR

BETTON, G. Sinema Tarihi, Çev. Şirin Tekeli, Cep Ünv, İletişim Yayınları.

BARBAROSOĞLU, F.. Modernleşme Sürecinde Moda ve Zihniyet, 2004,İstanbul.

BORDEN, D. ,DUIJSENS, F. GİLBERT, T: ,SMİTH, A., FİLM, NTV, Başvuru Kitapları

BÜKER, S. Sinemda Anlam Yaratma, İmge kitap evi, 1991, Ankara

ÇAPAN, S. Onat Kutlar, 105 Soruda Sinema, Sabah Yayınları,1990.

CRANE, D., ‘Moda ve Gündemleri’ Ayrıntı Yayınları, 2003, İstanbul.

CRANE, D.. Moda ve Gündemleri, İstanbul: 2003Ayrıntı Yayınları.

CHRİSTOPHER, B. The Culture of Fashion, 1995

DİANA, C, Fashion and Its Social Agendas (Class, Gender and Identity in Clothing),

DEREBOY, E. J., ‘Kostüm Moda Tarihi’ Özel Güzel Sanatlar Stilistik Ltd. Şti 2004, Ankara

ENGELMEİER R. & Peter W. ‘Fashion in Film’,1990, Munich.

FRED, D. Moda, Kültür ve Kimlik, Yapı Kredi Yayınları,

GEVGİLİLİ, A., Çağını Sorgulayan Sinema, Bağlam Yayınları, İstanbul, 1989

- GEOFFREY, N. S., Dünya Sinema Tarihi, İstanbul, Kabalcı Yayın Evi
- NICKENS, C., Zeno, G. Marilyn İn Fashion, Running Press,
- JONES, T. & MAİR A. , 'Fashion Now', Taschen, Köln. 2005
- KAFALI, N., Televizyon Yapımlarında Teknik ve Kuramsal Temeller, Ankara, 1993.
- LEHNERT, G. A Hİstory OF Fashion, New York, 1975
- MONACO, J. Bir Film Nasıl Okunur, Çev: Ertan Yılmaz, Oğlak Yayınları, 2009
- STAINSLAVSKI, S. K., Bir Karakter Yaratma, Çev: Suat Taşer, Papirüs Ayyınları, İstanbul,2002
- ŞENYAPILI, Ö. Sinema ve Tasarım, Boyut Kitapları
- ÖZÖN, N., Sinemanın Temel İlkeleri PUDOVKİN, Bilgi Yayınları, Sinema Dizisi:10, İstanbul, 1995
- ONARAN, Ş. A., Sinemaya Giriş, İSTANBUL,1986.
- TUNGATE, M. , 'Modada Marka Olmak', Rota Yayınları, 2006, İstanbul.
- WATSON, L. (2007). Modaya Yön Verenler, İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- VARDAR, B., Sinema ve Televizyon Görüntüsünün Temel Öğeleri, İstanbul, 2000
- TARABORRELLİ, R. J., Marilyn Monroe, Artemis Yayınları, 2011

BOZATLI, B. B., 1950-1990 Döneminde Amerikan Sinemasında Karaktere Göre Giysi Analizi, (Yüksek Lisans Tezi), 2012, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

İMRE, H. M.. Tarihsel Gelişim İçerisinde Moda, Ayakkabı ve İnsan İlişkileri.(yüksek Lisans Tezi), 2011,Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

AKYOL, Y. , ‘‘Stil İkonu’’ Olgusunun Tekstil Moda Açısından İncelenmesi’’. (yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi),2007, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü

İNTERNET KAYNAKLARI

www.istanbul.edu.tr(20.03.2011)

www.wikipedia.org,(21.08.2011)

<http://books.google.com.tr/books>(05.02.2011)

<http://www.maksatsinema.com> (13.01.2012)

<http://www.acibademmedya.com/blog/renklerin-anlamlari-ve-insan-uzerindeki-etkileri/> (23.02.2013)

<http://www.marilynmonroe.ca/camera/galleries/> (06.07.2012)

<http://mediatedmarilynmonroe.files.wordpress.com/2009/11/jongemm.jpg>(19.12.2012)

http://www.emanuellevy.com/media/2011/07/lets_make_love_2.jpg(22.07.2012)

http://www.oscars.org/awards/academyawards/legacy/images/info/23/1951_02_sound_moulton_monroe_big.gif(22.04.2011)

http://www.thetimes.co.uk/tto/multimedia/archive/00310/GettyImages_1075501_310289b.jpg(15.08.212)

<http://whitedreamdesigner.blogspot.com/2012/08/marily-monroe-gelinligi.html>(20.03.2012)

http://www.thejournal.ie/happy-birthday-marilyn-469147-Jun2012/?r_dir_d=1(18.10.2012)

<http://www.marilynmonroe.ca/camera/galleries/costumes/minor/Lois/lois4.jpg>(13.01.2012)

ÖZGEÇMİŞ

1970 yılında Tahran'da doğan Nilüfer Moayeri "Sanat" ile ilk tanışması ilköğretim yıllarında Fransa'da özel sanat tarihi ve resim eğitimi aldığı yıllarda başladı. Mimar Sinan Üniversitesi (MSÜ) Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü Kumaş Desenleri Ana Sanat Dalı'ndan 1998 yılında mezun oldu. İtalya Floransa'da Resim Ustalık (Master) Programına katıldı. 2011 -2012 Eğitim yılında Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü de Moda Tasarım Ana Sanat dalında Yüksek Lisans Programına girdi.

1997 yılından bu yana, Pera Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü Başkanlığı ve Pera Art Gallery Sanat Yöneticiliği görevlerini yürüten Moayeri ayrıca yurtiçi ve yurtdışında bir çok sanatçıya sergi düzenleyerek sanat eserleri konusunda danışmanlıkyaptı. Resim çalışmalarına İstanbul'daki atölyesinden devam eden Moayeri Türkiye'de ve yurtdışında bir çok sergi ve sanat fuarlarında eserleri ile yer aldı.

Tiyatro Pera'nın çok sayıda oyununda kostüm tasarımı da yapan Moayeri 2009 yılında Tiyatro Dergisi ve Afife Jale Sanat Ödülleri'nde en iyi kostüm ödülüne aday oldu. Halen Türkiye ve Kanada'daki atölyelerinde resim çalışmalarına devam eden Moayeri'nin Yurt içinde ve yurt dışında birçok karma ve kişisel sergide, Bienal' de eserleri yer aldı.

Nilüfer MOAYERİ